

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

DİL İÇİ AKTARIM BAĞLAMINDA TAAŞŞUK-I TALÂT VE
FİTNAT ROMANI

SEDA GÖKER BAKIR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. PERİHAN ÖLKER

KONYA 2024

Bu çalışma, 19.09.2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

**Savunma
Tez Jürisi**

Doç. Dr. Perihan ÖLKER
Selçuk Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi

Prof. Dr. Mehmet YASTI
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi

Doç. Dr. Fatih Numan KÜÇÜKBALLI
Selçuk Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi

Not: Tez Savunma Jürisi isimlerinin yer aldığı bu sayfa kapaktan hemen sonra gelecek şekilde ve imzasız olarak konulmalıdır.

ÖN SÖZ

Şemseddin Sami Fraşeri, Tanzimat Dönemi yazarlarından biri olarak bilinmektedir. İlk Türkçe roman olan Taaşşuk- Talât ve Fitnat'ın, ilk Türkçe ansiklopedi olan Kâmûs'ül-Alâm'ın, Türkçeden Türkçeye sözlük olan Kâmûs-ı Türkî'nin, Fransızca sözlük olan Kâmûs-ı Fransevî, Arapça sözlük olan Kâmûs-ı Arabî'nin yazarıdır. Şemseddin Sami Fraşeri yaptığı çalışmalar ile Türk kültürüne büyük katkılar sağlamıştır.

Dil içi çeviri, bir dilde bulunan dilsel öğelerin aynı dilin başka öğeleri aracılığıyla yeniden söylenmesidir. Bu çeviri yöntemi, yazıldığı dönemde okunduğu zaman anlaşılabilen fakat zaman geçtikçe anlaşılamayan metinler içindir.

Şemseddin Sami'nin 19. yüzyılın sonlarında kaleme aldığı Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat romanının dil içi çeviri bağlamında incelenmesi çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır. Doç. Dr. Mevlüt Gülmez tarafından romanın özgün (alfabe aktarımı yapılarak) ve sadeleştirilerek günümüz Türkçesine aktarılmış şekli ortaya konmuştur. Biz tezimizde bu çalışmaları esas alarak dil içi aktarım esasında kelimelerin tasnifini yaptık. Böylece Türkçenin 1873 ve 2018 yılı arasında bir roman özelindeki farklılıkları ortaya koymayı amaçladık.

Bu çalışmada benden desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen anneme, babama, eşime, oğluma ve değerli bilgilerini benimle paylaşan saygıdeğer, kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Perihan Ölker'e teşekkürü borç bilirim.

Seda Göker Bakır

Konya 2024

ÖZET

Asırlardır uygulanan bir edebiyat ve dilbilim disiplini olan dil içi aktarım, en genel tanımıyla eski metinlerin günümüzde de anlaşılması amacıyla hareketle oluşumundan günümüze kadar dilin uğramış olduğu çeşitli değişiklikleri gösterme yöntemidir. Bu çalışmada Tanzimat döneminin önemli şahsiyetlerinden biri olan Şemseddin Sami'nin 1872-73 yılları arasında kaleme aldığı 139 sayfadan oluşan Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat adlı eserinin dil içi aktarım bağlamında söz varlığı ele alınacaktır.

Çalışmamızda orijinal metin ve günümüz Türkçesi ile sadeleştirilmiş metin olmak üzere iki farklı kitaptan yararlanılmıştır. Her iki kitabın da karşılıklı olarak tüm kelimeleri ele alınıp değişiklikler saptanmıştır. Tespit edilen kelimelerin hangi kökenden geldiğine bakılmıştır. Bu kelimeler eş değerlilik, söz varlığı ve kullanılan birleşik fiillerin değişimi bakımından tasnif edilmiştir. Tasnif edilen bu kelimelerden yabancı kelimelerin sıklık sözlüklerinde geçip geçmediğine bakılıp Osmanlıca Karşılıklar Kılavuzunda hangi kelime ile karşılandığına bakılmıştır.

Tanzimat dönemi romanlarının içerikleri değerlendirildiğinde esirlik, aşırı Batı hayranlığı, görmeden evlenmenin yarattığı sorunlar ele alınmıştır. Bu konular o dönemin sosyal yaşantısıdır. Romanlardaki konular Tanzimat dönemindeki sosyo-kültürel yapı hakkında ipuçları vermektedir. Bu dönemde yazılan Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat yazıldığı döneme göre oldukça sade bir dilde olmasına rağmen günümüzle kıyaslandığında dilinin ağır olduğu görülmektedir. Yapılacak olan bu çalışma aynı dil içerisinde kısa zamanda oluşan anlaşılma güçlüğüne incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Şemseddin Sami, Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat, dil içi çeviri, söz varlığı.

ABSTRACT

Intralingual translation, a discipline within literature and linguistics that has been practiced for centuries, can be defined in its broadest sense as a method for demonstrating the various changes a language has undergone from its inception to the present, driven by the objective of making older texts comprehensible today. In this context, the vocabulary of the work *Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat*, a 139-page novel written by Şemseddin Sami, one of the prominent figures of the Tanzimat period, between 1872 and 1873, will be analyzed in the context of intralingual translation.

In this study, two different books were utilized: the original text and a simplified version in contemporary Turkish. All the words in both books were examined comparatively, and the changes were identified. The origins of the identified words were investigated. These words were categorized based on equivalence, vocabulary, and changes in compound verbs used. For the categorized foreign words, their presence in frequency dictionaries was checked, and the corresponding words in the Ottoman Turkish Equivalents Guide were noted.

When evaluating the content of Tanzimat period novels, themes such as slavery, excessive admiration for the West, and the issues arising from arranged marriages were addressed. These subjects reflect the social life of that era. The topics in these novels provide clues about the socio-cultural structure of the Tanzimat period. Although *Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat*, written during this period, is relatively simple in language compared to other works of its time, it is still considered complex when compared to contemporary language. This study aims to examine the difficulty of comprehension that arises within the same language over a relatively short period.

Keywords: Şemseddin Sami, *Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat*, intralingual translation, vocabulary.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
KISALTMALAR.....	viii
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Konusu	2
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	3
1.3. Sınırlılıklar.....	4
1.4. Yöntem	4
TAAŞŞUK-I TALÂT VE FİTNAT ROMANI.....	6
Dil İçi Çeviri Kavramı.....	7
Dil İçi Çevirinin Ortaya Çıkışı ve Gerekliği	8
Dil İçi Çevirinin Metinlerde Uygulanması.....	8
Dil İçi Çevirinin Türkçedeki Yeri	9
Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat'ın 2018 Yılında Yapılan Sadeleştirilmiş Baskısının Dil İçi Çeviri Bağlamında Değerlendirilmesi.....	10
Sözcüksel Eş Değerlilik.....	10
I. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik	10
I.I. Arapça/ Farsça> Türkçe.....	10
I.II. Arapça> Arapça.....	25
I.III. Arapça> Farsça	33
I.IV. Arapça> Fransızca	36
I.V. Farsça> Arapça.....	36
I.VI. Farsça> Farsça	38
I.VII. Farsça> Fransızca	39
I.VIII. Fransızca> Fransızca.....	39
I.IX. İtalyanca> Arapça	39
I.X. İtalyanca> İtalyanca	40
I.XI. İtalyanca> Türkçe	40
I.XII. Türkçe> Arapça	41
I.XII. Türkçe> Farsça	41
I.XIII. Türkçe> İtalyanca.....	42
I.XIV. Türkçe> Türkçe.....	42
II. Sözcük Üstü Yapılardaki Eş Değerlilik	46
II.XV. Kelime Grubu> Kelime Grubu	46
II.XVI. Kelime Grubu> Kelime	52

II.XVII. Kelime> Kelime Grubu	58
II.XVIII. Arapça Tamlamalar> Türkçe Kelimeler	58
II. XIX. Farsça Tamlamalar> Başka Kelime Grubu.....	59
III. Sözdizimsel Eş Değerlilik	60
IV. Biçimbirimsel Eş Değerlilik.....	61
IV.I. Üslup Değişimi	61
IV.II. Bir ekin başka bir eke yerini bırakması	70
IV. III. Bir ekin düşmesi.....	73
V. Metinsel Eş Değerlilik.....	88
2.TAAŞŞUK-I TALÂT VE FİTNAT ROMANINDA SÖZ VARLIĞI	91
2.1.Sözcük	91
2.1.1.Sözcüğün Anlamı ve Kapsamı	91
3. Söz Varlığı.....	92
3.1. Söz Varlığının Tanımı ve Kapsamı	92
3.2.Türkçedeki Söz Varlığı	92
3.3.Söz Varlığının Zenginliği.....	93
3.4. Kültürün Söz Varlığına Etkisi	93
3.5. Söz Varlığının İçerdiği Ögeler	94
3.5.1. Temel Söz Varlığı.....	95
3.5.2. Yabancı Sözcükler.....	95
3.5.2.1. Yabancı Sözcüklerin Osmanlıcadan Türkçeye Karşılıklar Kılavuzundaki Karşılıkları	124
3.5.2.2. Yabancı Kelimelerin Sıklık Sözlüklerindeki Sıklık Sayıları	135
3.5.3. Deyimler	160
3.5.4. Terimler	163
3.5.5. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler).....	164
3.5.6. Tekrar Öbekleri	165
3.5.7. Argo.....	166
4.ROMANDA TERCİH EDİLEN BİRLEŞİK FİİLLERİN DEĞİŞİMİ	168
4.1. Ol- yardımcı fiili.....	168
b. Olun- yardımcı fiili.....	171
c. Et- yardımcı fiili	172
d. Eyle- yardımcı fiili	176
e. Edegel- fiili ile kurulan birleşik fiil	177
SONUÇ	178
KAYNAKÇA	181

KISALTMALAR

Ar.: Arapça

Cn.: Çince

ÇTS: Çağdaş Türkçenin Sıklık Sözlüğü

Far.: Farsça

Fr.: Fransızca

İt.: İtalyanca

T.: Türkçe

TTF.: Taaşuk-ı Talât ve Fitnat

YTKS 1: Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü 1

YTKS 2: Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü 2

Yun: Yunanca

1.GİRİŞ

Yaklaşık 1400 yıldır yazılı metinlerle takip edebildiğimiz Türkçe sürekli değişim ve gelişim geçirmiş, yazı dilleri yaratmıştır. Her yazı dili de mutlaka konuşma diline dayanarak ortaya çıkmıştır. Söze bağlı olarak hem zaman içerisinde hem de aynı dönemde yazı dilinde farklılıklar görülebilmektedir. Osmanlı Türkçesi döneminde de süreç içerisinde dilde ve imlada değişiklikler olmuştur. Osmanlı Türkçesi tekdüze bir şekilde 20. yüzyıla ulaşmamıştır (Ölker & Ölker, 2023, s. 1435).

19. yüzyıldan başlayarak siyasi, ekonomik, askeri vb. birçok alanda Batı'ya nazaran geride kalan Osmanlı Devleti, asırlar boyunca savaş verdikleri Batı medeniyetini benimsemeye başlamıştır. Batı medeniyetine karşı hissettiği üstünlük ile Osmanlı Devleti daha önce bu medeniyeti tanıma girişiminde bulunmamıştır. Batı kültürü ile ilk tanışma öncelikle ticarî alanda olmuştur. Venedik ile yapılan deniz ticareti İtalyancanın Osmanlıca'yı etkilemesine neden olmuştur.

Abdülmecid döneminde Mustafa Reşit tarafından 3 Kasım 1839 tarihinde ilan edilen Gülhâne Hatt-ı Hümayun'u -diğer adı ile Tanzimat Fermanı- ve ardından 18 Şubat 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı, Osmanlı Devleti'nde yenileşme hareketi olarak görülmektedir. Bu yenileşme hareketi Osmanlı'nın başta ordu olmak üzere eğitim, adalet, maliye gibi birçok kurumunu değiştirmeye başlamıştır. Tanzimat ve Islahat fermanlarını kabul etmek Batılılaşmanın içerisinde harmanlanan Osmanlıcılık fikrini kabul etmek demektir (Öztürk, 2014, s. 2).

Tanzimat döneminde hızlı Batılılaşmanın getirdiği etkiyle Batı kaynaklı yabancı kelimeler de Türkçeye hızla girmeye başlamıştır. İlk sefaretin (elçilik) Paris'te açılması, Fransa'ya eğitime giden Osmanlı gençlerinin etkisiyle bu kez Osmanlıca içinde Fransızcanın etkisini arttırdı. 1720 yılında Fransa'ya elçi olarak görevlendirilen Yirmi Sekiz Çelebi Mehmed'in yazdığı *Paris Sefâretnâmesi*'nde *ceneral, düka, düşes, kanal, karantina, konsolos, kral, piskopos, mil, opera, papaz, mösyö* gibi bazı Fransızca kelimeler geçmektedir. 19. yüzyıl vak'anüvislerinden Ataullah Efendi'nin hazırlamış olduğu Tarih'te de Batı kaynaklı yabancı kelimeler mevcuttur. Osmanlı bürokrasisinde pek çok görev almış Mehmed Emin Vahid Paşa da telif ettiği *Sefâretname-i Fransa, Risâle-i Vâhid Efendi* ve *Vak'a-i Sakız* gibi eserleriyle Batı kaynaklı yabancı kelimelerin Türkçeye girmesinde epeyce katkıda bulunmuştur (Ölker, 2011, s. 23-26).

Osmanlı Devleti'nde, Tanzimat döneminde ortaya çıkan Batılılaşmaya bir diğer örnek ise basın faaliyetleridir. Osmanlı'daki ilk basın faaliyetleri yabancı dilde çoğunlukla da Fransızca gerçekleşmiştir. 1795'deki Fransız elçiliğinin haber bültenlerinden sonra 1821'de İzmir'de yayımlanan *Spectateur Oriental*, 1824'te *Le Smyrneén* (İzmirli), *Le Courrier de Smyrne* (İzmir Postası) bunlardan birkaçıdır. Takvîm-i Vekâyî'nin Fransızca olan sayılarının adı da *Le Moniteur Ottoman*'dır (Osmanlı Gazetesi). Takvîm-i Vekâyî'nin çıkmaya başlamasından sonra Osmanlı sınırları içerisinde yabancı dilde hatta iki dilde birden pek çok gazete çıkmaya başlamıştır. Arapça, Rumca, Ermenice, Yahudi İspanyolcası (Ladino ve İbranice, İngilizce, Almanca, İtalyanca, Bulgarca, Farsça, Sırpça, Rusça, Hırvatça vb pek çok dilde gazete çıkarılmıştır (Ölker, 2016, s. 18-19).

Tanzimat döneminde Batılılaşma faaliyetlerinin en önemlileri siyaset, cemiyet ve edebiyat ve basın alanlarında gelişmektedir. Tanzimat dönemi edebiyatı siyasi ve sosyal hayattan ayrı düşünülemez. Bu dönemin yazar ve sanatçıları sadece edebiyat alanında değil siyasi alanlarda da çalışmışlardır.

Tanzimat kuşağının en etkili olduğu ve Yeni Osmanlılar cemiyetinin faaliyetlerini arttırdığı yıllarda İstanbul'a gelen Şemseddin Sami, kendini ilk olarak basın hayatında göstermiştir. Batı tarzında eğitim alan ve birden çok Batı dilini bilen Şemseddin Sami, dünya siyasi gündeminin Batı basınından yapılan tercümelerle takip edildiği bir devirde daha da ön plana çıkmıştır. Geleneksel eğitime, Batı kültürüne ve pozitif bilimlere olan hâkimiyeti onu diğer yazarlardan ayırmaktadır. Bütün bu özellikler bu devir için oldukça önemlidir (Öztürk, 2014, s. 6).

Tanzimat döneminin en önemli yazarlarından biri olan Şemseddin Sami'nin kaleme aldığı Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat, Şemseddin Sami'nin roman türünde verdiği tek eserdir.

Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat, 19. yüzyılda Osmanlı toplumunun sorunu olan görmeden evlenme konusunu işler. Şemseddin Sami kaleme aldığı roman ile bu sorunu etkileyici bir şekilde okurlarına aktarmıştır.

1.1. Araştırmanın Konusu

Bu çalışmada Tanzimat dönemi edebiyatının önemli şahsiyetlerinden olan Şemseddin Sami'nin 1872-1873 yılları arasında kaleme aldığı Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat adlı romanın dil içi çeviri bağlamında söz varlığı incelenmiştir. Mevlüt Gülmez'in çalışması olan Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat orijinal metin ve günümüz Türkçesine sadeleştirilmiş metinleri arasında dil içi

aktarım konusu, söz varlığı konusu ve metinlerde bulunan birleşik fiillerin değişimi bu tezin konusudur.

Tanzimat dönemi romanlarının içerikleri değerlendirildiğinde esirlik, aşırı Batı hayranlığı, görmeden evlenmenin yarattığı sorunlar gibi meseleler ele alınmıştır. Bu konular o dönemin sosyal yaşantısıdır. Romanlardaki konular Tanzimat dönemindeki sosyo-kültürel yapı hakkında ipuçları vermektedir. Bu dönemde yazılan Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat yazıldığı döneme göre oldukça sade bir dilde olmasına rağmen günümüzle kıyaslandığında öyle görülmemektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Dil değişen bir olgudur. Zamanla değişen dil, eserlerin ilk yazıldığı hâliyle anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Tanzimat döneminde kaleme alınan Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat adlı roman içeriği itibarıyla o dönemin yaşam tarzını ele almaktadır. Bu roman ve daha nice eserlerin anlaşılması, kelime ve kelime gruplarının nasıl değiştiğinin görülmesi için dil içi çeviriye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmadan hareketle o dönemde hangi kelimeler kullanılmış, bu kelimeler dilimize hangi dilden gelmiş yahut hangi dilin etkisi altında kalınmış, o dönemde kullanılan kelime grupları ile bugünkü şekilleri arasında nasıl bir farkın olduğu gibi soruların cevabının bulunması amaçlanmaktadır.

Söz varlığı ise bir dilin ne kadar zengin olduğunu gösteren unsurlar bütünüdür. Çalışmamızda incelediğimiz metinden yola çıkarak 19-21. yüzyıllar arasında söz varlığı ögelerinde görülen farklılıkların tespit edilmesi de amaçlanmaktadır.

Çalışmamızın son bölümünde bulunan birleşik fiillerin değişimi konusu ile birleşik fiillerin farklı dönemlerde nasıl kullanıldığının tespit edilmesi debir başka amaç olmuştur.

Türkçe, kökenleri binlerce yıl öncesine dayanan sayılı dillerdendir. Türkler coğrafi koşulları sebebiyle birçok farklı halkla bir arada bulunmuşlardır. Bu sayede hem kültürel bir zenginlik hem de dilde çeşitlilik artmıştır. Sadece coğrafi konum değil dilin değişmesine neden olan birçok etmen vardır. Bunlardan biri de siyasî oluşum, değişimlerdir. 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı (Gülhane Hatt-ı Hümayûn'u) ile siyasî, ekonomik, edebî ve birçok alanda değişim olmuştur. 1839-1895 yılları arasındaki bu süreç Türk edebiyatında Batılı bir anlayışın hâkim olduğu dönemdir. Bu dönemde, bir kültür ve siyasi hareketin sonucu olarak Tanzimat edebiyatı gelişmiştir. Tanzimat edebiyatı, Batı etkisindeki Türk

edebiyatının ilk aşamasıdır. Batı edebiyatı türlerinin ilk örnekleri bu dönemde verilmiştir. Tanzimat dönemi edebiyatı “ilkler” edebiyatı olarak da anılmaktadır.

Şemseddin Sami, Arnavut kökenli olmasına rağmen Osmanlı İmparatorluğu’nun modernleşerek güçlenmesini savunmuştur. Türkçenin önemini her fırsatta vurgulayan, oluşturduğu eserlerle döneminde Türkoloji’nin temellerini atan önemli bir yazarımızdır. Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat adlı eser Batı tarzında yazılmış ve Osmanlıca basılmış ilk Türk romanı olması açısından oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışma sayesinde Tanzimat dönemi ile günümüzde kullanılan Türkçe arasında kıyas yapılabilecek, kelime ve kelime gruplarının nasıl değiştiği tespit edilebilecektir.

Yapılan olan bu çalışmada aynı dil içerisinde kısa zamanda oluşan ve anlaşılma güçlüğü ortaya çıkaran bu durumun sebeplerini tespit etmeyi amaçlamaktayız.

1.3. Sınırlılıklar

Çalışmamıza konu olan Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat romanının orijinal metni ile günümüz Türkçesine sadeleştirilmiş metni karşılaştırılıp bu metinlerde bulunan dil içi aktarım, söz varlığı ve birleşik fiil ögeleri incelenmiştir. Bu çalışma dil içi aktarım, söz varlığı, birleşik fiillerin değişimi ile sınırlandırılmıştır.

1.4. Yöntem

Bu çalışmada, Mevlüt Gülmez tarafından romanın alfabe aktarımı yapılarak oluşturulan özgün şekli ile günümüz Türkçesine aktarılmış şekli karşılaştırılarak iki kaynaktan fark olan kelimeler tespit edilmiştir. Dil içi çeviri bölümünde sözcük düzeyindeki eş değeri blik bölümü, kelimelerin köken değişikliğine göre alt başlıklara alınmıştır. Dil içi çeviri bölümündeki sözcük üstü yapılarıdaki eş değeri blik bölümü ise kelime grubu iken yine kelime grubu ile karşılananlar, kelime grubu iken kelime ile karşılananlar, kelime iken kelime grubu ile karşılananlar, Arapça tamlama iken Türkçe tek kelime ile karşılananlar ve Farsça tamlama iken başka kelime grupları ile karşılananlar olmak üzere dört başlıkta incelenmiştir. Dil içi çevirinin başka alt başlığı olan biçimbirimsel eş değeri blik konusu; üslup değişimi, bir ekin başka bir eke yerini bırakması ve bir ekin düşmesi diye tasnif edilip incelenmiştir.

Söz varlığı bölümünde inceleme kapsamına bütün roman değil sadece dil içi çevirim esnasında yapılmış değişiklikler dâhil edilmiştir. Söz varlığı bölümünün alt başlığı olan “yabancı kelimeler”in üzerinde sıklık çalışması yapılmış ve bu kelimelerin Osmanlıca Karşılıklar Kılavuzu’ndaki karşılıkları bulunmuştur. Çalışmanın son konusu olan birleşik fiil

değişiminde ise iki metnin karşılaştırılması sonrasında bulunan fiillerin değişimlerine bakılmıştır.

ŞEMSEDDİN SAMİ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Şemseddin Sami 1 Haziran 1850 yılında Arnavutluk'un Fraşer köyünde Bektaşî bir ailenin altıncı çocuğu olarak dünyaya gelir. Eğitim-öğrenim hayatına da Fraşer'de başlamıştır. Fraşer, o dönemlerde Osmanlının Balkanlardaki önemli kültür merkezlerinden biridir. Burada Bektaşî Tekkesi'nde Arapça ve Farsçayı öğrenir. Eğitim kariyerine Yanya'da devam eder ve burada da Rum, Eski Yunan, Latin, Fransız ve İtalyan dillerini öğrenir. Bunların yanında tarih, matematik, astronomi, coğrafya, kimya gibi bilimleri de öğrenmeye devam eder. Fransızcasını ilerletirken Arapça ve Farsça dersleri almayı da ihmal etmez. Okulunu bitirdikten sonra memuriyet görevine başlar. Burada görevi bittikten sonra ise 1871 yılında İstanbul'a gelir. Burada bir yandan memuriyet hayatına devam ederken bir yandan da dönemin aydınları ile görüşüp basın hayatının içine girmiştir. Birçok dil bilen Şemseddin Sami, basın hayatında başarılı olmuştur (Öztürk, 2014, s. 6).

İki evlilik gerçekleştiren Şemseddin Sami'nin ilk evliliğinden dört, ikinci evliliğinden bir çocuğu olmuştur. Siyatik hastalığına yakalanan Şemseddin Sami 19 Haziran 1904 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. (Öztürk, 2014, s. 8).

A. Telif Eserleri

1. *Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat* (1875)
2. *Besâ yahut Ahde Vefa* (1874)
3. *Seydi Yahya* (1875)
4. *Gâve* (1876)

B. Tercüme Eserleri

1. *İhtiyar Onbaşı* (1873)
2. *Galatee* (1873)
3. *Şeytanın Yadigârları* (1878)
4. *Sefiller* (1938)
5. *Robinson* (1885) (Bilgin, 2007).

TAAŞŞUK-I TALÂT VE FİTNAT ROMANI

Türk Edebiyatında ilk yerli roman, ilk roman denemesi, ilk telif roman olarak bilinen Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat Şemseddin Sami'nin roman türünde vermiş olduğu tek eserdir.

1289/1872 yılı sonlarında cüz cüz çıkan ve üçüncü cüzde tamamlanan Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat romanında; eşini görmeden yapılan evlilikler ve bunun yarattığı acı sonuçlar ele alınmış, ders verilmek istenmiştir. Eser, müşahedeye yani gözleme dayalı realist bir çerçevede kaleme alınmıştır. Tesadüf, diğer dönem romanlarında olduğu gibi burada da önemli bir yer tutar (Göçgün vd., 2006).

Küçük yaşta babasını kaybeden Talat ve annesi hayatlarına beraber devam etmek zorunda kalırlar. Talat'ı annesi büyütür. Talat işine gidip gelirken Hacı Mustafa'nın dükkânına uğrar. Hacı Mustafa, Fitnat'ın üvey babasıdır. Fitnat'ın annesi Fitnat'a hamileyken kocasından bir iftira yüzünden ayrılmak zorunda kalır. Sonrasında ise Hacı Mustafa ile evlenmek zorunda kalır. Evlenmelerinin üzerinden birkaç yıl geçtikten sonra Fitnat'ın annesi vefat eder. Böylelikle Fitnat öksüz kalmıştır. Talat, Hacı Mustafa'nın dükkânına gidip gelirken evlerinin balkonunda duran Fitnat'ı görür ve ilk görüşte Fitnat'a âşık olur. Fitnat da Talat'ı görür görmez âşık olmuştur. Fitnat'ı görmek, onunla konuşmak ister ama Fitnat'ın dışarı çıkması Hacı Mustafa tarafından yasaklanmıştır. Talat'ın aklına bir gün çarşaf giyip Fitnat'ın yanına gitme fikri gelir. Talat tam bir kadın gibi hazırlanarak Hacı Mustafa'nın evine yani Fitnat'ın yanına gider. Fitnat, Talat'ın erkek olduğunu anlamaz. Talat da kendisini Talat'ın kız kardeşi Ragıbe Hanım olarak tanıtır.

Fitnat'ın çok güzel olduğunu ve bir an evvel evlendirilmesi gerektiğini düşünen Hacı Mustafa, Fitnat'ı Ali Bey adında zengin ve yaşı Fitnat'tan büyük biri ile evlendirmek ister. Fitnat bu duruma yanaşmasa da Hacı Mustafa evlilik konusunda ısrarcıdır. Bu arada Talat hastalanır ve Fitnat ile iletişimleri kopar. Fitnat'ı babası, Ali Bey'in evine getirip bırakıp gider. Fitnat kesinlikle Ali Bey'i istemez fakat Ali Bey Fitnat konusunda ısrarcıdır. Fitnat, Ali Bey'i babası gibi gördüğünü dahi söyler. İstenmeyen evlilik durumuna dayanamayan Fitnat, intihar eder. Bu durumu duyan Ali Bey, Fitnat'ın yanına gelir, çok üzülür. Fitnat'ın boynundaki muska dikkatini çeker. Muskayı açıp baktığında gördüklerine inanamaz. Muskada yazılı olanlara göre Fitnat, Ali Bey'in kızıdır. Ali Bey çılgına döner. Ali Bey'in evine gelen Talat da Fitnat'ı görüp dayanamaz ve orada intihar eder. Ali Bey'in aklını yitirmesiyle roman son bulur.

Şemseddin Sami, görmeden evlenmenin nasıl büyük sorunlar yaratacağını Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat'ta acıklı bir şekilde anlatmıştır. Ayrıca; eğitim, evlilik ve sosyal hayata katılma konusunda kadınların çektiği zorluklardan da bahsetmektedir.

Tanzimat dönemi romanlarının özelliği olan akışı kesip okuyucuya bilgi verme durumu Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat'ta bolca bulunmaktadır.

Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat içeriği ve Batılı anlamda ilk roman olması açısından edebiyatımız için önem arz etmektedir.

Dil İçi Çeviri Kavramı

Dil içerisinde üretilen yazılı metinlerin varlıklarının uzun soluklu olabilmesi için nesilden nesile aktarım çok önemlidir. Bu metinler üretildikleri toplumun sosyal, siyasî, kültürel, ekonomik kısacası her türlü değişim ve gelişiminden etkilenebilir. Dil sürekli değişen ve gelişen bir olgudur. Toplum içerisinde değişiklikler meydana geldikçe toplumu bir araya getiren en büyük unsurlardan olan dil de birtakım değişikliklere uğramaktadır. Yazılı eserlerin daha anlaşılır şekilde günümüze aktarımı için bu eserlerin bazı düzeltmelere ihtiyacı olması kaçınılmazdır. Dil içi çeviri bu düzeltmeler sırasında en çok kullanılan uygulamalardan biridir. Birçok tarihi döneme ayrılan ve bir dil için önem arz eden dil devrimini yaşayan Türkçe için dil içi çeviri kaçınılmaz olmuştur.

Dil içi çeviri ilk olarak Rus kökenli Roman Jacobson tarafından ileri sürülmüştür. Jacobson'un kaleme aldığı “Çevirinin Dilbilimsel Yönleri Üzerine” (On Linguistic Aspects of Translation) isimli makalesinde dil içi çeviriyi üç farklı başlık altında ele almıştır. Bunlar: Diliçi çeviri, diller arası çeviri ve göstergeler arası çeviridir. Jacobson dil içi çeviriyi “Dilde bulunan göstergelerin aynı dildeki diğer göstergelerle yorumlanması” şeklinde açıklamıştır. Genel hatlarıyla dil içi çeviri (intralingual translation), kaynak metnin hedef döneme aktarılması, güncellenmesi anlamında ‘yeniden söylenmesi’ olarak da ifade edilir (İslamoğlu, 2015, s. 160).

Dil içi çeviriye “Bir dildeki göstergeleri yine o dildeki açıklamalarla, tanımlamalarla, eşanlamlı ya da karşıt anlamlı sözcüklerle tanımlama eylemidir.” diye açıklama getiren Berke Vardar, Jacobson'un “yorumlama” kavramını desteklemektedir (Vardar, 1978).

“Kendi sözcük dağarcığınızdan -özelde bazı sözcükler içerse de- oluşan bir dil de olsa; farklı uzmanlık alanları, meslek, kültür çevresi ve yörelerde kullanılan dilin çeviriye

gereksinmesi üzerine gerçekleştirilen eylem.” diye tanımlayan Necdet Neydim, dil içi çevirinin gündelik yaşamdaki önemini anlatmaktadır (Seyithanoğlu, 2023, s. 156).

Dil İçi Çevirinin Ortaya Çıkışı ve Gerekliliği

Batı Edebiyatında dil içi çeviri Jacobson’un öncülüğünde 20. yüzyılın ikinci yarısında kuramsal bir kimliğe bürünmüştür. Esasen uygulama olarak daha eskilere dayanmaktadır. Örneğin Batı yazınında en temel eser olarak kabul edilen İncil, kuşaktan kuşağa aktarıldığı ve sürekli olarak yeniden yazıldığı bilinen metinlerdendir. Dil içi çeviri Türk dili ve edebiyatında oldukça yaygın bir kullanıma sahiptir. Bunun en önemli sebebi ise Türk dilinde meydana gelen ‘dil reformu’dur. Türk dilinde bulunan yabancı sözcüklerden Türk dilini arındırıp sadeleştirme, dilde yazınsal ve kültürel olarak öze dönme hareketi olan “dil devrimi”nin öncesinde yazılmış metinler ile sonrasında yazılan metinler arasında anlama güçlüğü meydana gelmiştir. Kalem alındığı dönemde anlaşılan metinler, birkaç dönem sonra neredeyse başka bir kültürün eseriymişçesine anlaşılmamakta ve buna bağlı olarak okunamayan metinler karşımıza çıkmaktadır. Bu tür metinlerin bugün yazınsal alana tekrar kazandırılması ise ‘yeniden söyleme’ yani dil içi çeviri ile mümkündür. Türkçeden Türkçeye çeviri olarak uygulanan bu teknik, ‘dil devrimi’ gibi tarihsel süreçten dolayı edebî metinlerin okunup anlaşılması için zorunluluktur (İslamoğlu, 2015, s. 161).

Dil İçi Çevirinin Metinlerde Uygulanması

Dil içi çevirilerde en yaygın uygulama edebî eserin yapısına ve üslubuna müdahale etmeden sadece günümüz Türkçesine yabancı olan sözcüklerin dönüşümü ile elde edilenlerdir. Bir diğer yöntem aktarıcı tarafından söyleyiş ve üslupta yeniliğe gitmek kullanılan sözcüklerin dışında söyleyişte de değişime gidilerek yapılan dil içi çeviri uygulamasıdır (Seyithanoğlu, 2023, s. 156).

“Henrik Gottlieb sebeplerine göre dil içi çeviriyi dört farklı kategoride inceler: Aynı dilin farklı tarihsel aşamaları arasında gerçekleşenlere artsüremli dil içi çeviri; aynı dilin coğrafî, sosyal ve kuşaklar arası değişkenleri sebebiyle gerçekleşenlere lehçe odaklı dil içi çeviri; konuşmadan yazmaya geçiş ya da tam tersi bir sebeple gerçekleşenlere dil kullanımı odaklı dil içi çeviri ve son olarak alfabe değişikliği sebebiyle gerçekleşenlere harf çeviri odaklı dil içi çeviri denilmektedir.” (Canlı, 2019, s. 77-78).

Bu çalışmada Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat adlı eserin dil içi çeviri yöntemiyle sadeleştirilmiş baskısı, bu dört kategoriden ‘artsüremli dil içi çeviri’ kategorisine dâhildir. Metnin yazıldığı

dönem “Osmanlı Türkçesi” adlı tarihsel bir dönem iken metnin dil içi çeviri ile yeniden yazıldığı dönem, “Modern Türkiye Türkçesi” dönemidir.

Dil İçi Çevirinin Türkçedeki Yeri

Türk toplumu tarih sahnesine çıktığı andan itibaren sosyal, siyasî, kültürel değişimler yaşamış, dil devrimi adında büyük bir süreçten geçmiştir. İmparatorluktan cumhuriyete geçişte dilde Türkçe kelimelerin arttığı gözlemlenmektedir. Yaşanan bu süreç edebî eserleri de etkilemiş, edebî metinlerin okunup anlaşılmasında zorluklar ortaya çıkarmıştır. Dil içi çeviri yöntemi bu zorlukları ortaya koymak için kullanılan bir yöntemdir. Türk edebiyatının geçirdiği bu süreçler sonucunda eski eserlerin hatta yeni eserlerin dahi anlaşamadığı bir dönem meydana gelmiştir. Türk okurunun Türkçe eserleri anlamakta güçlük çekip bu eserleri anlama çabasının bir gereği olarak dil içi çeviri yöntemi ortaya çıkmıştır. Dil içi çeviri, edebiyatta anlaşmazlık sorununu gidermek adına, vazgeçilmez çeviri yöntemleri arasına girmiştir. Türk edebiyatında özellikle klasik kategoride kaleme alınan metinlerin Türk dil devriminden sonraki nesillere aktarımında büyük bir önemi olan dil içi çeviri Türkçe için mecburi bir uygulamadır. Dil devrimi, dildeki yabancı kaynaklı öğelerin ayıklanıp yerlerine Türkçe kaynaklı öğelerin yerleştirilmesine dayanır. Bunların bir sonucu olarak ortaokul ve lise dengi okullarda öğrencilere; Fuzulî, Şinasi, Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi, Şemseddin Sami... gibi Türk edebiyatının önemli şahsiyetlerinin eserlerinin dil içi aktarım yöntemiyle sadeleştirilmiş baskıları okutulmaktadır (Seyithanoğlu, 2023, s. 156).

Dil içi çeviri edebiyatımızda yazarların kendi eserlerini sadeleştirmesi amacıyla da kullanılmıştır. Örneğin, Kâbusname adlı eserin Nazmizade Murtaza tarafından 18. yüzyılın Osmanlı Türkçesine aktarılması dil içi çeviriye örnektir. Halid Ziya Uşaklıgil; yazılışlarından yıllar sonra *Aşk-ı Memnu*, *Mâi ve Siyah* gibi dilinin çok ağır olduğunu düşündüğü eserlerinde sadeleştirme yaparak yeniden yayımlar ve bunu ilk yapan yazarımız olur. 1897’de yazdığı *Mâi ve Siyah*’ın, 1945’te ikinci baskısına ilâve ettiği “*Birkaç Söz*” de, “Eser eski hâlinde mevcut olmakta devam ediyor, eğer genç nesil de rağbet edecekse yeni yazıyla basılması zaruret oluyor, bu takdirde de sadeleşmesine şiddetle lüzum var.” demiştir (Arslan, 2011, s. 128). Teşkilât-ı Esasiye’nin 1945 yılında Anayasa’ya daha sonra 1952 yılında Anayasa’nın Teşkilât-ı Esâsiye’ye dönüştürülmesi de bir dil içi çeviri örneğidir (Ölker, 2024). Bunlara ek olarak

19. yüzyılda yazılmış bir edebî eserin 21. yüzyılda okunduğu zaman direkt olarak anlaşılması günümüz okurlarına göre çok zordur. Türkçenin başından geçen dil reformu,

yaşanan kültürel, teknolojik değişiklikler bu anlaşılmazlığın ana sebeplerdendir. Dil içi çeviri başka dillere nazaran dilimizde oldukça etkin olarak kullanılmaktadır. Çalışmamızda incelenen olan *Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat* romanının sadeleştirilmiş baskısı da bu metinlerden biridir.

Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat'ın 2018 Yılında Yapılan Sadeleştirilmiş Baskısının Dil İçi Çeviri Bağlamında Değerlendirilmesi

Bu bölümde sırasıyla sözcüksel eş değerlilik, sözcük üstü yapılarıdaki eş değerlilik, sözdizimsel eş değerlilik, biçimbirimsel eş değerlilik ve metinsel eş değerlilik altında *Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat* romanının dilinin sadeleştirilirken ne gibi değişikliklere uğradığı değerlendirilip elde edilen veriler incelenecektir.

Eş değerlilik, dil içi çeviri yapılan kaynak metindeki anlaşılmayan kelimeleri günümüzde kullanımı yaygın olan kelimeler ile değiştirilmesidir. Bu değişim gerçekleştirilirken orijinal metin ile sadeleştirilmiş metin arasındaki anlam bütünlüğü sağlanmalıdır. Amaç, hedef metnin anlattıklarının dışına çıkmadan metni günümüze uyarlamaktır.

Sözcüksel Eş Değerlilik

Eş değerlilik, kaynak metindeki dil öğeleri ile hedef metindeki karşılıkları arasındaki anlam bağı olarak düşünülür. Eş değerlilik sözlük anlamı olarak aynı değere sahip olması ve kaynak metinde anlatılmak istenenle hedef metinde anlatılmak istenenin okuyucuda aynı etkiyi yaratması anlamında kullanılmaktadır. Bu sebeple sözcüksel eş değerlilik, kaynak metin hedef dile aktarılırken kaynak metindeki sözcüklerde ve sözcük üstü yapılarında ne gibi değişiklikler yapıldığını ve bu değişikliklerin etkiledikleri alanları incelemektedir (Yeter & Altunsoy, 2018, s.256).

I. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik

I.I. Arapça/ Farsça> Türkçe

Aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi kaynak metindeki yabancı kökenli sözcüklerden genel olarak Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin Türkçe kökenli karşılıklarıyla değiştirildikleri görülmüştür.

129/33	Abes (Ar.)	Saçma (T.)
44/2	Acemi (Ar.)	Şaşkın (T.)
102/17	Addetmek (Ar.+T.)	Saymak (T.)
56/1	Adi (Ar.)	Sıradan (T.)
95/7	Adi (Ar.)	Sıradan (T.)
131/29	Adi (Ar.)	Sıradan (T.)
101/25	Âgûş (Far.)	Kucak (T.)
123/11	Âgûş (Far.)	Kucak (T.)
127/27	Âgûş (Far.)	Kucak (T.)
96/4	Ahirki (Ar.)	Son (T.)
42/8	Ahitname (Ar.+Far.)	Söz (T.)
47/28	Ahval (Ar.)	Durum (T.)
111/23	Akıbet (Ar.)	Son (T.)
136/26	Akıbet (Ar.)	Son (T.)
85/5	Âlâ (Ar.)	Pek (T.)
108/18	Âlâ (Ar.)	Daha iyi (T.+T.)
27/27	Anide (Ar.)	Ansızın (T.)
72/29	Anide (Ar.)	Ansızın (T.)
98/10	Anide (Ar.)	Birdenbire (T.)
115/12	Anide (Ar.)	Birdenbire (T.)
136/22	Anide (Ar.)	Birdenbire (T.)
137/10	Anide (Ar.)	Birdenbire (T.)
24/6	Bâliğ (Ar.)	Büyük (T.)
65/3	Bendeniz (Far.+T.)	Ben (T.)
49/17	Ber-mutad (Far.+Ar.)	Her zamanki gibi (Far.+Ar.+T.)
46/2	Beyn (Ar.)	Ara (T.)
49/31	Beyn (Ar.)	Ara (T.)
134/11	Beyn (Ar.)	Ara (T.)
24/15	Bilcümle (Ar.)	Bütün (T.)
46/24	Bilcümle (Ar.)	Bütün (T.)
137/23	Câmid (Ar.)	Ölü (T.)
82/11	Cari (Ar.)	Geçerli (T.)
136/20	Cila (Ar.)	Parıltı (T.)
15/24	Civan (Far.)	Genç (T.)
92/27	Cümle (Ar.)	Bütün (T.)

113/29	Cümlesi (Ar.)	Hepsi (T.)
28/23	Cüz'i (Ar.)	Azıcık (T.)
85/20	Cüz'i (Ar.)	Küçük (T.)
21/18	Çehre (Far.)	Yüz (T.)
62/21	Daima (Ar.)	Sürekli (T.)
133/11	Daima (Ar.)	Sürekli (T.)
87/20	Demevi (Ar.)	Kanlı canlı (T.+Far.+T.)
64/2	Der-akap (Far.+Ar.)	Hemen (Far.)
86/25	Der-akap (Far.+Ar.)	Hemen (Far.)
105/30	Der-akap (Far.+Ar.)	Birden bire (T.)
110/14	Der-akap (Far.+Ar.)	Ardından (T.)
115/16	Der-akap (Far.+Ar.)	Ardından (T.)
116/7	Der-akap (Far.+Ar.)	Hemen (Far.)
122/28	Der-akap (Far.+Ar.)	Ardından (T.)
138/19	Der-akap (Far.+Ar.)	Derhal (Far.+Ar.)
105/30	Der-akap (Far.+Ar.)	Birden bire (T.)
110/14	Der-akap (Far.+Ar.)	Ardından (T.)
115/16	Der-akap (Far.+Ar.)	Ardından (T.)
122/28	Der-akap (Far.+Ar.)	Ardından (T.)
125/5	Desise (Ar.)	Oyun (T.)
72/13	Devlet (Ar.)	Mutluluk (T.)
46/11	Dirayet (Ar.)	Kavrayış (T.)
29/10	Efkâr (Ar.)	Düşünce (T.)
30/26	Efkâr (Ar.)	Düşünce (T.)
49/10	Efkâr (Ar.)	Düşünce (T.)
82/28	Efkâr (Ar.)	Düşünceler (T.)
83/1	Efkâr (Ar.)	Düşünceler (T.)
83/1	Efkâr (Ar.)	Düşünceler (T.)
86/25	Efkâr (Ar.)	Düşünce (T.)
91/21	Efkâr (Ar.)	Düşünceler (T.)
98/27	Efkâr (Ar.)	Düşünce (T.)
86/10	Ehemmiyet (Ar.)	Önem (T.)
53/8	Ekseriya (Ar.)	Genellikle (T.)
48/3	Ekseriye (Ar.)	Genellikle (T.)
66/14	Esvap (Ar.)	Giysi (T.)

66/14	Esvap (Ar.)	Giyisi (T.)
64/13	Evvel (Ar.)	Önce (T.)
109/24	Evvel (Ar.)	Önce (T.)
114/20	Evvela (Ar.)	Önce (T.)
122/12	Evveliden (Ar.+T.)	Önceden (T.)
90/15	Evvelki (Ar.+T.)	Önceki (T.)
109/14	Evvelki (Ar.+T.)	Önceki (T.)
134/10	Evvelsi (Ar.+T.)	Önce (T.)
128/16	Fevkalade (Ar.)	Olağanüstü (T.)
87/26	Figan (Far.)	Çılgılık (T.)
89/2	Filvaki (Ar.)	Gerçekten (T.)
28/19	Filvâki (Ar.)	Gerçekten (T.)
39/16	Filvâki (Ar.)	Gerçekten (T.)
52/18	Filvâki (Ar.)	Gerçekten (T.)
52/27	Filvâki (Ar.)	Gerçekten (T.)
43/10	Firak (Ar.)	Ayrılık (T.)
87/2	Firak (Ar.)	Ayrılık (T.)
82/4	Fürûat (Ar.)	Ayrıntı (T.)
33/3	Fürûmâye (Far.)	Soysuz (T.)
109/8	Gaile (Ar.)	Sıkıntı (T.)
24/3	Garâbet (Ar.)	Şaşkınlık (T.)
48/11	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
48/11	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
35/20	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
67/24	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
54/24	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
37/15	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
37/9	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
46/2	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
46/23	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
53/7	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
54/21	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
57/10	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
85/6	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
85/16	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)

109/20	Gayetle (Ar.+T.)	Son derece (T.+Ar.)
136/14	Gayetle (Ar.+T.)	Son derece (T.+Ar.)
91/28	Gayetle (Ar.+T.)	Son derece (T.+Ar.)
91/25	Gayetle (Ar.+T.)	Son derece (T.+Ar.)
87/14	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
87/15	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
89/16	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
90/1	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
91/25	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
94/22	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
108/14	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
117/29	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
128/2	Gayetle (Ar.+T.)	Epeyce (T.)
135/27	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
85/20	Gazup (Ar.)	Öfkeli (T.)
138/7	Hacet (Ar.)	Gerek (T.)
113/29	Hâl (Ar.)	Durum (T.)
24/10	Hâlî (Ar.)	Uzak (T.)
85/12	Harem (Ar.)	Eş (T.)
89/4	Harem (Ar.)	Eş (T.)
126/20	Harem (Ar.)	Eş (T.)
126/23	Harem (Ar.)	Eş (T.)
25/10	Hâsılı (Ar.)	Kısacası (T.)
24/12	Hâssa (Ar.)	Duygu (T.)
24/14	Hâssa (Ar.)	Duygu (T.)
139	Hatime (Ar.)	Son (T.)
73/26	Hemşire (Far.)	Kız kardeş (T.+T.)
75/8	Hemşire (Far.)	Kız kardeş (T.+T.)
75/10	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
78/11	Hemşire (Far.)	Kız kardeş (T.+T.)
82/7	Hemşire (Far.)	Kız kardeş (T.+T.)
100/6	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
100/12	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
100/14	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
101/4	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)

115/25	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
115/32	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
83/26	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
98/14	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
101/9	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
101/9	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
101/10	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
104/3	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
106/4	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
125/8	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
125/21	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
125/21	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
127/29	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
134/7	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
134/34	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
135/19	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
136/10	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
136/24	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
136/29	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
24/16	Hilmsiz (Ar.+T.)	Kaba (T.)
122/3	Humma (Ar.)	Sıtma (T.)
136/1	Humma (Ar.)	Sıtma (T.)
137/24	Humma (Ar.)	Sıtma (T.)
72/30	Hususiyyetle (Ar.)	Özellikle (T.)
57/3	Hususiyle (Ar.+T.)	Özellikle (T.)
75/20	Hususiyle (Ar.+T.)	Özellikle (T.)
81/7	Hususiyle (Ar.+T.)	Özellikle (T.)
113/13	Hususiyle (Ar.+T.)	Özellikle (T.)
136/28	Hüsn (Ar.)	Güzellik (T.)
25/15	İstılah (Ar.)	Terim (T.)
120/7	İbrâm (Ar.)	Yalvarma (T.)
101/2	İdrak (Ar.)	Anlayış (T.)
102/1	İfrat (Ar.)	Büyüklik (T.)
125/1	İfrat (Ar.)	Aşırı (T.)
105/7	İlelebet (Ar.)	Sonsuza dek (T.+T.)

51/15	İnd (Ar.)	Yan (T.)
113	İntikal (Ar.)	Geçiş (T.)
57/14	İptida (Ar.)	Başlangıç (T.)
70/28	İptida (Ar.)	Baş (T.)
76/32	İptida (Ar.)	Başlangıç (T.)
28/29	İsim (Ar.)	Ad (T.)
64/5	İstikbal (Ar.)	Gelecek (T.)
82/10	Kaide (Ar.)	Kural (T.)
67/24	Kâmil (Ar.)	Olgun (T.)
60/9	Kâmil (Ar.)	Olgun (T.)
69/13	Kâmil (Ar.)	Olgun (T.)
24/3	Kârîi (Ar.)	Okurlar (T.)
99/4	Kat'i (Ar.)	Kesin (T.)
131/1	Kaytan (Ar.)	İp (T.)
126/10	Kâzip (Ar.)	Yalan (T.)
89/22	Keder (Ar.)	Üzüntü (T.)
89/24	Keder (Ar.)	Üzüntü (T.)
82/17	Kerih (Ar.)	İğrenç (T.)
32/19	Kerim (Ar.)	Büyük (T.)
67/24	Kerime (Ar.)	Kız (T.)
118/11	Keşfetmek (Ar.+T.)	Çözmek (T.)
100/9	Keyfiyet (Ar.)	Durum (T.)
37/9	Kişizâde (T.+Far.)	Soylu (T.)
48/23	Kurb (Ar.)	Yakın (T.)
81/11	Lafz (Ar.)	Söz (T.)
132/16	Lafz (Ar.)	Söz (T.)
54/25	Letafet (Ar.)	İncelik (T.)
74/22	Letafet (Ar.)	İncelik (T.)
89/4	Macera (Ar.)	Olan biten (T.+T.)
94/3	Macera (Ar.)	Olan biten (T.+T.)
123/22	Macera (Ar.)	Olan biten (T.+T.)
83/9	Madde (Ar.)	Konu (T.)
109/20	Mahal (Ar.)	Yer (T.)
112/2	Mahal (Ar.)	Yer (T.)
59/20	Mahal (Ar.)	Yer (T.)

102/20	Mahbub (Ar.)	Sevgili (T.)
105/21	Mahbub (Ar.)	Sevgili (T.)
72/24	Mahbube (Ar.)	Sevgili (T.)
74/28	Mahbube (Ar.)	Sevgili (T.)
97/12	Mahcubiyet (Ar.)	Utangaçlık (T.)
76/2	Mahcup (Ar.)	Utangaç (T.)
55/8	Mahdut (Ar.)	Sınırlı (T.)
57/7	Mahdut (Ar.)	Sınırlı (T.)
62/26	Mahfî (Ar.)	Gizli (Far.+T.)
136/8	Mahrec (Ar.)	Çıkan yer (T.+T.)
92/24	Mahremane (Ar.)	Gizli (Far.+T.)
34/7	Mahsus (Ar.)	Özel (T.)
34/8	Mahsus (Ar.)	Özel (T.)
36/12	Mahsus (Ar.)	Özel (T.)
52/19	Mahsus (Ar.)	Ayırmak (T.)
90/3	Mahsus (Ar.)	Özel (T.)
87/23	Mahza (Ar.)	Yalnız (T.)
79/26	Mail (Ar.)	Yakın (T.)
91/5	Makul (Ar.)	Mantıklı (Ar.+T.)
30/29	Malihulya (Ar.)	Kuruntu (T.)
51/5	Malumat (Ar.)	Bilgi (T.)
33/8	Mamul (Ar.)	Yapılmış (T.)
114/4	Mana (Ar.)	Anlam (T.)
119/7	Mana (Ar.)	Anlam (T.)
131/14	Mana (Ar.)	Anlam (T.)
131/15	Mana (Ar.)	Anlam (T.)
131/18	Mana (Ar.)	Anlam (T.)
25/30	Mânâlı (Ar.)	Anlamlı (T.)
82/8	Maşuk (Ar.)	Sevgili (T.)
82/16	Maşuk (Ar.)	Sevgili (T.)
82/19	Maşuk (Ar.)	Sevgili (T.)
123/4	Maşuk (Ar.)	Sevgili (T.)
77/3	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)
77/3	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)
78/18	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)

81/25	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)
81/26	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)
82/7	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)
87/13	Maşuka (Ar.)	Sevdiği kadın (T.+T.)
46/9	Mebnî (Ar.)	Dolayı (T.)
37/13	Mecal (Ar.)	Güç (T.)
43/7	Mecal (Ar.)	Güç (T.)
134/6	Mecnunane (Ar.)	Çılgın (T.)
126/32	Meçhuliyet (Ar.)	Bilinmezlik (T.)
82/11	Meftun (Ar.)	Vurgun (T.)
22/29	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
25/8	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
26/6	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
26/7	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
29/16	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
30/7	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
30/14	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
32/1	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
33/31	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
34/9	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
34/15	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
34/18	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
54/12	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
42/4	Memat (Ar.)	Ölüm (T.)
136/21	Memat (Ar.)	Ölüm (T.)
58/21	Merak (Ar.)	Titizlenmek (T.)
47/3	Meraklık (Ar.+T.)	Kuruntu (T.)
54/9	Merkûm (Ar.)	Adı geçen kişi (T.+T.+T.)
65/31	Mesabe (Ar.)	Değer (T.)
37/17	Meserret (Ar.)	Sevinç (T.)
78/8	Meserret (Ar.)	Sevinç (T.)
47/22	Mestûr (Ar.)	Kapalı (T.)
32	Muâhede (Ar.)	Sözleşme (T.)
101/1	Muamele (Ar.)	Davranış (T.)
83/10	Muamma (Ar.)	Bilmece (T.)

118/11	Muamma (Ar.)	Bilmece (T.)
43/4	Mufârakat (Ar.)	Ayrılık (T.)
22/11	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
22/26	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
24/11	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
34/16	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
49/25	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
61/22	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
75/3	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
77/5	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
78/6	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
82/24	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
83/5	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
86/4	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
86/6	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
86/23	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
86/28	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
87/1	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
98/1	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
104/30	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
105/28	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
105/29	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
105/32	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
105/32	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
105/33	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
106/1	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
121/6	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
121/8	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
124/6	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
128/24	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
129/15	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
137/2	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
41/1	Muin (Ar.)	Yardımcı (T.)
98/29	Mukabil (Ar.)	Karşılık (T.)
133/13	Mukaddime (Ar.)	Başlangıç (T.)

43/7	Mukavele (Ar.)	Sözleşme (T.)
123/20	Mumaileyh (Ar.)	O (Bahsi geçen kişi anlamında) (T.)
126/6	Munis (Ar.)	Sevimli (T.)
61/15	Murat (Ar.)	Amaç (T.)
27/13	Musibet (Ar.)	Uğursuz (T.)
92/18	Mutabık (Ar.)	Uygun (T.)
62/11	Muvâfık (Ar.)	Uygun (T.)
109	Muvakkat (Ar.)	Geçici (T.)
137/23	Müberra (Ar.)	Arınmak (T.)
82/25	Müessir (Ar.)	Etkili (T.)
50/7	Müezzi (Ar.)	Sıkıcı (T.)
34/11	Müfârat (Ar.)	Ayrılmak (T.)
49/31	Mükâmele (Ar.)	Konuşma (T.)
64/8	Mükâmele (Ar.)	Konuşma (T.)
74/22	Mükâmele (Ar.)	Konuşma (T.)
108/19	Mükâmele (Ar.)	Konuşma (T.)
66/11	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
68/14	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
69/7	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
70/5	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
73/27	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
73/31	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
120/19	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
121/16	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
25/3	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
72	Mülakat (Ar.)	Görüşme (T.)
73/4	Mülakat (Ar.)	Görüşme (T.)
78/1	Mülakat (Ar.)	Görüşme (T.)
72	Mülakat (Ar.)	Görüşme (T.)
73/4	Mülakat (Ar.)	Görüşme (T.)
78/1	Mülakat (Ar.)	Görüşme (T.)
83/27	Mülakat (Ar.)	Görüşme (T.)
83/28	Mülakat (Ar.)	Konuşma (T.)
83/39	Mülakat (Ar.)	Görüşme (T.)
133/2	Münafık (Ar.)	Arabozucu (T.+T.)

82/16	Münasebet (Ar.)	Yakınlık (T.)
89/16	Münasip (Ar.)	Uygun (T.)
49/7	Müptedi (Ar.)	Yeni yetme (T.+T.)
110/2	Müptedi (Ar.)	Okumayı yeni öğrenmiş biri (T.)
109/20	Mürtefi (Ar.)	Büyük (T.)
50/7	Müseyyib (Ar.)	Dik başlı (T.+T.)
27/19	Müsrif (Ar.)	Savurgan (T.)
82/18	Müşabih (Ar.)	Benzer (T.)
82/19	Müşabih (Ar.)	Benzer (T.)
73/14	Müşahebet (Ar.)	Benzerlik (T.)
73/17	Müşahebet (Ar.)	Benzerlik (T.)
78/12	Müşahebet (Ar.)	Benzerlik (T.)
118/7	Müşahebet (Ar.)	Benzerlik (T.)
94/23	Müteaddit (Ar.)	Sayısız (T.)
48/4	Müteceviz (Ar.)	Geçmiş (T.)
52/18	Müteceviz (Ar.)	Geçmiş (T.)
50/7	Müzevvir (Ar.)	Ara bozucu (T.+T.)
85/5	Müzeyyen (Ar.)	Süslü (T.)
33/3	Nâ-ehil (Far.+Ar.)	Soysuz (T.)
73/2	Nâkıs (Ar.)	Yarım yamalak (T.+T.)
52/19	Nam (Far.)	Ad (T.)
123/17	Necat (Ar.)	Kurtuluş (T.)
82/25	Nev'ummâ (Ar.)	Bir derece (T.)
75/9	Nezaket (Far.)	İncelik (T.)
70/15	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
70/24	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
88/21	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
90/25	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
99/2	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
84/1	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
55/21	Noksan (Ar.)	Eksiklik (T.)
90/30	Noksan (Ar.)	Eksik (T.)
55/21	Noksansız (Ar.+T.)	Eksiksiz (T.)
18/16	Peder (Far.)	Baba (T.)
27/1	Peder (Far.)	Baba (T.)

27/2	Peder (Far.)	Baba (T.)
27/2	Peder (Far.)	Baba (T.)
27/19	Peder (Far.)	Baba (T.)
29/14	Peder (Far.)	Baba (T.)
29/22	Peder (Far.)	Baba (T.)
32/13	Peder (Far.)	Baba (T.)
34/1	Peder (Far.)	Baba (T.)
37/10	Peder (Far.)	Baba (T.)
39/16	Peder (Far.)	Baba (T.)
39/19	Peder (Far.)	Baba (T.)
39/19	Peder (Far.)	Baba (T.)
40/15	Peder (Far.)	Baba (T.)
44/5	Peder (Far.)	Baba (T.)
44/16	Peder (Far.)	Baba (T.)
44/32	Peder (Far.)	Baba (T.)
46/13	Peder (Far.)	Baba (T.)
53/4	Peder (Far.)	Baba (T.)
64/13	Peder (Far.)	Baba (T.)
64/20	Peder (Far.)	Baba (T.)
64/28	Peder (Far.)	Baba (T.)
103/9	Ra'se (Ar.)	Titreme (T.)
39/2	Radde (Ar.)	Durum (T.)
100/28	Radde (Ar.)	Bu (T.)
32/2	Rahle (Ar.)	Sıra (T.)
86/8	Refik (Ar.)	Eş (T.)
89/12	Refik (Ar.)	Eş (T.)
48/2	Riayeten (Ar.)	Saygı göstermek (T.+T.)
57/14	Rûy (Ar.)	Yüz (T.)
46/16	Rüştiye (Ar.)	Ortaokul (T.+T.)
84/2	Saadet (Ar.)	Mutluluk (T.)
24/6	Sabî (Ar.)	Küçük (T.)
59/12	Sahih (Ar.)	Gerçekten (T.)
70/21	Sahih (Ar.)	Gerçekten (T.)
87/1	Sahihan (Ar.)	Gerçekten (T.)
133/31	Sahihan (Ar.)	Gerçekten (T.)

135/13	Sahiha (Ar.)	Gerçekten (T.)
89/9	Salahiyet (Ar.)	Yetki (T.)
113	Sayfiye (Ar.)	Yazlık (T.)
113/2	Sayfiye (Ar.)	Yazlık (T.)
126/11	Sayfiye (Ar.)	Yazlık (T.)
117/18	Seda (Far.)	Ses (T.)
40/12	Serian (Ar.)	Çabucak (Far.+T.)
59/8	Seyir (Ar.)	Gezinti (T.)
59/15	Seyir (Ar.)	Gezinti (T.)
59/19	Seyir (Ar.)	Gezinti (T.)
60/18	Seyir (Ar.)	Gezinti (T.)
24/3	Sıbyân (Ar.)	Çocuklar (T.)
133/12	Sihhat (Ar.)	Sağlık (T.)
132/6	Sin (Ar.)	Yaş (T.)
69/25	Sual (Ar.)	Soru (T.)
90/9	Sual (Ar.)	Soru (T.)
114/27	Sual (Ar.)	Soru (T.)
60/18	Sükût (Ar.)	Sessizlik (T.)
87/24	Sükûtluk (Ar.)	Sessizlik (T.)
118/27	Sükûtluk (Ar.+T)	Sessizlik (T.)
118/29	Sükûtluk (Ar.+T)	Sessizlik (T.)
87/20	Şad (Far.)	Mutlu (T.)
125/15	Şad (Far.)	Mutlu (T.)
29/20	Şerîk (Ar.)	Arkadaş (T.)
46/24	Şerîk (Ar.)	Arkadaş (T.)
24/4	Taaccüb (Ar.)	Şaşırmak (T.)
100/27	Taaccüb (Ar.)	Şaşkınlık (T.)
15/18	Taaccüp (Ar.)	Şaşkınlık (T.)
86/14	Tab' (Ar.)	Yaradılış (T.)
46/21	Tabiat (Ar.)	Yaradılış (T.)
81/21	Tahayyür (Ar.)	Şaşkınlık (T.)
47/28	Tahkik (Ar.)	Araştırma (T.)
64	Talim (Ar.)	Eğitim (T.)
67/1	Talim (Ar.)	Eğitim (T.)
48/11	Tamahkâr (Ar.+Far.)	Açgözlü (T.+T.)

98/15	Tarik (Ar.)	Yol (T.)
85	Tatlik (Ar.)	Boşanma (T.)
52/14	Tavsif (Ar.)	Nitelik (T.)
82/6	Tebeddül (Ar.)	Değişiklik (T.)
136/28	Tebeddül (Ar.)	Değişiklik (T.)
113/7	Tembih (Ar.)	Uyarı (T.)
75	Tenha (Ar.)	Yalnız (T.)
100/1	Tenha (Ar.)	Yalnız (T.)
115/16	Tenha (Ar.)	Yalnız (T.)
37/5	Tenha (Ar.)	Yalnız (T.)
61/19	Tenhaca (Far.+T.)	Yalnız (T.)
81/21	Terehhüb (Ar.)	Tedirginlik (T.)
73/27	Tesir (Ar.)	Etki (T.)
73/7	Teşhis (Ar.)	Tanınma (T.)
61/13	Tuhaf (Ar.)	Yanlış (T.)
59/14	Umur (Ar.)	Vazife (T.)
40/20	Ümid-bahş (Far.+Far.)	Ümit veren (Far.+T.)
44/19	Ümid-bahş (Far.+Far.)	Ümit veren (Far.+T.)
111/30	Ünsiyetli (Ar.+T.)	Yakın (T.)
102/7	Vak'a (Ar.)	Olay (T.)
139/2	Vak'a (Ar.)	Olay (T.)
89/1	Vak'a (Ar.)	Olay (T.)
17/5	Valide (Ar.)	Anne (T.)
61/16	Vasıta (Ar.)	Yol (T.)
69/5	Vasıta (Ar.)	Göstermelik (T.)
124/1	Velev (Ar.)	İsterse (T.)
54/23	Velhasıl (Ar.)	Kısaca (T.)
138/23	Velhasıl (Ar.)	Sonuç olarak (T.+T.)
82/13	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
102/18	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
105/13	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
122/15	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
123/1	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
125/19	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
125/19	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)

125/21	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
62/19	Visâl (Ar.)	Kavuşma (T.)
77/3	Zahir (Ar.)	Görünür (T.)
132/23	Zahiren (Ar.)	Açıkça (T.)
95/18	Zannetmek (Ar.+T.)	Sanmak (T.)
102/18	Zannetmek (Ar.+T.)	Sanmak (T.)
113/31	Zannetmek (Ar.+T.)	Sanmak (T.)
30/15	Zannetmek (Ar.+T.)	Sanmak (T.)
139/9	Zannetmek (Ar.+T.)	Sanmak (T.)
55/4	Zannetmek (Ar.+T.)	Sanmak (T.)
78/17	Zat (Ar.)	Kendi (T.)
81/23	Zat (Ar.)	Kişi (T.)
46/5	Zevc (Ar.)	Koca (T.)
121/6	Zevce (Ar.)	Eş (T.)
79/26	Ziya (Ar.)	Işık (T.)
44/22	Ziyade (Ar.)	O kadar (T.+Ar.)
42/31	Ziyade (Ar.)	Çok (T.)
103/19	Ziyade (Ar.)	Daha çok (T.+T.)
105/29	Ziyade (Ar.)	Çok (T.)
121/3	Ziyade (Ar.)	Çok (T.)
94/19	Zu'mınca (Ar.+T.)	Kendisine göre (T.+T.)
83/21	Zulmet (Ar.)	Karanlık (T.)

Tablo 1. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-1

I.II. Arapça> Arapça

Arapça kökenli kelimeler günümüzde daha fazla kullanılan başka Arapça kökenli kelimelerle değiştirilmiştir.

54/27	Acaib (Ar.)	Harika (Ar.)
66/8	Âdat (Ar.)	Adetler (Ar.+T.)
48/11	Adi (Ar.)	Âdeta (Ar.)
100/21	Adi (Ar.)	Âdeta (Ar.)
118/16	Adi (Ar.)	Bir hayli (T.+Ar.)
89/20	Adî (Ar.)	Âdeta (Ar.)
131/21	Adî (Ar.)	Âdeta (Ar.)
35/2	Ahitname (Ar.)	Yemin mektubu (Ar.+Ar.)

40/5	Ahitname (Ar.)	Yeminleşme (Ar.+T.)
42/8	Ahitname (Ar.)	Yemin (Ar.)
24/7	Âkil (Ar.)	Akıllı (Ar.+T.)
25/31	Âkilane (Ar.)	Akıllica (Ar.+T.)
55/31	Âlem (Ar.)	Dünya (Ar.)
110/19	Cisim (Ar.)	Beden (Ar.)
53/2	Daima (Ar.)	Her zaman (Far.+Ar.)
102/28	Desais (Ar.)	Hileler (Ar.+T.)
102/1	Desise (Ar.)	Hile (Ar.)
22/22	Devlet (Ar.)	Saadet (Ar.)
95/27	Devlet (Ar.)	Saadet (Ar.)
51/6	Efkâr (Ar.)	Kafa (Ar.)
116/13	Efkâr (Ar.)	Fikir (Ar.)
87/6	Esvap (Ar.)	Elbise (Ar.)
91/32	Evsâf (Ar.)	Vasıflar (Ar.+T.)
92/3	Evsâf (Ar.)	Nitelik (Ar.)
92/27	Evsâf (Ar.)	Nitelik (Ar.)
94/4	Evsâf (Ar.)	Nitelik (Ar.)
90/2	Fatin (Ar.)	Akıllı (Ar.+T.)
24/7	Gabî (Ar.)	Ahmak (Ar.)
59/17	Gayret (Ar.)	Şeref (Ar.)
19/31	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
92/25	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
24/18	Muhabbet (Ar.)	Sevda (Ar.)
94/23	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
117/19	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
81/14	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)
82/2	Hâlet (Ar.)	Hâller (Ar.+T.)
83/14	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)
100/5	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)
107/8	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)
117/29	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)
132/2	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)
18	Hasbihâl (Ar.)	Sohbet (Ar.)
32/15	Hatır (Ar.)	Akıl (Ar.)

37/1	Hatır (Ar.)	Akıl (Ar.)
53/15	Hatır (Ar.)	Akıl (Ar.)
35/28	Hatta (Ar.)	Belki (Ar.)
125/6	Hud'a (Ar.)	Hile (Ar.)
131/17	Huruf (Ar.)	Harf (Ar.)
98/15	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
33/25	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
51/12	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
126/30	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
62/10	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
68/15	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
70/30	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
73/31	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
78/22	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
80/1	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
82/14	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
98/17	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
124/4	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
126/31	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
59/20	Irsız (Ar.+T.)	Ahlaksız (Ar.+T.)
91/25	İrz (Ar.)	İffet (Ar.)
25/4	İbrâm (Ar.)	İsrar (Ar.)
101/2	İhtiyar (Ar.)	İrade (Ar.)
55/6	İsmet (Ar.)	Namus (Ar.)
47/10	Kalem (Ar.)	Daire (Ar.)
48/24	Kalem (Ar.)	Daire (Ar.)
49/16	Keyfiyet (Ar.)	Vaziyet (Ar.)
81/4	Kitap (Ar.)	Cüz (Ar.)
15/1	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
15/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
15/17	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
16/2	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
16/32	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
18/23	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
20/12	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)

21/23	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
22/15	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
22/26	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
24/17	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
28/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
28/7	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
28/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
30/25	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
30/34	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
37/14	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
37/16	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
41/14	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
41/31	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
42/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
42/16	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
42/21	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
42/30	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
43/11	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
44/3	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
44/21	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
44/34	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
46/9	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
47/21	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
57/20	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
61/22	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
62/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
65/34	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
67/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
70/1	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
70/25	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
70/27	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
70/28	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
76/7	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
76/26	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
79/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)

79/10	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
83/30	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
85/16	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
85/23	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
89/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
89/25	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
90/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
91/5	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
91/7	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
92/17	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
92/20	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
92/24	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
95/31	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
98/28	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
101/6	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
101/10	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
102/2	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
103/1	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
103/6	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
103/14	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
103/15	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
104/1	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
104/6	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
104/18	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
104/20	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
105/30	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
105/32	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
108/22	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
108/25	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
109/21	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
111/17	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
113/22	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
114/30	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
115/22	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
115/28	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)

116/6	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
116/24	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
119/12	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
120/3	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
120/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
121/1	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
125/15	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
125/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
126/24	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
126/26	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
126/31	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
129/7	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
129/8	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
129/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
132/17	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
132/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
132/21	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
132/22	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
133/6	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
133/20	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
134/2	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
85/19	Madde (Ar.)	Mesele (Ar.)
15/5	Mahzun (Ar.)	Hüzünlü (Ar.+T.)
42/4	Malik (Ar.)	Sahip (Ar.)
42/3	Malik (Ar.)	Sahip (Ar.)
42/4	Malik (Ar.)	Sahip (Ar.)
110/19	Malik (Ar.)	Sahip (Ar.)
123/16	Mazur (Ar.)	Hazır (Ar.)
85/5	Mefruşat (Ar.)	Eşya (Ar.)
25/23	Merhum (Ar.)	Rahmetli (Ar.+T.)
98/20	Meyus (Ar.)	Kederli (Ar.+T.)
30/26	Muhabbet (Ar.)	Aşk (Ar.)
33/26	Muhabbet (Ar.)	Aşk (Ar.)
46/2	Muhabbet (Ar.)	Aşk (Ar.)
31/13	Muhabbet (Ar.)	Aşk (Ar.)

35	Muhâbere (Ar.)	Haberleşme (Ar.+T)
40/19	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
70/4	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
79/7	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
79/8	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
79/9	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
98/15	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
102/18	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
132/8	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
39/32	Musibet (Ar.)	Bela (Ar.)
94/23	Muteber (Ar.)	İtibarlı (Ar.+T.)
57/1	Müddet (Ar.)	Süre (Ar.)
15/5	Mükedder (Ar.)	Hüzünlü (Ar.+T.)
35/20	Müştak (Ar.)	Hasret (Ar.)
103/2	Müvesviz (Ar.)	Vesveseci (Ar.+T.)
58/24	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
58/24	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
58/25	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
58/26	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
58/28	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
58/30	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
128	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/7	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/8	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/10	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/10	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/12	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/13	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/13	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/15	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/16	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/16	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/19	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/21	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/21	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)

131/24	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/25	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/27	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/28	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/29	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/29	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
132/2	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
132/2	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
132/28	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
133/19	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
24/17	Rahm(Ar.)	Merhamet (Ar.)
61/28	Sahih (Ar.)	Sahi (Ar.)
51/6	Takrip (Ar.)	Şekil (Ar.)
69/6	Takrip (Ar.)	Vesile (Ar.)
97/20	Taksirât (Ar.)	Kusurlar (Ar.+T.)
77/5	Teveccüh (Ar.)	İltifat (Ar.)
15/23	Vakit (Ar.)	Zaman (Ar.)
31/5	Vakit (Ar.)	Zaman (Ar.)
58/22	Vakit (Ar.)	Zaman (Ar.)
118/8	Vakit (Ar.)	Zaman (Ar.)
34/11	Vech (Ar.)	Sebep (Ar.)
58/1	Vech (Ar.)	Vesile (Ar.)
37	Yeis (Ar.)	Keder (Ar.)
95/11	Zahir (Ar.)	Galiba (Ar.)
113/30	Zati (Ar.)	Zaten (Ar.)
75/22	Zati (Ar.)	Zaten (Ar.)
64/29	Zekâvet (Ar.)	Zekâ (Ar.)
67/6	Zekâvet (Ar.)	Zekâ (Ar.)
15/4	Zihin (Ar.)	Akıl (Ar.)
33/25	Zihin (Ar.)	Akıl (Ar.)
26/1	Zihin (Ar.)	Akıl (Ar.)
30/26	Zihin (Ar.)	Akıl (Ar.)
44/24	Zihin (Ar.)	Akıl (Ar.)
110/6	Zihin (Ar.)	Akıl (Ar.)
34/17	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)

34/21	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
36/6	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
43/6	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
48/19	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
48/19	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
51/4	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
79/16	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
82/9	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
82/24	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
86/29	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
100/14	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
110/20	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
111/18	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
118/16	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
125/18	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
129/33	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
130/2	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)

Tablo 2. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-2

Bu tablodan çıkarılan sonuçlar şunlardır:

Günümüzde kullanımı azalan kelimeler yerine daha yaygın kullanıma sahip olan kelimeler tercih edilmiştir.

Bazı Arapça kökenli kelimeler Türkçe kurallara uygun ekler alarak Türkçe kelime hâline gelmiştir. Bu ekler şunlardır; +cA, +cI, +çI, +lAr, +II, +sIz'dır.

I.III. Arapça> Farsça

Arapça kökenli kelimeler günümüzde kullanımı yaygın olan Farsça kökenli kelimeler ile değiştirilmiştir.

30/31	Anide (Ar.)	Derhal (Far.+Ar.)
39/33	Anide (Ar.)	Hemen (Far.)
42/29	Anide (Ar.)	Derhal (Far.+Ar.)
53/20	Anide (Ar.)	Derhal (Far.+Ar.)
72/3	Anide (Ar.)	Hemen (Far.)
73/13	Anide (Ar.)	Hemen (Far.)

75/27	Anide (Ar.)	Hemen (Far.)
85/23	Anide (Ar.)	Derhal (Far.+Ar.)
137/19	Anîde (Ar.)	Hemen (Far.)
114/29	Ânîde (Ar.)	Hemen (Far.)
24/8	Bedevî (Ar.)	Köylü (Far.+T.)
51/12	Deva (Ar.)	Çare (Far.)
122/3	İllet (Ar.)	Hastalık (Far.+T.)
47/3	Keder (Ar.)	Dert (Far.)
46/21	Latif (Ar.)	Hoş (Far.)
37/9	Maldar (Ar.+Far.)	Zengin (Far.)
109/3	Mani (Ar.)	Engel (Far.)
24/8	Medenî (Ar.)	Şehirli (Far.+T.)
121/24	Meyus (Ar.)	Ümitsiz (Far.+T.)
124/8	Meyusiyet (Ar.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
125/9	Meyusiyet (Ar.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
61/2	Meyusiyet (Ar.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
62/7	Meyusiyet (Ar.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
134/16	Meyusluk (Ar.+T.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
91/13	Meyusluk (Ar.+T.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
109/20	Müferrih (Ar.)	Ferah (Far.)
122/17	Müşkül (Ar.)	Zor (Far.)
123/14	Müşkül (Ar.)	Dert (Far.)
42/31	Müşkül (Ar.)	Zor (Far.)
134/5	Reze (Ar.)	Menteşe (Far.)
46/2	Semere (Ar.)	Meyve (Far.)
53/16	Tab' (Ar.)	Huy (Far.)
21/16	Tabiat (Ar.)	Huy (Far.)
21/20	Tabiat (Ar.)	Huy (Far.)
28/8	Tabiat (Ar.)	Huy (Far.)
90/25	Takrip (Ar.)	Bahane (Far.)
33/24	Varaka (Ar.)	Kağıt (Far.)

Tablo 3. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-3

Bu tabloya göre:

Ani kelimesi Arapça kökenli üzerine gelen ek ise bulunma hâli eki olan Türkçe, dolayısıyla bu kelime Türkçedir. Ancak bugün eskimiş ve ayrılma hâli eki ile kullanılan şekli

aniden yaygınlaşmış. Dolayısıyla metinde cümleye uygun ifadenin verdiği edebî hazzı bozmadan karşılık alarak günümüzde yaygın olan derhal, hemen tercih edilmiştir.

Güncel Türkçe Sözlük'e göre bedevî kelimesi günümüzde ağızlarda varlığını halen devam ettirmektedir. Bu kelime yerini köylü kelimesine bırakmıştır.. Köy kelimesi Farsça kökenlidir. Bu kelimenin üzerine gelen +IU eki ile kelime Türkçe olmuştur. Dolayısıyla tamamı yabancı olan bir kelime değil de Türkçe ek aldıktan sonra Türkçe olan bir kelime tercih edilmiştir.

Aktarıcı cümleye uygun ifade vermesi açısından deva kelimesi yerine günümüzde daha yaygın kullanımı olan çare kelimesini kullanmıştır.

Keder yerine günümüzde daha yaygın kullanıma sahip olan dert kelimesi de metne uygun ifadeyi elde etmek için kullanılmıştır.

Latif kelimesi, günümüzde az kullanılan bir kelimedir. Bu yüzden aktarıcı yine aynı kökenden gelen hoş kelimesini kullanmayı tercih etmiştir. Hoş kelimesi günümüzde daha çok kullanılmaktadır.

Maldar kelimesi, Güncel Türkçe Sözlük'te bulunmayan bir kelimedir. Günümüzde kullanımdan düşmüş olan bu kelime yerini zengin kelimesine bırakmıştır.

Medenî kelimesi yerine tercih edilen şehirli kelimesi medenî kelimesinin anlamlarından biridir. Bu kelime Arapça şehir kelimesinin üzerine +Llekinin gelmesiyle oluşan şehirli kelimesi Türkçe kurallara uygun ek aldığı için artık Türkçe bir kelimedir. Sonuç olarak Arapça bir kelime yerine Türkçe ek alıp Türkçe olan bir kelime kullanılmıştır.

Meyus yerine ümitsiz, meyusluk yerine ümitsizlik tercih edilmiştir. Meyus, Güncel Türkçe Sözlük'te eskimiş sıfat olarak geçmektedir. Bu kelime yerine günümüzde daha yaygın kullanıma sahip olan Arapça ümit kelimesinin Türkçe kurallara uygun, +sIz ve IIk eklerini aldıkları biçimleri tercih edilmiştir.

Müferrih kelimesi, Güncel Türkçe Sözlük'te eskimiş sıfat olarak geçmektedir. Müferrih kelimesi yerine günümüzde daha yaygın kullanılan ferah kelimesi tercih edilmiştir.

Müşkül kelimesi yerine metne uyum sağlaması için daha yaygın olan zor ve dert kelimeleri kullanılmıştır.

Günümüzde genellikle ağızlarda varlığını devam ettiren reze kelimesi yerini menteşe kelimesine terketmiştir.

Semere kelimesi, Güncel Türkçe Sözlük'te eskimiş isim olarak geçmektedir. Bu kelime yerini günümüzde kullanımı daha yaygın olan meyve kelimesine bırakmıştır.

Tab' kelimesi, Güncel Türkçe Sözlük'te eskimiş isim olarak geçmektedir. Bunun yerine "huy" kelimesi tercih edilmiştir.

"Tabiat" kelimesi yerini "huy" kelimesine bırakmış, tabiat kelimesinin bu anlamı Güncel Türkçe Sözlük'te beşinci sıraya yazılacak kadar unutulmuştur.

Güncel Türkçe Sözlük'te eskimiş isim olarak geçen "varaka", yerine "kağıt" kelimesi tercih edilmiştir.

I.IV. Arapça> Fransızca

Arapça kökenli bazı kelimeler Fransızca kökenli karşılıkları ile değiştirilmiştir.

32/16	Ferace (Ar.)	Ceket (Fr.)
33/28	Ferace (Ar.)	Ceket (Fr.)
62/3	Ferace (Ar.)	Pelerin (Fr.)
28/7	Ferâce (Ar.)	Ceket (Fr.)
37/25	Talih (Ar.)	Şans (Fr.)

Tablo 4. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-4

Osmanlı diplomasisi 18. ve 19. yüzyılda Batı kökenli sözcüklerin Türkçeye girmeye başlamasının önemli bir sebebidir. Osmanlı'nın ilk defa Batı'ya daimi elçiler göndermesi ile de bağlantılıdır. Yirmisekiz Mehmed Çelebi'nin 1720 yılında Fransa'ya elçi olarak gitmesi bunun ilk ve en önemli örneğidir (Ölker, 2011, s. 25-27).

I.V. Farsça> Arapça

Farsça kökenli kelimeler kullanımı yaygın olan Arapça kökenli kelimeler ile değiştirilmiştir.

44/4	Bahtlı (Far.+T.)	Kader (Ar.)
66/16	Bermutad (Far.+Ar.)	Her zamanki gibi (Far.+Ar.+T.)
70/29	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
73/6	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
78/3	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
78/17	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
82/4	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)

83/20	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
85/24	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
86/30	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
103/19	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
132/5	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
133/31	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
135/35	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
138/13	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
38/9	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
61/2	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
67/27	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
73/15	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)
121/16	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)
121/17	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)
127/23	Şayan (Far.)	Layık (Ar.)
73/6	Üftâde (Far.)	Âşık (Ar.)
89/27	Yadigâr (Far.)	Hâtıra (Ar.)
131/23	Yadigâr (Far.)	Hâtıra (Ar.)

Tablo 5. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-5

“Bîçâre” kelimesi Farsça kökenli bir kelimedir. Bî ön eki ve çâre kelimesinin birleşiminden oluşan bu kelime, Farsça dil kurallarına göre oluşturulmuştur. Buna karşılık 21. yüzyılda yazılmış olan sadeleştirilmiş metinde “zavallı” kelimesi kullanılmıştır. Zavallı kelimesi Arapça zeval kelimesinin üzerine +II ekinin gelmesi ile oluşan bir kelimedir. Dolayısıyla bu kelime artık Türkçe olmuş, bîçâre kelimesi yerine tercih edilmiştir.

“Baht” kelimesinin yerine günümüzde daha yaygın kullanılan “kader” kelimesi tercih edilmiştir.

“Gâh” kelimesi, Güncel Türkçe Sözlük’te eskimiş zarf olarak geçmektedir. Gâh kelimesi yerini yaygın kullanımda olan “bazen” kelimesine bırakmıştır.

“Şayan” kelimesi, Güncel Türkçe Sözlük’te eskimiş sıfat olarak geçmektedir. Şayan kelimesi yerini “layık” kelimesine bırakmıştır.

“Üftâde” kelimesi, Güncel Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır. Bu kelime yerini günümüzde daha çok kullanılan “âşık” kelimesine bırakmıştır.

Aktarıcı, metindeki anlatıma daha uygun gördüğü için günümüzde kullanımı azalmış “yadigâr” kelimesi yerine “hâtıra” kelimesini kullanmayı tercih etmiştir.

I.VI. Farsça> Farsça

Farsça kökenli bazı kelimeler yine Farsça kökenli kullanım alanı daha yaygın kelimelerle değiştirilmiştir.

18/26	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Far.+T.)
27/16	Bîçâre (Far.)	Çaresiz (Far.+T.)
23/3	Bîçâre (Far.)	Çaresiz (Far.+T.)
28/11	Bîçâre (Far.)	Çaresiz (Far.+T.)
98/16	Derdmend (Far.)	Dertli (Far.+T.)
40/29	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
40/30	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
73/19	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
73/20	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
78/16	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
47/6	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
37/15	Maldar (Far.)	Zengin (Far.)
37/9	Maldar (Far.)	Zengin (Far.)
42/15	Nazenin (Far.)	Narin (Far.)

Tablo 6. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-6

Yeni Lisan hareketi, Genç Kalemler mecmuasının 11 Nisan 1911 tarihli sayısında Yeni Lisan makalesi ile başlamaktadır. Yeni Lisan Hareketi, Türkçenin sadeleşmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu hareket, her dönemde varlığını içten içe bildiğimiz dilde sadeleşme isteğinin yeni bir aşamasıdır. Genç Kalemler’in istediği, yalnızca yabancı kurallardan temizlenmiş bir dildir. Her şeyden önce Türkçe gereklidir. Kurallarını ve kelimelerinin çoğunu dışardan alan bir dil, benliğimizi aramakta bize anahtar olamaz. Yabancı kurallardan, terkiplerden ve karşılığı bulunan kelimelerden arınmış temiz ve sade bir Türkçe gerekir (Yanardağ, 2020, s. 855-856).

Bunun üzerine 19. yüzyılda kullanılan bîçâre kelimesinin yerine 21. yüzyılda çaresiz kelimesinin tercih edilmesi Yeni Lisan makalesinde bahsi geçen yabancı kurallardan temizlenmiş Türkçe örneğidir. Çünkü Türkçe ön ek alan bir dil değil, sondan eklemeli bir dildir.

“Dermend” kelimesi, Farsça “derd” ve eklendiği kelimeye +II anlamı katan mend ekinden oluşur. Dermend, Güncel Türkçe Sözlük’te bulunmamaktadır. Dolayısıyla bugün kullanımda olmayan bu kelime yerini Türkçe kurallara uygun ek alan “dertli” kelimesine terketmiştir.

“Güya” zarfı yerine “sanki” zarfı tercih edilmiştir. Sanki zarfı, güya zarfına göre günümüzde daha çok kullanılmaktadır. Aktarıcı hem kelimenin yaygınlığı hem de metne uygunluğu açısından bu kelimeyi tercih etmiştir.

Farsça eski bir sıfat olan “nazenin” kelimesinin “narın” anlamı Güncel Türkçe Sözlük’te ikinci sıradadır. Nazenin kelimesi yerini narin kelimesine terketmiştir.

I.VII. Farsça> Fransızca

Farsça kökenli kelimeler, Fransızca kökenli kelimeler ile değiştirilmiştir ki bu da 19. yüzyılda yazılan eser için beklenen bir durumdur.

94/22	Baht (Far.)	Şans (Fr.)
30/34	Bahtlı (Far.+T.)	Şanslı (Fr.+T.)

Tablo 7. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-7

I.VIII. Fransızca> Fransızca

Fransızca kökenli kelime yine Fransızca kökenli kelime ile değiştirilmiştir.

59/28	Madama (Fr.)	Madam (Fr.)
-------	--------------	-------------

Tablo 8. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-8

Fransızcada “madama” yazılır ancak telaffuzu “madam” şeklindedir. Kelimenin önce yazılış, sonra telaffuz esasına göre Türkçeye yerleştiğini anlıyoruz.

I.IX. İtalyanca> Arapça

İtalyanca kökenli bazı kelimeler kullanımı yaygın Arapça kökenli kelimeler ile değiştirilmiştir.

İtalyanca, Osmanlı’da Fransızcadan daha önce tanınan bir dildir. İstanbul’a gelen ilk Avrupalılar İtalyandır. İtalyanların, İstanbul’a ve Anadolu’ya gelişleri 10.-11. yüzyıllarda başlar. İtalyanlar, Anadolu’ya ve İstanbul’a ticaret ve misyonerlik faaliyetleri için gelmişlerdir. İtalyanca 15. yüzyıldaki yazılı metinlerde dahi görülmektedir. Bunun sebebi ise Venedik ile yapılan deniz ticaretidir (Ölker, 2011, s. 29) .

85/16	Famalya (İt.)	Aile (Ar.)
113/1	Famalya (İt.)	Aile (Ar.)
124/5	Famalya (İt.)	Aile (Ar.)
62/13	Ruba (İt.)	Elbise (Ar.)
63/7	Ruba (İt.)	Elbise (Ar.)
95/29	Ruba (İt.)	Elbise (Ar.)
110/10	Ruba (İt.)	Elbise (Ar.)
113/5	Ruba (İt.)	Elbise (Ar.)
113/8	Ruba (İt.)	Elbise (Ar.)

Tablo 9. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-9

I.X. İtalyanca> İtalyanca

İtalyanca kökenli kelime yine İtalyanca kökenli kelime ile değiştirilmiştir.

82/30	Peruka (İt.)	Berber (İt.)
62/2	Peruke (İt.)	Peruk (İt.)

Tablo 10. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-10

İtalyancada “peruke” şeklinde yazılır fakat telaffuzu “peruk” şeklindedir. Bu kelimenin de önce yazılış, sonra telaffuz esasına göre Türkçeye yerleştiğini anlıyoruz.

“Peruka” kelimesinin “berber” ile karşılanması da kelimenin anlam değişimine uğradığını göstermektedir.

I.XI. İtalyanca> Türkçe

6 2/2	Vira (İt.)	Durmadan (T.)
8 5/8	İspir (İt.)	At uşağı (T.+T.)

Tablo 11. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-11

“Vira” kelimesi çalışmasını yaptığımız metinde durmadan anlamında kullanılmıştır. Vira, dilimizde denizcilik terimi olarak kullanılan bir kelimedir. Kelimenin durmadan anlamı günümüzde bulunmamaktadır.

Denizcilikle uğraşan İtalyanların, ticaret amacıyla İstanbul’a daha sonra da Anadolu’ya gelmesi ile İtalyancanın Türkçe üzerindeki etkisi artmıştır (Ölker, 2011, s. 29).

I.XII. Türkçe> Arapça

Türkçe kökenli kelimeler günümüzde kullanımı yaygın olan Arapça kökenli kelimeler ile değiştirilmiştir.

75/1	... a dek (T.)	... a kadar (Ar.)
75/1	... a dek (T.)	... a kadar (Ar.)
57/5	Bütün bütün (T.)	Tamamen (Ar.)
40/3	De (T.)	Ve (Ar.)
27/7	Gönül (T.)	Kalp (Ar.)
52/5	Kol (T.)	Taraf (Ar.)
28/7	Nasıl ki (T.)	Tıpkı (Ar.+T.)

Tablo 12. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-12

Güncel Türkçe Sözlük'te “dek” edatının üçüncü anlamı kadar edatıdır. Dek edatı yerine günümüzde daha çok kullanılan bir edat olan “kadar” edatının kullanımı tercih edilmiştir.

Aktarıcı, okuyucuya daha iyi bir anlatım sunabilmek amacıyla “bütün bütün” ikilemesi yerine “tamamen” kelimesini kullanmayı tercih etmiştir.

“De, da” bağlacı yerine metindeki anlatıma uygun olması bakımından “ve” bağlacı kullanılmıştır.

19. yüzyılda kullanılan “gönül” kelimesinin Güncel Türkçe Sözlük'te kullanımı beşinci sıraya kadar düşmüştür. Kullanımı oldukça azalan bu sözcüğün yerini “kalp” kelimesi almıştır.

“Nasıl ki” kelimesi aktarıcının seçimi ve kelimenin metne uygunluğu bakımından yerini “tıpkı” kelimesine bırakmıştır. Tıpkı; Arapça tıpk kelimesi üzerine +I eki getirilerek oluşturulmuş Türkçe bir kelimedir (Nişanyan, 2024, <https://www.nisanyansozluk.com>).

I.XII. Türkçe> Farsça

Türkçe kökenli kelimeler günümüzde kullanımı yaygın olan Farsça kökenli kelimeler ile değiştirilmiştir.

61/3	Arka (T.)	Peş (Far.)
33/18	Çevre (T.)	Tülbent (Far.)
65/9	Çevre (T.)	Tülbent (Far.)

117/11	Güvey (T.)	Damat (Far.)
117/15	Güvey (T.)	Damat (Far.)
73/32	Lakırdı (T.)	Lâf (Far.)
76/31	Lakırdı (T.)	Lâf (Far.)

Tablo 12. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-12

“Arka” kelimesinin yerine “peş” kelimesi tercih edilmiştir. Arka kelimesinin peş anlamı Güncel Türkçe Sözlük’te dördüncü sıradadır. Kelimenin bu anlamı için zaman içerisinde peş kelimesi benimsenip yaygınlaşmıştır.

“Çevre” kelimesinin “tülbent” anlamı günümüzde sadece ağızlarda varlığını devam ettirmektedir. Çevre kelimesi yerini tülbent kelimesine bırakmıştır.

“Güvey” kelimesi, günümüzde deyimlerde ve ağızlarda varlığını devam ettirmektedir. Güvey kelimesi yerini günümüzde sık kullanılan “damat” kelimesine tercih edilmiştir.

“Lakırdı” kelimesi, Güncel Türkçe Sözlük’te kullanım olarak ikinci sıraya düşmüştür. Bunun yerine günümüzde daha sık kullanılan “lâf” kelimesi tercih edilmiştir.

I.XIII. Türkçe> İtalyanca

Türkçe kökenli kelime İtalyanca kökenli kelime ile değiştirilmiştir.

62/11	Saç (T.)	Peruk (İt.)
-------	----------	-------------

Tablo 13. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-13

“Saç” kelimesinin yerine “peruk” kelimesinin kullanılması metnin yazıldığı dönemde saç kelimesinin peruk anlamı olduğunu göstermektedir.

I.XIV. Türkçe> Türkçe

Türkçe kökenli bazı kelimeler günümüzde kullanımı yaygın olan Türkçe kelimeler ile değiştirilmiştir.

139/4	Acılık (T.)	Acı (T.)
18/19	Aldanmak (T.)	Kanmak (T.)
60/5	Aralıkta (T.)	Ara sıra (T.)
131/28	Bakmak (T.)	Görmek (T.)
46/24	Bildik (T.)	Tanıdık (T.)
46/28	Bildik (T.)	Tanıdık (T.)
47/10	Bildik (T.)	Tanıdık (T.)

46/24	Bildik (T.)	Tanıdık (T.)
47/10	Bildik (T.)	Tanıdık (T.)
91/31	Bildik (T.)	Tanıdık (T.)
46/28	Bildik (T.)	Tanıdık (T.)
40/15	Bir düzü (T.+T.)	Sürekli (T.)
64/17	Birinci (T.)	İlk (T.)
27/20	Bozmak (T.)	Bitirmek (T.)
16/33	Bu türlü (T.)	Böyle (T.)
36/10	Bükmek (T.)	Katlamak (T.)
58/26	Çektirmek (T.)	Çıkarmak (T.)
113/24	Çıkmak (T.)	İnmek (T.)
63/7	Çocuk (T.)	Erkek (T.)
36/6	Dahi (T.)	De (T.)
36/17	Dahi (T.)	De (T.)
37/4	Dahi (T.)	De (T.)
43/7	Dahi (T.)	De (T.)
44/33	Dahi (T.)	De (T.)
45/2	Dahi (T.)	De (T.)
47/23	Dahi (T.)	Da (T.)
47/26	Dahi (T.)	De (T.)
49/29	Dahi (T.)	De (T.)
51/20	Dahi (T.)	Da (T.)
55/13	Dahi (T.)	Da (T.)
67/25	Dahi (T.)	Da (T.)
68/16	Dahi (T.)	İse (T.)
73/4	Dahi (T.)	Da (T.)
73/5	Dahi (T.)	Da (T.)
78/25	Dahi (T.)	Da (T.)
78/12	Karındaşlık (T.)	Kardeşlik (T.)
98/8	Dahi (T.)	Da (T.)
102/12	Dahi (T.)	Da (T.)
103/24	Dahi (T.)	Da (T.)
103/25	Dahi (T.)	De (T.)
105/21	Dahi (T.)	De (T.)
107/4	Dahi (T.)	De (T.)

107/5	Dahi (T.)	De (T.)
113/16	Dahi (T.)	Da (T.)
113/16	Dahi (T.)	Da (T.)
114/4	Dahi (T.)	De (T.)
114/11	Dahi (T.)	Da (T.)
114/34	Dahi (T.)	Da (T.)
115/17	Dahi (T.)	Da (T.)
118/18	Dayatmak (T.)	Dayamak (T.)
113/9	Düzmek (T.)	Donatmak (T.)
52/12	Ekmeksiz (T.)	Üvey (T.)
119/17	Gündüzün (T.)	Gündüz (T.)
86/10	Karı (T.)	Eş (T.)
119/25	Karı (T.)	Kadın (T.)
130/4	Karı (T.)	Eş (T.)
74/3	Karındaş (T.)	Kardeş (T.)
74/3	Karındaş (T.)	Kardeş (T.)
78/12	Karındaşlık (T.)	Kardeşlik (T.)
16/32	Komak (T.)	Bırakmak (T.)
67/8	Nasıl (T.+Ar.)	Niye (T.)
21/18	Ne (T.)	Nasıl (T.+Ar.)
39/20	Ne (T.)	Nasıl (T.+Ar.)
58/15	Ne (T.)	Nasıl (T.+Ar.)
58/18	Ne (T.)	Nasıl (T.+Ar.)
50/33	Neresi (T.)	Şurası (T.)
67/13	Okumak (T.)	Okuma (T.)
58/25	Saklamak (T.)	Korumak (T.)
60/12	Saklamak (T.)	Korumak (T.)
22/25	Seviş (T.)	Sevgi (T.)
29/3	Sevişmek (T.)	Sevmek (T.)
15/26	Söylemek (T.)	Anlatmak (T.)
27/3	Söylemek (T.)	Konuşmak (T.)
38/28	Umacı (T.)	Yaratık (T.)
67/20	Uydurmak (T.)	Ayarlamak (T.)
47/14	Üfleyici (T.)	Üfürükçü (T.)
20/13	Var (T.)	Yerinde (T.)

22/26	Varmak (T.)	Ulaşmak (T.)
32/15	Yaşmak (T.)	Başörtü (T.+T.)
33/27	Yaşmak (T.)	Başörtü (T.+T.)
33/28	Yaşmak (T.)	Başörtü (T.+T.)
34/3	Yaşmak (T.)	Başörtü (T.+T.)
62/3	Yaşmak (T.)	Yüz örtüsü (T.+T.)
62/4	Yaşmak (T.)	Örtü (T.)
43/5	Yetişmek (T.)	Gelmek (T.)

Tablo 14. Sözcük Düzeyinde Eş Değerlilik-14

Aktarıcı, günümüzde kullanımı azalan, kullanımda olmayan kelimeler yerine kullanımı yaygın olan kelimeleri tercih etmiştir.

“Ekmeksiz” kelimesi yerine metindeki anlama uygun olarak “üvey” kelimesi tercih edilmiştir. Güncel Türkçe Sözlük’te “ekmeksiz” kelimesinin “üvey” anlamı bulunmamaktadır. “Ekmeksiz” kelimesi günümüzde Konya ağzında; nankör, yapılan iyiliği unutan insan anlamlarında kullanılmaktadır.

“Fışıltı”, Güncel Türkçe Sözlük’te yansıma ses olarak geçmektedir. “Fışıltı” kelimesi yerine ses kelimesi kullanılmıştır. Aktarıcı, metnin anlamına uygun olması bakımından ses kelimesini tercih etmiştir.

“Gündüzün” günümüzde sıklıkla kullanılmayan bir kelimedir. Bunun yerine kelimenin eklerden arındırılmış biçimi olan “gündüz” kelimesi tercih edilmiştir.

“İşbu” kelimesi bugün daha çok sözleşmelerde, anlaşmalarda ve belgelerde kullanılmaktadır. Kelimenin günümüzdeki kullanımı göz önüne alınarak yerine “bu” kelimesi tercih edilmiştir.

“Karı” kelimesi kadın olarak karşılanmıştır. Çünkü “karı” kelimesi artık argo olarak görülmektedir.

“Karındaş” yerine “kardeş”, “karındaşlık” yerine “kardeşlik” kelimeleri kullanılmıştır. Karındaş kelimesi yerini kardeş kelimesine terketmiştir. Bu değişim ses olayları ile ilgilidir.

“Yaşmak” kelimesinin yerine; “başörtü”, “örtü” ve “yüz örtüsü” gibi kullanımlar tercih edilmiştir. Bunun sebebi, yaşmak kelimesinin halk ağızlarına dâhil olup standart yazı dilinden kalkmasıdır.

II. Sözcük Üstü Yapılardaki Eş Değerlilik

Sözcük üstü yapılardaki eş değerlilik; kelime grubu iken yine kelime grubu ile karşılananlar, kelime grubu iken kelime ile karşılananlar, kelime iken kelime grubu ile karşılananlar ve Farsça kelime grubu iken başka kelime grupları ile karşılananlar olmak üzere dört başlıkta incelenmiştir.

II.XV. Kelime Grubu> Kelime Grubu

Bu bölümde kelime grubu iken yine bir kelime grubu ile karşılanmış yapılar tespit edilmiştir.

36/3	“El-mürâseletün nısfu'l-muvâsala.”	“Haberleşme, kavuşmanın yarısıdır.”
98/31	Ah u enin etmek (T.+Ar.+T.)	Ah etmek (T.+T.)
42/25	Aklın zâil olması (Ar.+T.)	Aklım baştan gitmesi (T.)
114/22	Alayvâri yürümek (Yun.+Far.)	Alay hâlinde yürümek (Yun.+Far.)
92/2	Ârız olmak (Ar.+T.)	Ortaya çıkmak (T.+T.)
82/29	Asabın ihtilal etmesi (Ar.+Ar.+T.)	Sinirlerin alt üst olması (T.)
25/1	Aşktan hâli olmak (Ar.+Ar.+T.)	Aşktan uzak olmak (Ar.+T.+T.)
15/8	Avdet etmek (Ar.+T.)	Geri dönmek (T.+T.)
91/12	Avdet etmek (Ar.+T.)	Geri dönmek (T.+T.)
103/27	Bab açmak (Ar.+T.)	Konu açmak (T.+T.)
84/3	Bâdi olmak (Ar.+T.)	Sebeup olmak (Ar.+T.)
111/1	Bâdi olmak (Ar.+T.)	Sebeup olmak (Ar.+T.)
83/13	Bahis açmak (Ar.+T.)	Söz açmak (T.+T.)
51/17	Belaya müptela olmak (Ar.+Ar.+T.)	Belaya tutulmak (Ar.+T.)
52/18	Belli olmak (T.+T.)	Açığa vurmak (T.+T.)
25/5	Beyan eylemek (Ar.+T.)	Anlatmaya başlamak (T.+T.)
40/6	Beyan eylemek (Ar.+T.)	Beyan etmek (Ar.+T.)
131/18	Beyhude çıkmak (Far.+T.)	Boşuna çıkmak (T.+T.)
82/2	Bî-esas olmak (Far.+Ar.+T.)	Temelsiz olmak (Yun.+T.)
120/19	Buse almak (Far.+T.)	Öpücük almak (T.+T.)
136/9	Buse vermek (Far.+T.)	Öpücük vermek (T.+T.)
49/31	Cereyan eylemek (Ar.+T.)	Cereyan etmek (Ar.+T.)
99/1	Cerh etmek (Ar.+T.)	Reddetmek (Ar.+T.)
86/28	Def' olmak (Ar.+T.)	Yok olmak (T.+T.)
113/21	Efkâra dalmak (Ar.+T.)	Düşüncelere dalmak (T.+T.)

17/5	Ehemmiyet vermek (Ar.+T.)	Önem vermek (T.+T.)
123/23	Ehemmiyet vermek (Ar.+T.)	Önem vermek (T.+T.)
58/27	Ele getirmek (T.+T.)	Ele geçirmek (T.+T.)
79/9	Erkeğe çıkmak (T.+T.)	Erkeğin karşısına çıkmak (T.+T.+T.)
66/16	Eve gitmek (T.+T.)	Evin yolunu tutmak (T.+T.+T.)
92/28	Evsâfına mutabık bulmak (Ar.+Ar.+T.)	Niteliklerine uygun bulmak (T.+T.+T.)
24/19	Fiile çıkmak (Ar.+T.)	Eyleme dönüştürmek (T.+T.)
18/18	Gaybdan haber vermek (Ar.)	Gelecekte haber vermek (T.+Ar.+T.)
137/5	Giriv kalkması (Ar.+T.)	Çılgılık kopması (T.+T.)
137/19	Hacet etmemek (Ar.+T.)	Gerek kalmamak (T.+T.)
32/15	Hatıra gelmek (Ar.+T.)	Akla gelmek (Ar.+T.)
53/15	Hatıra gelmek (Ar.+T.)	Akla gelmek (Ar.+T.)
37/1	Hatıra getirmek (Ar.+T.)	Akla getirmek (Ar.+T.)
117/7	Hayrete dalmak (Ar.+T.)	Şaşkınlığa dalmak (T.+T.)
118/11	Hayrete dalmak (Ar.+T.)	Hayrete düşmek (Ar.+T.)
120/8	Hikâye söylemek (Ar.+T.)	Hikâye anlatmak (Ar.+T.)
94/16	Himmet etmek (Ar.+T.)	Yardım etmek (T.+T.)
64/25	Himmet etmek (Ar.+T.)	Yardım etmek (T.+T.)
74/8	Hitam vermek (Ar.+T.)	Son vermek (T.+T.)
84/2	Hitam vermek (Ar.+T.)	Son vermek (T.+T.)
61/23	Hülya kurmak (Ar.+T.)	Hayal kurmak (Ar.+T.)
62/25	Hülya kurmak (Ar.+T.)	Hayal kurmak (Ar.+T.)
80/1	Hülya kurmak (Ar.+T.)	Hayal kurmak (Ar.+T.)
98/19	Hülya kurmak (Ar.+T.)	Hayal kurmak (Ar.+T.)
98/15	Hülyalar kurmak (Ar.+T.)	Hayaller kurmak (Ar.+T.)
103/26	Hülyalar kurmak (Ar.+T.)	Hayaller kurmak (Ar.+T.)
119/29	Hülyalar kurmak (Ar.+T.)	Hayaller kurmak (Ar.+T.)
70/14	Hüyalara dalmak (Ar.+T.)	Hayallere dalmak (Ar.+T.)
79/24	Hülyaya dalmak (Ar.+T.)	Hayale dalmak (Ar.+T.)
113/21	Hülyaya dalmak (Ar.+T.)	Hayale dalmak (Ar.+T.)
118/23	Hülyaya dalmak (Ar.+T.)	Hayale dalmak (Ar.+T.)
60/1	İrzına hâlel getirmek (Ar.+Ar.+T.)	Namusuna zarar vermek (Ar.+Ar.+T.)
128/26	İslahına çalışmak (Ar.+T.)	Düzeltmeye çalışmak (T.+T.)
82/29	İcab etmek (Ar.+T.)	Ortaya çıkarmak (T.+T.)
101/3	İcbar etmek (Ar.+T.)	Zorlamak (Far.+T.)

84/3	İfnâ eylemek (Ar.+T.)	Yok etmek (T.+T.)
104/9	İkrar etmek (Ar.+T.)	Kara vermek (Ar.+T.)
17/6	İktizâ kalmamak (Ar.+T.)	Gerek kalmamak (T.+T.)
118/15	İltifat göstermek (Ar.+T.)	İltifat etmek (Ar.+T.)
22/11	İmdat eylemek (Ar.+T.)	Yardım eylemek (T.+T.)
33/3	İmza koymak (Ar.+T.)	İmza atmak (Ar.+T.)
33/4	İmza koymak (Ar.+T.)	İmza atmak (Ar.+T.)
33/5	İmza koymak (Ar.+T.)	İmza atmak (Ar.+T.)
114/21	İstikbaline çıkmak (Ar.+T.)	Karşılamaya çıkmak (T.+T.)
114/21	İstikbaline çıkmak (Ar.+T.)	Karşılamaya çıkmak (T.+T.)
49/26	İt'ab-ı zihin etmek (Ar.+Ar.+T.)	Zihin yormak (Ar.+T.)
49/26	İt'ab-ı zihin etmek (Ar.+Ar.+T.)	Zihin yormak (Ar.+T.)
67/30	Kadrini anlamak (Ar.+T.)	Değerini anlamak (T.+T.)
52/31	Kahveye çıkmak (Ar.+T.)	Kahveye gitmek (Ar.+T.)
104/2	Kail etmek (Ar.+T.)	Razı etmek (Ar.+T.)
108/11	Kail etmek (Ar.+T.)	Razı etmek (Ar.+T.)
39/4	Kâil etmek (Ar.+T.)	Razı etmek (Ar.+T.)
88/13	Kâil olmak (Ar.+T.)	Razı olmak (Ar.+T.)
101/26	Kâil olmak (Ar.+T.)	Razı olmak (Ar.+T.)
116/14	Kâil olmak (Ar.+T.)	Razı olmak (Ar.+T.)
105/29	Kalıba girmek (Ar.+T.)	Şekle girmek (Ar.+T.)
100/17	Kararın kalkması (Ar.+T.)	Huzurun kaçması (Ar.+T.)
110/12	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzüntü etmek (T.+T.)
102/20	Keşfeylemek (Ar.+T.)	Keşfetmek (Ar.+T.)
61/20	Keşf-i râz etmek (Ar.+Ar.+T.)	Sırrı açmak (Ar.+T.+T.)
51/7	Keşf-i raz etmek (Ar.+T.)	Sırrını açıklamak (Ar.+T.)
139/3	Kör kalmak (Far.+T.)	Kör olmak (Far.+T.)
27/27	Lakırdı etmek (T.+T.)	Laf etmek (Far.+T.)
63/18	Lakırdı söylemek (T.+T.)	Lâf atmak (Ar.+T.)
129/12	Lakırdı söylemek (T.+T.)	Söz söylemek (T.+T.)
129/14	Lakırdı söylemek (T.+T.)	Söz söylemek (T.+T.)
128/23	Lakırdı söylemek (T.+T.)	Söz söylemek (T.+T.)
129/12	Lakırdı söylemek (T.+T.)	Söz söylemek (T.+T.)
129/14	Lakırdı söylemek (T.+T.)	Söz söylemek (T.+T.)
48/14	Lakırdı söylemek (T.+T.)	Lâf söylemek (Far.+T.)

63/18	Lakırdı söylemek (T.+T.)	Lâf atmak (Far.+T.)
64/27	Lakırdı söylemek (T.+T.)	Lâf söylemek (Far.+T.)
24/16	Mahrum bırakmak (Ar.+T.)	Yoksun bırakmak (T.+T.)
87/17	Mahvetmek (Ar.+T.)	Mahvolmak (Ar.+T.)
137/3	Malik olmak (Ar.+T.)	Sahip olmak (Ar.+T.)
51/4	Malumat almak (Ar.+T.)	Bilgi almak (T.+T.)
82/1	Mana vermek (Ar.+T.)	Anlam vermek (T.+T.)
114/19	Mana vermek (Ar.+T.)	Anlam vermek (T.+T.)
114/23	Mana vermek (Ar.+T.)	Anlam vermek (T.+T.)
128/12	Mana vermek (Ar.+T.)	Anlam vermek (T.+T.)
65/32	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
66/5	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
73/7	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
82/13	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
97/13	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
121/13	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
122/19	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
123/1	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
53/13	Masal söylemek (Ar.+T.)	Masal anlatmak (Ar.+T.)
55/14	Masal söylemek (Ar.+T.)	Masal anlatmak (Ar.+T.)
56/3	Masal söylemek (Ar.+T.)	Masal anlatmak (Ar.+T.)
90/16	Matem tutmak (Ar.+T.)	Yas tutmak (T.+T.)
91/19	Matem tutmak (Ar.+T.)	Yas tutmak (T.+T.)
120/11	Mecbur eylemek (Ar.+T.)	İkna etmek (Ar.+T.)
69/18	Memul etmek (Ar.+T.)	Ümit etmek (Far.+T.)
69/32	Memul etmek (Ar.+T.)	Ümit etmek (Far.+T.)
75/15	Memul etmek (Ar.+T.)	Ümit etmek (Far.+T.)
128/3	Merak olmak (Ar.+T.)	Merak etmek (Ar.+T.)
83/21	Meraklıkta bırakmak (Ar.+T.)	Merakta bırakmak (Ar.+T.)
15/8	Meserret günleri (Ar.+T.)	Mutlu günler (T.+T.)
64/24	Meşk almak (Ar.+T.)	Ders almak (Ar.+T.)
125/18	Meyus etmek (Ar.+T.)	Ümitsizliğe sevk etmek (Far.+Ar.+T.)
126/9	Meyus etmek (Ar.+T.)	Ümitsizliğe düşürmek (Far.+T.)
126/28	Meyus etmek (Ar.+T.)	Ümitsizliğe sevk etmek (Far.+Ar.+T.)
103/17	Meyus kılmak (Ar.+T.)	Ümitsiz bırakmak (Far.+T.)

129/34	Meyus olarak kalkmak (Ar.+T.+T.)	Ümitsizliğe kapılmak (Far.+T.)
51/5	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümitsizliğe düşmek (Far.+T.)
51/13	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümidi kesmek (Far.+T.)
51/13	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümidi kesmek (Far.+T.+T.)
89/20	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümidi kaybetmek (Far.+T.)
102/19	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümitsiz olmak (Far.+T.)
109/13	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümitsizliğe kapılmak (Far.+T.)
134/15	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümitsizliğe kapılmak (Far.+T.)
134/15	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümitsizliğe kapılmak (Far.+T.)
34/13	Meyûs olmak (Ar.+T.)	Umudu kesmek (T.+T.)
34/13	Meyûs olmak (Ar.+T.)	Umudu kesmek (T.+T.)
34/13	Meyûs olmak (Far.+T.)	Umudumu kesmek (Far.+T.)
40/20	Meyusiyet getirmek (Ar.+T.)	Ümitsizlik getirmek (Far.+T.+T.)
39/29	Meyusiyete dönmek (Ar.+T.)	Ümitsizliğe dönmek (T.+T.)
24/4	Mucip olmak (Ar.+T.)	Sebeup olmak (Ar.+T.)
124/8	Mucip olmak (Ar.+T.)	Vesile olmak (Ar.+T.)
139/5	Mufassalan tarif etmek (Ar.+Ar.+T.)	Ayrıntılı olarak tarif etmek (T.+T.+Ar.+T.)
101/1	Muhabbet göstermek (Ar.+T.)	Sevgi göstermek (T.+T.)
101/1	Muhabbet göstermek (Ar.+T.)	Sevgi göstermek (T.+T.)
105/34	Murada nail olmak (Ar.+Ar.+T.)	Murada ermek (Ar.+T.)
109/5	Murada nail olmak (Ar.+Ar.+T.)	Murada ermek (Ar.+T.)
70/21	Muvaffak olmak (Ar.+T.)	Başarılı olmak (T.+T.)
131/11	Muvaffak olmak (Ar.+T.)	Başarılı olmak (T.+T.)
86/15	Muvafık gelmek (Ar.+T.)	Uygun gelmek (T.+T.)
114/9	Müazzep olmak (Ar.+T.)	Azap çekmek (Ar.+T.)
120/29	Mükedder durmak (Ar.+T.)	Kederli durmak (Ar.+T.)
133/11	Mükedder olmak (Ar.+T.)	Kederlenmek (Ar.)
116/10	Münasip görmek (Ar.+T.)	Uygun görmek (T.+T.)
62/16	Müsait olmak (Ar.+T.)	Uygun olmak (T.+T.)
29/22	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)
33/25	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)
39/5	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)
64/6	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli bulmak (Ar.+T.)
100/22	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli bulmak (Ar.+T.)
110/30	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli bulmak (Ar.+T.)

34/11	Mütesellî olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)
34/23	Mütesellî olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)
83/26	Müyesser olmak (Ar.+T.)	Nasip olmak (Ar.+T.)
73/12	Nüzul isabet etmesi (Ar.+Ar.+T.)	İnme inmesi (T.+T.)
129/12	Nüzul isabet etmesi (Ar.+Ar.+T.)	İnme inmesi (T.+T.)
38/20	Nüzul isabet etmesi (Ar.+Ar.+T.)	Felç inmesi (Ar.+T.)
39/20	Peydâ etmek (Ar.+T.)	Sahip olmak (Ar.+T.)
70/33	Peydâ etmek (Ar.+T.)	Meydana getirmek (Ar.+T.)
73/11	Peydâ eylemek (Far.+T.)	Peydâ olmak (Ar.+T.)
28/1	Peydâ olmak (Far.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)
69/18	Peydâ olmak (Far.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)
120/21	Peydâ olmak (Far.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)
133/13	Peydâ olmak (Far.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)
133/13	Peydâ olmak (Far.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)
109/14	Rahatı kalkmak (Ar.+T.)	Rahatı kaçmak (Ar.+T.)
104/12	Rahm etmek (Ar.+T.)	Merhamet etmek (Ar.+T.)
68/17	Sabrın kalmaması (Ar.+T.)	Sabırsızlanmak (Ar.+T.)
61/17	Ser-rişte almak (Far.+Far.+T.)	Haber almak (Ar.+T.)
24/2	Sinn-i rüşde varmak (Ar.+Ar.+T.)	Ergenlik yaşına ulaşmak (T.+T.+T.)
87/16	Suret almak (Ar.+T.)	Görünüm almak (T.+T.)
87/19	Suret almak (Ar.+T.)	Şekil almak (Ar.+T.)
37/20	Sükût etmek (Ar.+T.)	Sessiz kalmak (T.+T.)
118/29	Sükûtluğa hâlel getirmek (Ar.+Ar.+T.)	Sessizliği bozmak (T.+T.)
118/29	Sükûtluğa hâlel getirmek (Ar.+Ar.+T.)	Sessizliği bozmak (T.+T.)
116/7	Sükûtu ihtiyar etmek (Ar.+Ar.+T.)	Susmayı tercih etmek (T.+Ar.+T.)
95/28	Şad olmak (Far.+T.)	Mutlu olmak (T.+T.)
111/2	Taaccüb etmek (Ar.+T.)	Hayret etmek (Ar.+T.)
97/12	Tabii olmak (Ar.+T.)	Doğal olmak (T.+T.)
50/8	Tafsilat almak (Ar.+T.)	Ayrıntılı bilgi almak (T.+T.+T.)
27/4	Tahsîn eylemek (Ar.+T.)	Takdir etmek (Ar.+T.)
72/10	Tarif kabul etmemek (Ar.+Ar.+T.)	Tarif edilememek (Ar.+T.)
136/24	Tasarrufu kalmamak (Ar.+T.)	Kullanacak hâli kalmamak (T.+Ar.+T.)
88/5	Tazip etmek (Ar.+T.)	Eziyet etmek (Ar.+T.)
109/25	Tebdîl-i mekân (Ar.+Ar.)	Yer değişikliği (T.+T.)
58/3	Tebeddül getirmek (Ar.+T.)	Değişiklik getirmek (T.+T.)

40/13	Tebyüz etmek (Ar.+T.)	Temize çekmek (Ar.+T.)
62/9	Tedarikat kurmak (Ar.+T.)	Hazırlık yapmak (Ar.+T.)
18/24	Tekâsül etmek (Ar.+T.)	Tembellik etmek (Far.+T.)
98/26	Tekdir eylemek (Ar.+T.)	Azarlamak (Far.)
28/4	Teklifsiz konuşmak (Ar.+T.)	Samimi konuşmak (Ar.+T.)
105/27	Telezzüz etmek (Ar.+T.)	Mutlu olmak (T.+T.)
105/28	Telezzüz etmek (Ar.+T.)	Mutlu olmak (T.+T.)
35/16	Tenha bulmak (Far.+T.)	Yalnız bulmak (T.+T.)
26/9	Tenha konuşmak (Far.)	Yalnız konuşmak (T.)
94/8	Terbiye eylemek (Ar.+T.)	Terbiye etmek (Ar.+T.)
72/10	Teskin vermek (Ar.+T.)	Yatıştırmak istemek (T.+T.)
111/31	Tesmiye etmek (Ar.+T.)	İsimlendirmek (Ar.)
118/27	Uykuya varmak (T.+T.)	Uykuya dalmak (T.+T.)
83/14	Vâki olmak (Ar.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)
70/12	Vasita ittihaz etmek (Ar.+Ar.+T.)	Vasita saymak (Ar.+T.)
137/5	Vaveyla kalkması (Ar.+T.)	Feryat kopması (Far.+T.)
76/33	Zail olmak (Ar.+T.)	Yok olmak (T.+T.)
24/8	Zuhûr etmek (Ar.+T.)	Ortaya çıkmak (T.+T.)

Tablo 15. Sözcük Üstü Yapılardaki Eş Değerlilik-1

II.XVI. Kelime Grubu> Kelime

Bu bölümde, kelime gruplarını tek bir kelimenin karşıladığı örnekler mevcuttur. Burada Türkçeleştirme/sadeleştirme politikasının etkili olduğunu söyleyebiliriz. Bilhassa birleşik fiiller karşımıza çıkmakta çünkü yabancı bir kelimeyi ilk anda bir yardımcı fiille birlikte kullanarak dile yerleştirme Türkçede fazlasıyla yaygındır. Bunun tek kelimeyle karşılanması büyük ölçüde Türkçeleştirme faaliyetiyle söz konusu olmaktadır

38/22	Acemi olmak (Ar.+T.)	Çekinmek (T.)
54/8	Akd-i izdivaç etmek (Ar.+Ar.+T.)	Evlenmek (T.)
117/19	Aks etmek (Ar.+T.)	Yankılanmak (T.)
47/5	Aşinalık etmek	Tanımak
24/11	Galeyan etmek (Ar.+T.)	Coşmak (T.)
82/28	Galeyan etmek (Ar.+T.)	Coşmak (T.)
99/3	Gark olmak (Ar.+T.)	Dolmak (T.)
122/3	Giriftar olmak (Far.+T.)	Yakalanmak (T.)
57/13	Gurub etmek (Ar.+T.)	Batmak (T.)

79/25	Gurub etmek (Ar.+T.)	Batmak (T.)
47/9	Hâl peydâ etmek (Ar.+Ar.+T.)	Hâlde olmak (Ar.+T.)
93/2	Halas olmak (Ar.+T.)	Kurtulmak (T.)
73/14	Hamı etmek (Ar.+T.)	Yüklemek (T.)
78/12	Hamı eylemek (Ar.+T.)	Yüklemek (T.)
94/12	Hâsıl olmak (Ar.+T.)	Gerçekleşmek (T.)
47/11	Hayran olmak (Ar.+T.)	Şaşırmaq (T.)
90/11	Hikâye eylemek (Ar.+T.)	Anlatmak (T.)
103/23	Hikâye eylemek (Ar.+T.)	Anlatmak (T.)
101/3	İcbar etmek (Ar.+T.)	Zorlamak (Far.)
59/22	İçtinap etmek (Ar.+T.)	Çekinmek (T.)
100/15	İfade etmek (Ar.+T.)	Anlatmak (T.)
116/1	İfşa etmek (Ar.+T.)	Açıklamak (T.)
104/20	İhya etmek (Ar.+T.)	Canlandırmak (Ar.+T.)
21/26	İmtizaç etmek (Ar.+T.)	Anlaşmak (T.)
55/2	İmtizaç etmek (Ar.+T.)	Anlaşmak (T.)
121/9	İntikal etmek (Ar.+T.)	Geçmek (T.)
79/29	İrae etmek (Ar.+T.)	Sergilemek (T.)
69/4	İrtikap etmek (Ar.+T.)	Almak (T.)
73/10	İstikbal etmek (Ar.+T.)	Karşılaşmak (T.)
138/22	İzaç etmek (Ar.+T.)	Korkutmak (T.)
74/2	Kat' etmek (Ar.+T.)	Bozmak (T.)
107/10	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzölmek (T.)
107/25	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzölmek (T.)
107/26	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzölmek (T.)
27/16	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzölmek (T.)
34/10	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzölmek (T.)
34/16	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzölmek (T.)
89/20	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzölmek (T.)
107/10	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzölmek (T.)
107/25	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzölmek (T.)
107/26	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzölmek (T.)
72/27	Kesp etmek (Ar.+T.)	Almak (T.)
81/21	Kesp etmek (Ar.+T.)	Düşmek (T.)
55/4	Kifayet etmek (Ar.+T.)	Yetinmek (T.)

35/25	Kifâyet etmek (Ar.+T.)	Yetinmek (T.)
61/27	Lazım olmak (Ar.)	Gerekmek (T.)
49/22	Mahcup olmak (Ar.+T.)	Utanmak (T.)
65/22	Mahut ahitname (Ar.+Ar.+Far.)	Mektup (Ar.)
15/7	Mahzun olmak (Ar.+T.)	Hüzünlenmek (Ar.+T.)
133/17	Masun buyurmak (Ar.+T.)	Korumak (T.)
27/11	Me'mul etmek (Ar.+T.)	İnanmak (T.)
69/4	Mebni olmak (Ar.+T.)	Dayanmak (T.)
98/27	Medh eylemek (Ar.+T.)	Övmek (T.)
65/22	Merkûm efendi (Ar.+Yun.)	Efendi (Yun.)
24/18	Mevcut olmak (Ar.+T.)	Bulunmak (T.)
20/20	Meyûs olmak (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
100/16	Muhabbet etmek (Ar.+T.)	Sevmek (T.)
120/7	Mukâvemet etmek (Ar.+T.)	Dayanmak (T.)
74/19	Murat etmek (Ar.+T.)	İstemek (T.)
54/17	Mübalağa etmek (Ar.+T.)	Abartmak (T.)
27/8	Mükâmele etmek (Ar.+T.)	Konuşmak (T.)
133/11	Mükedder olmak (Ar.+T.)	Kederlenmek (Ar.+T.)
133/11	Mükedder olmak (Ar.+T.)	Kederlenmek (Ar.+T.)
69/31	Mülakat etmek (Ar.+T.)	Görüşmek (T.)
70/3	Mülakat etmek (Ar.+T.)	Görüşmek (T.)
62/22	Müptelâ olmak (Ar.+T.)	Tutulmak (T.)
82/1	Müşahede etmek (Ar.+T.)	Gözlemlemek (T.)
88/7	Müteessif olmak (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
49/7	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
78/7	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
78/15	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
78/16	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
87/7	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
87/21	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
88/13	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
103/25	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
104/20	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
111/17	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
117/30	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)

117/30	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
118/5	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
120/9	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
69/6	Nail olmak (Ar.+T.)	Ulaşmak (T.)
70/13	Nail olmak (Ar.+T.)	Erişmek (T.)
98/15	Nail olmak (Ar.+T.)	Kavuşmak (T.)
98/16	Nail olmak (Ar.+T.)	Ulaşmak (T.)
92/30	Neşet eylemek (Ar.+T.)	Kaynaklanmak (T.)
57/14	Nûmâyân olmak (Ar.+T.)	Görölmek (T.)
75/14	Peder efendi (Far.+Yun.)	Babam (T.)
65/18	Peydâ etmek (Ar.+T.)	Oluşmak (T.)
47/1	Peydâ eylemek (Far.+T.)	Değişmek (T.)
28/31	Peydâ olmak (Far.+T.)	Belirmek (T.)
37/12	Peydâ olmak (Far.+T.)	Oluşmak (T.)
47/5	Rast gelmek (Far.+T.)	Karşılaşmak (T.)
47/6	Ses vermek (T.+T.)	Seslenmek (T.)
71/4	Suret almak (Ar.+T.)	Benzemek (T.)
28/17	Sükût etmek (Ar.+T.)	Susmak (T.)
29/24	Sükût etmek (Ar.+T.)	Susmak (T.)
118/17	Sükût etmek (Ar.+T.)	Susmak (T.)
113/8	Süs vermek (T.+T.)	Süslenmek (T.)
86/22	Tahkir eylemek (Ar.+T.)	Aşağılamak (T.)
47/29	Tahrir etmek (Ar.+T.)	Yazmak (T.)
24/14	Taksîm eylemek (Ar.+T.)	Paylaştırmak (T.)
55/17	Talim etmek (Ar.+T.)	Öğretmek (T.)
61/27	Tasavvur etmek (Ar.+T.)	Tasarlamak (T.)
90/10	Tatlik etmek (Ar.+T.)	Boşamak (T.)
133/8	Tatlik etmek (Ar.+T.)	Boşamak (T.)
134/33	Tatlik etmek (Ar.+T.)	Boşamak (T.)
89/8	Tatlik eylemek (Ar.+T.)	Boşamak (T.)
133/3	Tatlik eylemek (Ar.+T.)	Boşamak (T.)
83/28	Tavsif etmek (Ar.+T.)	Anlatmak (T.)
90/3	Tayin eylemek (Ar.+T.)	Tutmak (T.)
125/10	Tazyik etmek (Ar.+T.)	Zorlamak (Far.+T.)
60/14	Tebdîl etmek (Ar.+T.)	Değiştirmek (T.)

83/1	Tebdîl etmek (Ar.+T.)	Değiştirmek (T.)
92/26	Tebdîl etmek (Ar.+T.)	Değiştirmek (T.)
98/27	Tebdîl eylemek (Ar.+T.)	Değiştirmek (T.)
83/5	Tebdîl olunmak (Ar.+T.)	Dönüşmek (T.)
137/4	Tecerrüd eylemek (Ar.+T.)	Arınmak (T.)
49/9	Tecessüm etmek (Ar.+T.)	Canlanmak (T.)
133/12	Tedenniye yüz tutmak (Ar.+T.+T.)	Bozulmak (T.)
69/23	Teemmül olmak (Ar.+T.)	Düşünmek (T.)
15/9	Teessüf etmek (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
111/16	Teessüf etmek (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
123/5	Tefevvüh etmek (Ar.+T.)	Söylemek (T.)
81/13	Tefevvüh eylemek (Ar.+T.)	Söylemek (T.)
98/26	Tekdir eylemek (Ar.+T.)	Azarlamak (Far.+T.)
83/8	Tekevvün etmek (Ar.+T.)	Oluşmak (T.)
83/17	Telaffuz etmek (Ar.+T.)	Söylemek (T.)
42/12	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
42/29	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
43/7	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
46/27	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
87/17	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
88/11	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
96/31	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
97/7	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
104/11	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
104/26	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
105/7	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
124/9	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
135/25	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
33/3	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
39/23	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
40/5	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
42/12	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
42/29	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
43/7	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
44/27	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)

87/17	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
88/11	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
96/31	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
97/7	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
103/32	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
104/11	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
104/26	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
105/7	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
124/9	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
135/25	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
97/21	Telef olmak	Mahvetmek
18/31	Terbiye olunmak (Ar.+T.)	Eğitilmek (T.)
83/24	Tesir etmek (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
18/25	Teslîm-i cân eylemek (Ar.+Far.+T.)	Ölmek (T.)
111/31	Tesmiye etmek (Ar.+T.)	İsimlendirmek (Ar.)
75/5	Teşekkür etmek (Ar.+T.I	Sevinmek (T.)
35/29	Teşrîh etmek (Ar.+T.)	Açıklamak (T.)
35/29	Teşrîh etmek (Ar.+T.)	Açıklamak (T.)
57/12	Teşyi etmek (Ar.+T.)	Uğurlamak (T.)
75/1	Teşyi etmek (Ar.+T.)	Uğurlamak (T.)
78/24	Teşyi etmek (Ar.+T.)	Uğurlamak (T.)
79/21	Teşyi etmek (Ar.+T.)	Uğurlamak (T.)
54/22	Tezyin olunmak (Ar.+T.)	Süslenmek (T.)
28/23	Topal olmak (T.+T.)	Aksamak (T.)
24/3	Tulû edegelmek (Ar.+T.)	Doğmak (T.)
24/3	Tulû edegelmek (Ar.+T.)	Doğmak (T.)
70/32	Tulû etmek (Ar.+T.)	Doğmak (T.)
70/32	Tulû etmek (Ar.+T.)	Doğmak (T.)
25/32	Vird gibi getirmek (Ar.)	Yinelemek (T.)
61/26	Visale nail olmak (Ar.+Ar+T.)	Kavuşmak (T.)
15/9	Yâd etmek (Far.+T.)	Hatırlamak (Ar.+T.)
114/20	Zahip olmak (Ar.+T.)	İnanmak (T.)
118/1	Zahip olmak (Ar.+T.)	İnanmak (T.)
139/5	Zannetmek (Ar.+T.)	Sanmak (T.)
110/31	Zapt edememek (Ar.+T.)	Tutamamak (T.)

84/1	Zuhur eylemek (Ar.+T.)	Gelmek (T.)
------	------------------------	-------------

Tablo 16. Sözcük Üstü Yapılardaki Eş Değerlilik-2

II.XVII. Kelime> Kelime Grubu

Bu bölümde ise tek bir kelimenin sözcük grubu ile karşılandığı örnekler tespit edilmiştir.

91/24	Dürdanesi (Far.)	İnci tanesi (Cy.+Far.)
128/14	Febîhâ (Ar.)	Ne âlâ (T.+Ar.)
55/20	Gâh (Far.)	Kimi zaman (T.+Ar.)
86/30	Gâh (Far.)	Kimi zaman (T.+Ar.)
86/30	Gâh (Far.)	Kimi zaman (T.+Ar.)
54/24	Halim (Ar.)	Yumuşak huylu (T.+Far.+T.)
85/8	İspir (It.)	At uşağı (T.+T.)
61/17	Maşuka (Ar.)	Aşık olduğu kadın (Ar.+T.+T.)
69/16	Maşuka (Ar.)	Aşık olduğu kız (Ar.+T.+T.)
69/17	Maşuka (Ar.)	Aşık olduğu kız (Ar.+T.+T.)
69/31	Maşuka (Ar.)	Aşık olduğu kız (Ar.+T.+T.)
119/17	Mazurdur (Ar.)	Kusuruna bakmayın (Ar.+T.)
127/18	Menfûr (Ar.)	Nefret etmek (Ar.+T.)
54/9	Merkûm (Ar.)	Adı geçen kişi (T.+T.+T.)
53/26	Meyusen (Ar.)	Heves kırmak (Ar.+T.)
64/12	Müderris (Ar.)	Medrese hocası (Ar.+Far.)
21/1	Nekir (Ar.)	Sorgu melekleri (T.+Ar.)
33/18	Nişan (Far.)	Nişan yüzükleri (Far.+T.)
33/9	Varakpâre (Ar.+Far.)	Kağıt parçası (Far.+Far.)
48/10	Vechle (Ar.+T.)	Bir şekilde (T.+Ar.+T.)

Tablo 17. Sözcük Üstü Yapılardaki Eş Değerlilik-3

II.XVIII. Arapça Tamlamalar> Türkçe Kelimeler

Bu başlık altında, Arapça gramer esasına göre oluşturulan tamlamalar ve buna karşılık tercih edilen kelimeler bulunmaktadır.

48/12	Hadidü'l mizaç (Ar.+Ar.)	Öfkeli (T.)
55/1	Hadidü'l mizaç (Ar.+Ar.)	Geçimsiz (T.)

Tablo 18. Sözcük Üstü Yapılardaki Eş Değerlilik-4

II. XIX. Farsça Tamlamalar> Başka Kelime Grubu

Bu bölümde, Farsça gramer esasına göre düzenlenmiş kelime gruplarının başka bir kelime grubuyla karşılandığı örnekler mevcuttur.

82/1	Acîb ahvâl (Ar.+Tr.)	Garip hâller (Ar.+Ar.)
24/2	Âfitâb-ı aşk u muhabbet (Far.+Ar.+Ar.)	Aşk ve sevda güneşi (Ar.+Tr.+Tr.)
118/10	Âlem-i mana (Ar.+Ar.)	Mana âlemi (Ar.+Ar.)
98/3	Ayn-ı hata (Ar.+Ar.)	Yanlışın ta kendisi (Tr.+Tr.)
57/15	Bahr-ı efkâr (Ar.+Ar.)	Düşünce denizi (Tr.+Tr.)
67/6	Dad-ı Hak (Ar.+Ar.)	Allah vergisi (Ar.+Tr.)
122/30	Düşmen-i vicdan (Far.+Ar.)	Vicdan (Ar.)
89	Firâk-ı Ebedî (Ar.+Ar.)	Ebedi ayrılık (Ar.+Tr.)
87/22	Halk-ı âlem (Ar.+Ar.)	Herkes (Far.)
65/25	Hareket-i rezîlhâne (Ar.+Ar.+Far.)	Rezilce davranış (Ar.+Tr.)
55/28	İade-i vizite (Ar.+İt.)	Ziyaret etmek (Ar.+Tr.)
46/5	İhtiyâr-ı dâr-ı fenâ (Ar.+Far.+Ar.)	Ölmek (Tr.)
81/5	Kelam-ı kadim (Ar.+Ar.)	Kuran (Ar.)
59/32	Kemal-i vakar (Ar.+Ar.)	Büyük bir şeref (Tr.+Tr.+Ar.)
126/34	Kesb-i âfiyet (Ar.+Ar.)	İyileşmek (Tr.)
83/23	Keşf-i sırrı (Ar.+Ar.)	Sırrın açıklanması (Ar.+Tr.)
137/28	Kıyafet-i tabiiye (Ar.+Ar.)	Doğal kıyafet (Tr.+Ar.)
79/25	Küre-i şems (Ar.+Ar.)	Güneş (Tr.)
77/7	Resm-i veda' ı ba'de'l-icra (Ar.+Ar.+Far.+Ar.)	Vedalaşmak (Ar.)
81/10	Risale-i ahlak (Ar.+Ar.)	Ahlak kitabı (Ar.+Ar.)
74/1	Rişte-i sükût (Far.+Ar.)	Sessizlik (Tr.)
24/10	Sıbyân-ı nev-resîde (Ar.+Far.+Ar.)	Yeni yetişen çocuklar (Tr.+Tr.+Tr.)
79/27	Suret-i acibe (Ar.+Ar.)	Şaşılacak hâl (Tr.+Ar.)
85/1	Tabir-i aher (Ar.+Ar.)	Başka bir deyiş (Tr.+Tr.+Tr.)
61	Tebdîl-i kıyafet (Ar.+Ar.)	Kıyafet değiştirme (Ar.+Tr.)
62/16	Tebdîl-i kıyafet (Ar.+Ar.)	Kıyafet değiştirme (Ar.+Tr.)
62/26	Tebdîl-i kıyafet (Ar.+Ar.)	Kıyafet değiştirme (Ar.+Tr.)
62/31	Tebdîl-i kıyafet (Ar.+Ar.)	Kıyafet değiştirme (Ar.+Tr.)
73/13	Tebdîl-i kıyafet (Ar.+Ar.)	Kıyafet değiştirme (Ar.+Tr.)
136/4	Tebdîl-i kıyafet (Ar.+Ar.)	Kıyafet değiştirme (Ar.+Tr.)

62/7	Tebdîl-i kıyafet (Ar.+Ar.)	Kıyafet değıştirme (Ar.+Tr.)
71/2	Tebdîl-i kıyafet (Ar.+Ar.)	Kıyafet değıştirme (Ar.+Tr.)
73/7	Tebdîl-i kıyafet (Ar.+Ar.)	Kıyafet değıştirme (Ar.+Tr.)
77/8	Tebdîl-i kıyafet (Ar.+Ar.)	Kıyafet değıştirme (Ar.+Tr.)
109/25	Tebdîl-i mekân (Ar.+Ar.)	Yer değışikliği
83/6	Tebeddül-i negeh-zuhura (Ar.+Ar.+Ar.)	Ansızın ortaya çıkan değışiklik (Tr.+Tr.+Tr.+Tr.)
46/4	Terk-i dâr-ı fenâ (Ar.+Far.+Ar.)	Ölmek (Tr.)
78/7	Tesir-i derun (Ar.+Far.)	Aşkın derecesi (Ar.+Ar.)
78	Tesir-i muhabbet (Ar.+Ar.)	Aşkın gücü (Ar.+Tr.)
57/13	Ufk-ı arz (Ar.+Ar.)	Ufuk (Ar.)
133/18	Valide-i müşfikan (Ar.+Ar.)	Şefkatli anne (Ar.+Tr.)
92/32	Zevce-i müstakbele (Ar.+Ar.)	Gelecekteki eş (Tr.+Tr.)

Tablo 19. Sözcük Üstü Yapılardaki Eş Değerlilik-5

III. Sözdizimsel Eş Değerlilik

Sözdizimsel eş değêrlilik bölümünde kaynak metin ile hedef metnin söz dizimi bakımından uygun olup olmadığı incelenmektedir.

125/16	“Ömründen meys.” (Ar.+Ar.)	Yaşamaktan ümidini kesmek (T.+Far.+T.)
134/13	Cananından meys (Far.+Ar.)	Sevdiğinden ümidini kesmiş (T.+Far.+T.)
15/2	Hüs ü ânın harabeleri nümâyân (Ar.+Far.+Ar.+Ar.)	Oldukça güzel olduğu her hâlden belli olan (T.+T.+T+ Far.+Ar.+T.+T.)
54/23	Hüs ü mücessem denmeye şayan (Ar.+Ar.+T.+Far.)	Somutlaşmış bir güzellik dense yaraşır (T.+T.+T.+T.+T.)
33/1	Mehdden lahde kadar (Ar.+Ar.+Ar.)	Beşikten mezara kadar (T.+Ar.+Ar.)
57/13	Melâlete müşâbih (Ar.+Ar.)	Eleme benzer bir hüzn (Ar.+T.+T.+Ar.)
66/12	Merkûm efendi (Ar.+Yun.)	Adı geçen efendi (T.+T.+Yun.)
46/2	Muhabbetin semeresi (Ar.+Ar.)	Aşkın meyvesi (Ar.+Far.)
132/2	Muskanın sureti (Ar.+Ar.)	Muskanın içinde yazılı olanlar (Ar.+T.+T.+T.)

Tablo 20. Sözdizimsel Eş değêrlilik-1

Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat romanının alfabe aktarımı yapılarak oluşturulan özgün şekli ile günümüz Türkçesine aktarılmış şekli karşılaştırılarak bu iki kaynaktaki farklılık olan sözdizimsel yapılar incelendiğinde bu iki metnin sözdizimsel olarak eş değêr olduğu görülmektedir. Eş değêr olmayan örnekleri ise Tablo 20’de verilmiştir.

IV. Biçimbirimsel Eş Değerlilik

Bu bölümde kaynak metin ile hedef metinde bulunan biçimbirimsel yapıların eş değerliliği incelenmiştir. Aktarıcı, okura daha tanıdık bir metin sunmak amacıyla sözcükleri değiştirirken sözdizimsel olarak daha uygun hâle getirmek için bazı ekleri de değiştirmiştir.

Biçimbirimsel eş değerlilik; bir ekin başka bir eke yerini bırakması ve bir ekin düşmesi olmak üzere iki farklı başlıkta incelenmiştir.

IV.I. Üslup Değişimi

Bu başlık altında aktarıcının daha anlaşılabilir bir metin elde edebilmek için değiştirdiği ekleri görmekteyiz.

59/2	Açar	Açtı
63/4	Açar	Açtı
63/6	Açar	Açtı
70/31	Açar	Açtı
64/2	Açılır	Açıldı
117/18	Açılır	Açıldı
134/5	Açılır	Açıldı
40/24	Ağlarım	Ağladım
33/9	Akar	Aktı
136/23	Akar	Aktı
32/3	Akıyor	Akıyordu
63/2	Alır	Aldı
63/3	Alır	Aldı
71/1	Alır	Aldı
131/27	Alır	Aldı
88/6	Anlar	Anladı
123/22	Anlatır	Anlattı
44/10	Anlayamam	Anlayamadım
108/27	Aşağı iner	Aşağı indi
70/18	Atar	Attı
88/18	Azılır	Azaldı
134/19	Bağırır	Bağırdı
65/23	Bakar	Baktı
70/31	Bakar	Baktı

81/17	Bakar	Baktı
114/7	Bakar	Baktı
136/19	Bakar	Baktı
40/27	Bakarım	Baktım
98/9	Bakmaz	Bakmadı
19/7	Basar	Basacak
72/8	Başlar	Başladı
72/12	Başlar	Başladı
81/4	Başlar	Başladı
100/29	Başlar	Başladı
101/13	Başlar	Başladı
103/18	Başlar	Başladı
114/29	Başlar	Başladı
115/20	Başlar	Başladı
115/24	Başlar	Başladı
126/2	Başlar	Başladı
126/2	Başlar	Başladı
129/22	Başlar	Başladı
135/34	Başlar	Başladı
44/24	Başlarım	Başladım
114/19	Başlarlar	Başladılar
107/2	Bekler	Bekledi
29/13	Bilmemek	Bilememek
65/19	Biter	Bitti
70/15	Biter	Bitti
36/7	Bitiremem	Bildiremem
51/13	Bulamaz	Bulamazdı
52/27	Bulunmağla	Bulunmakla
113/26	Bulunur	Buldu
63/5	Bulur	Buldu
69/3	Bulur	Buldu
70/29	Bulur	Buldu
90/24	Bulur	Buldu
65/20	Bürünür	Büründü
72/3	Bürünür	Büründü

113/18	Bürünür	Büründü
135/32	Çağırır	Çağırdı
99/5	Çağırırılar	Çağırdılar
64/1	Çalar	Çaldı
55/25	Çalışır	Yapmaya çalışırdı
121/19	Çeker	Çekiyor
102/8	Çekilir	Çekildi
40/24	Çekilirim	Çekildim
63/2	Çıkar	Çıktı
65/20	Çıkar	Çıktı
70/15	Çıkar	Çıktı
70/17	Çıkar	Çıktı
72/3	Çıkar	Çıktı
77/8	Çıkar	Çıktı
96/5	Çıkar	Çıktı
96/14	Çıkar	Çıktı
105/19	Çıkar gider	Çıktı gitti
33/7	Çıkarır	Çıkardı
64/2	Çıkarır	Çıkardı
81/3	Çıkarır	Çıkardı
131/28	Çıkarır	Çıkardı
134/17	Çıkarır	Çıkardı
102/6	Çıkarır, atar	Çıkarıp attı
114/34	Çıkarırılar	Çıkardılar
72/5	Çıkarlar	Çıktılar
114/12	Çıkarlar	Çıktılar
95/6	Çıldıracaktım	Çıldırırdım
55/19	Dalar	Dalardı
91/20	Dalar	Daldı
44/26	Değişir	Değişti
99/5	Değiştirirler	Değiştirdiler
109/24	Der	Dedi
137/23	Der	Dedi
81/6	Der ki	Dedi ki
90/7	Der ki	Dedi ki

101/3	Der ki	Dedi ki
107/28	Der ki	Dedi ki
109/16	Der ki	Dedi ki
117/10	Der ki	Dedi ki
125/24	Der ki	Dedi
137/30	Der ki	Dedi ki
122/6	Derdi	Dedi
68/15	Derstir	Dersti
65/16	Diker	Dikti
102/9	Diker	Dikti
130/2	Dokunur	Dokundu
44/10	Dökülür	Döküldü
44/23	Dökülür	Dökülüyordu
123/6	Dökülür	Döküldü
121/24	Durur	Duruyordu
133/23	Durur	Durdu
88/2	Düşer	Düşüyor
102/21	Düşer	Düştü
115/12	Düşer	Düştü
119/36	Düşer	Düştü
134/20	Düşer	Düştü
137/11	Düşer	Düştü
21/26	Düşünmezler	Düşünmüyorlar
40/24	Düşünürüm	Düşündüm
29/22	Edemem	Edemedim
103/10	Edemez	Edemiyordu
133/24	Edemez	Edemiyordu
65/16	Eder	Ediyor
65/23	Eder	Etti
68/14	Eder	Etti
88/22	Eder	Etti
114/24	Eder	Etti
28/5	Etmemiş	Etmezdi
70/17	Geçer	Geçti
70/22	Geçer	Geçti

44/8	Geçer geçmez	Geçmemişti ki
72/2	Geçirir	Geçirdi
107/1	Geçirir	Geçirdi
30/17	Gelecektir	Gelir
72/8	Gelir	Geldi
94/28	Gelir	Geldi
94/28	Gelir	Geldi
94/29	Gelir	Geldi
99/4	Gelir	Geldi
115/14	Gelir	Kendine geldi
136/19	Gelir	Geldi
30/26	Gelir geçer	Gelip geçiyordu
72/6	Gelirler	Geldiler
107/3	Gelmez	Gelmedi
107/3	Gelmez	Gelmezdi
107/3	Gelmez	Gelmedi
107/4	Gelmez	Gelmedi
107/4	Gelmez	Gelmedi
40/24	Getiremedim	Getiremedim
40/24	Getiremem	Getiremedim
72/22	Getirir	Getirdi
99/4	Getirir	Getirdi
117/21	Getirir	Getirdi
126/2	Getirir	Getirdi
134/27	Getirir	Getirdi
60/20	Gider	Gitti
65/20	Gider	Gitti
69/2	Gider	Gitti
70/15	Gider	Gitti
70/16	Gider	Gitti
70/22	Gider	Gitti
76/20	Gider	Gitti
77/9	Gider	Gitti
94/18	Gider	Gitti
94/19	Gider	Gitti

98/7	Gider	Gitti
113/17	Gider	Giderdi
130/1	Gider	Gitti
133/27	Gider	Gitti
55/18	Gider konuşur	Giderdi
61/7	Giderler	Gittiler
61/8	Girer	Girdi
63/4	Girer	Girdi
63/4	Girer	Girdi
63/7	Girer	Girdi
64/3	Girer	Girer
113/10	Girer	Girdi
114/17	Girer	Girdi
117/22	Girer	Girdi
134/6	Girer	Girdi
113/24	Girerler	Girdiler
90/25	Girişir	Girişti
63/7	Giyer	Giydi
71/1	Giyinir	Giyindi
71/3	Giyinir	Giyindi
76/2	Görmüşüm	Görmüştüm
52/26	Görünür	Görünürdü
70/23	Görünür	Görünüyor
73/5	Görünür	Görünüyordu
134/10	Görünür	Görünüyordu
58/2	Görür	Görmeye başladı
68/15	Görür	Görüyordu
113/27	Görür	Gördü
109/7	Gözükmez	Görünmedi
88/2	İner	İniyor
77/7	İnerler	İndiler
114/32	İnerler	İndiler
134/8	İnliyor	İnliyordu
30/27	İstemem	İstemiyordum
70/26	İster	İstedi

136/23	İster	İstedi
114/14	İstiyor	İstiyordu
133/28	İşitiliyor	İşitiliyordu
130/2	İşitir	İşitti
78/11	İşittiği gibi	İşitince
108/23	İşittiği gibi	İşitince
81/2	İşlerler	İşlediler
44/9	İtiverir	İtiverdi
101/2	Kaçırır	Kaçırdı
101/13	Kaldırır	Kaldırdı
70/30	Kalır	Kaldı
129/21	Kalır	Kaldı
129/31	Kalır	Kaldı
129/33	Kalır	Kaldı
62/31	Kalkar	Kalktı
70/15	Kalkar	Kalktı
71/1	Kalkar	Kalktı
90/24	Kalkar	Kalktı
129/34	Kalkar	Kalktı
133/26	Kalkar	Kalkar
114/11	Kalkarlar	Kalktılar
101/15	Kalmış	Kalmıştı
114/2	Kamaşır	Kamaştı
32/5	Kanım donar	Kanım donuyor
70/30	Kapanır	Kapandı
70/26	Kapanmaz	Kapanmıyordu
88/18	Kaybolurlar	Kayboldular
131/28	Keser	Kesti
99/6	Kıyarlar	Kıydılar
102/9	Kilitler	Kilitledi
115/13	Kopar	Koptu
129/31	Kopar	Koptu
65/18	Korkar	Korkuyor
81/15	Korkar	Korktu
103/10	Korkar	Korkuyor

32/5	Korkarım	Korkuyordum
44/9	Kucaklar	Kucakladı
115/15	Kurumuş	Kurumuştı
34/5	Merak edeceksin	Merak etme
114/8	Merak eder	Merak etti
107/3	Okunur	Okundu
107/3	Okunur	Okundu
107/4	Okunur	Okundu
88/8	Okur	Okudu
78/30	Olacak	Olmalı
78/31	Olacak	Olmalı
78/32	Olacak	Olmalı
72/14	Olur	Oluyordu
72/28	Olur	Oluyor
81/16	Olur	Oldu
59/2	Oturur	Oturdu
64/4	Oturur	Oturdu
72/20	Oturur	Oturdu
98/7	Oturur	Oturdu
113/27	Oturur	Oturdu
117/23	Oturur	Oturdu
122/2	Oturur	Oturuyor
72/23	Otururlar	Oturdular
120/10	Otururlar	Oturdular
44/9	Öper	Öptü
64/5	Pişman olur	Pişman oldu
38/29	Sanırsın	Sanıyorsun
44/9	Sarılr	Sarıldı
68/16	Sayıklar	Sayıklıyordu
134/27	Serper	Serpti
115/13	Serperler	Serptiler
30/7	Sever	Seviyor
30/9	Sever	Seviyor
29/7	Severim	Seviyorum
29/8	Severim	Seviyorum

29/7	Severim	Seviyorum
29/8	Severim	Seviyorum
30/5	Severim	Seviyorum
101/6	Seversiniz	Seviyorsunuz
32/5	Sevinir	Seviniyor
113/14	Sevinir	Sevindi
44/30	Sevinmektedir	Seviniyordur
30/5	Seviřiriz	Severiz
114/7	Sıkılır	Sıkıldı
119/30	Sıkılır	Sıkılıyordu
114/17	Sokar	Soktu
111/4	Sorar	Sordu
123/21	Sorar	Sordu
98/8	Söylemez	Söylemedi
114/3	Söylemez	Söylemiyor
113/21	Söyler	Söyledi
96/5	Söyler ki	Dedi ki
41/1	Söylerim	Söylenirim
30/6	Söylerim ki	Söylüyorum ki
81/14	Şaşar	Şaşı
123/21	Şaşar	Şaşırdı
114/23	Şaşıır	Şaşıır
99/5	Tayin eder	Tayin etti
129/22	Tıkanır	Tıkandı
72/11	Titrer	Titriyordu
136/18	Tutar	Tuttu
117/20	Tutuyor	Tutmaktadır
70/31	Uğraşır	Uğraştı
103/10	Utanır	Utaniyor
114/7	Utanır	Utandı
29/23	Utanırım	Utandım
40/23	Uyanırım	Uyandım
63/6	Uydurur	Uydurdu
70/27	Uyuyamaz	Uyuyamadı
44/28	Ümit ederim	Ümit ediyorum

88/3	Üşenir	Üşeniyordu
82/1	Veremez	Veremedi
81/21	Verir	Verdi
88/2	Yaş akar	Yaş akıyor
32/27	Yaşayım	Yaşayayım
126/2	Yazar	Yazdı
114/10	Yetişir	Yetiştirdi
22/11	Yok	Yoksa
55/26	Yok	Yoktu
72/13	Yoklar	Yokluyordu
135/30	Yürür	Yürüdü
136/9	Yürür	Yürüdü

Tablo 21. Biçimbirimsel Eş değerlilik-1

Bu tabloya göre:

Geniş zaman ekleri –r, -Ar, -Ir/ -Ur; -DI, -DU görülen geçmiş zaman ekleri ile değiştirilmiştir.

Şimdiki zaman eki –(I)yor, şimdiki zaman ekinin hikâyesi –(I)yordu eki ile değiştirilmiştir.

-mAz geniş zaman olumsuzluk eki ile –mA+dI öğrenilen geçmiş zaman olumsuzluk eki değiştirilmiştir.

Geniş zaman ekleri –r, -Ar, -Ir/ -Ur ekleri yerine şimdiki zaman eki olan –(I)yor ekinin kullanıldığı örneklerle de rastlanmıştır.

Geniş zaman ekleri –r, -Ar, -Ir/ -Ur ekleri yerine –rdI, -ArdI, -IrdI/-UrdU geniş zamanın hikâyesini bildiren ekler kullanılmıştır.

-AcAk+DIr gelecek zamanda bildirme anlamı veren eklerin geniş zaman ekine dönüştüğü örneklerle de karşılaşmıştır. (Korkmaz, 2014, s. 548-653).

IV.II. Bir ekin başka bir eke yerini bırakması

Bu başlık altında, aktarıcının daha anlaşılabilir bir metin elde edebilmek için değiştirdiği ekleri görmekteyiz.

52/15	Açıldıkta	Açıldığında
-------	-----------	-------------

20/20	Anladığı gibi	Anlayınca
58/29	Bastığı gibi	Basınca
132/30	Bastığın gibi	Basınca
32/14	Benimle gülmek	Bana gülmek
67/11	Bildiği gibi	Bilince
97/14	Bitirdiği gibi	Bitirince
106/4	Bulunduğu hâlde	Bulunduğu için
52/27	Bulunmağla	Bulunmakla
71/1	Çıktığı gibi	Çıkınca
119/2	Çıktığı gibi	Çıktıktan sonra
130/1	Çıktığı gibi	Çıkınca
29/25	Çıktığım gibi	Çıkınca
90/31	Emreder	Emreden
54/9	Etmekle	Ettiğinde
102/10	Etmeksizin	Etmeden
28/23	Evlenmeksizin	Evlenmeden
44/8	Geçer geçmez	Geçmemiști ki
34/3	Geçtiği gibi	Geçince
33/6	Geldiği gibi	Gelince
98/10	Geldiği gibi	Gelince
100/11	Geldiği gibi	Gelince
30/26	Gelir geçer	Gelip geçiyordu
37/1	Getirdikçe	Geldiğinde
126/12	Girmezden evvel	Girmeden evvel
34/18	Gitmez idim	Gitmediğim
21/1	Gittiği gibi	Gidince
17/6	Gittiğim gibi	Gidince
113/24	Gittikleri gibi	Gidince
15/24	Gördüğü gibi	Görünce
39/30	Gördüğü gibi	Görünce
72/7	Gördüğü gibi	Görünce
72/17	Gördüğü gibi	Görünce
73/11	Gördüğü gibi	Görünce
117/26	Gördüğü gibi	Görünce
118/13	Gördüğü gibi	Görünce

123/21	Gördüğü gibi	Görünce
129/32	Gördüğü gibi	Görünce
25/11	Gördükleri gibi	Görünce
30/17	Görüşmeksizin	Görüşmeden
61/26	İliştiği gibi	İlişince
114/27	İşitmez gibi olmak	Duymazdan gelmek
24/16	İşittiği gibi	İşitir işitmez
37/12	İşittiği gibi	İşitince
78/11	İşittiği gibi	İşitince
108/23	İşittiği gibi	İşitince
115/11	İşittiği gibi	İşitince
29/25	Kımıldatmaksızın	Kımıldatmadan
88/16	Kımıldatmaksızın	Kımıldatmadan
117/8	Kımıldatmaksızın	Kımıldatmadan
22/20	Konuşmağla	Konuşarak
25/14	Olmağla	Olduğu için
21/25	Sormaksızın	Sormadan
108/27	Söylemeksizin	Söylemeden
40/13	Tebyîz etmeksizin	Temize çekmeden
48/16	Veremeksizin	Vermeden
57/27	Yaklaştığı gibi	Yaklaştığında
120/20	Yaklaştırdığı gibi	Yaklaştırdığı anda

Tablo 22. Biçimbirimsel Eş değerlilik-2

Bu tabloya göre;

Orijinal metinde tespit edilen “benimle” kelimesi sadeleştirilmiş metindeki anlama uygun olması bakımından “bana” kelimesi ile değiştirilmiştir. Ekleşmiş ile edatı yerine metne daha uygun olan yönelme hâli eki olan +A kullanılmıştır.

Orijinal metinde bulunan “bulunmağla” kelimesindeki ğ yerine k harfi kullanılmıştır. Orijinal metindeki kullanım günümüzde mevcut değildir.

-DİktA/ -DUktA (<Dİk+tA); Sıfat fiil+ bulunma hâli ekinden oluşan zarf fiildir. Bu zarf fiil ekleri yerine -DİğİndA/ -DUğİndA (<-Dİk+I+n+dA/ -DUk+U+n+dA) zarf fiil ekleri kullanılmıştır.

-DIğI gibi (<DIk+I+gibi) , -DUğU gibi (<-DUk+U+gibi); Sıfat fiil+ iyelik eki+ edattan oluşan bir zarf fiildir. Bu zarf fiil ekleri, -(y) IncA/ -(y)UncA zarf fiil ekleri ile değiştirilmiştir.

-Ar sıfat fiil eki yerine metnin anlatımına uygun ve günümüz kullanımında yaygın olan –An sıfat fiil eki tercih edilmiştir.

-mAksIzIn (<mAk+sIz+In), ad fiil+yokluk eki+vasıta hâli eklerinden oluşan zarf fiildir. Aktarıcı bu zarf fiil yerine –mAdAn zarf fiil ekini kullanmayı tercih etmiştir.

-mAklA (<-mAk+ile), ad fiil+edat birleşiminden oluşan zarf fiildir. Bu zarf fiil yerine -DIğIndA/-DUğUndA (<-DIk+I+n+dA/ -DUk+U+n+dA) zarf fiilinin tercih edildiği örnekler de bulunmaktadır.

-DIkçA/-DUkçA (-DIk/-DUk+çA), sıfat fiil+eşitlik hâli ekinin kaynaşmasından oluşan zarf fiildir. Bu zarf fiil yerine -DIğIndA/-DUğUndA zarf fiilinin kullanıldığı örnekler de vardır (Korkmaz, 2014, s. 807-879).

IV. III. Bir ekin düşmesi

İletişimde en kısa yoldan, az çabayla hedefe ulaşmak esastır. Bu durum, dilde “en az çaba ilkesi”ni doğurur. Türkçede de dilde ekonomi sağlamak için pek çok yöntemin benimsendiği görülmektedir. Dilde en az çaba ilkesi; gereksiz tekrarlardan kaçınma, sözcük yerine ek kullanımı, ek düşümü, tanımlı birimler kullanma, dil dışı göndermeler, deyimler/atasözleri, ses olayları başlıkları altında toplanmaktadır (Aydın, 2011, s. 4-5).

İletişimi daha kısa yoldan sağlayan bir başka yöntem de bazı sözcükleri ekleştirme ya da sözcüklerin yerine onları karşılayabilecek ekler kullanmadır. Kaşgarlı Mahmut bu ekleşme, kısalma nedeniyle Oğuzca’ya : “Dillerin en yeğnisi Oğuzların” demiştir (Atalay, 2006, s. 30).

Çalışmasını yaptığımız metinde, ek fiilin düştüğü örnekler 22. tabloda verilmiştir.

125/1	Acıyor idi	Acıyordu
53/24	Açar idi	Açardı
73/20	Adam imiş	Adammış
111/20	Ağlamış idim	Ağlamıştım
111/28	Ağlamış idim	Ağlamıştım
131/5	Ağlar iken	Ağlarken
100/1	Ağlar iken	Ağlarken

86/20	Ağlar isen	Ağlarsan
86/21	Ağlar isen	Ağlarsan
29/34	Ağlayacak idin	Ağlardın
86/18	Ağlıyor idi	Ağlıyordu
103/20	Ağlıyor idi	Ağlıyordu
107/11	Ağlıyor idi	Ağlıyordu
107/12	Ağlıyor idi	Ağlıyordu
122/2	Ağlıyor idi	Ağlıyordu
86/30	Ağlıyor idi	Ağlıyordu
89/21	Ağlıyor idi	Ağlıyordu
110/11	Ağlıyor idim	Ağlıyordum
110/14	Ağlıyor idim	Ağlıyordum
133/4	Ağlıyor idim	Ağlıyordum
110/26	Akıyor idi	Akıyordu
110/9	Akşam idi	Akşamdı
86/22	Alçak imişsin	Alçakmışsın
48/24	Alır idi	Alırdı
48/24	Alır idi	Alırdı
61/17	Almak idi	Almaktı
54/2	Almış idi	Almıştı
58/11	Anlamış idi	Anlamıştı
122/6	Anlamış idi	Anlamıştı
26/4	Anlamış idim	Anlamıştım
83/9	Anlar idi	Anlardı
128/7	Arıyor idi	Arıyordu
33/27	Artar idi	Artardı
31/3	Âşık imişim	Aşıkmişim
83/28	Aynısı idi	Aynısıydı
31/7	Ayrılır isek	Ayrılırsak
129/25	Ayrılır isek	Ayrılırsak
129/25	Ayrılır isek	Ayrılırsak
79/3	Ayrılmaya idim	Ayrılmayaydım
135/12	Babam imişsin	Babammışsın
133/31	Baban imişim	Babanmışım
15/15	Bakakalmış idi	Bakakalmıştı

135/10	Bakıyor idi	Bakıyordu
135/11	Bakıyor idi	Bakıyordu
117/4	Bakıyor idi	Bakıyordu
26/11	Baksa idi	Baksaydı
53/13	Başlar idi	Başlardı
106/5	Başlar idi	Başlardı
26/9	Başlar idik	Başlardık
26/3	Başlar idim	Başlardım
55/15	Başlar idiyse	Başlardı
116/13	Beğendi ise	Beğendiyse
72/15	Beklemekte idi	Beklemekteydi
42/24	Bekler iken	Beklerken
83/25	Bekliyor idi	Bekliyordu
109/4	Bekliyor idi	Bekliyordu
113/19	Bekliyor idi	Bekliyordu
113/28	Bekliyorlar imiş	Bekliyorlarmış
48/10	Bırakır idi	Bırakırdı
48/7	Bırakmaz idi	Bırakmazdı
135/8	Bile idim	Bileydim
135/12	Bile idim	Bileydim
111/8	Bile idin	Bileydin
111/26	Bilemiyor idim	Bilemiyordum
47/17	Bilir idi	Bilirdi
54/6	Bilir idi	Bilirdi
113/16	Bilir idi	Bilirdi
116/9	Bilir idi	Bilirdi
20/20	Bilir iken	Bilirken
54/5	Bilmez idi	Bilmezdi
54/25	Bilmez idi	Bilmezdi
82/10	Bilmez idi	Bilmezdi
83/24	Bilmez idi	Bilmezdi
109/11	Bilmez imiş	Bilmezmiş
115/9	Bilmez isen	Bilmezsen
111/6	Bilmiyor imiş	Bilmiyormuş
57/19	Bir imiş	Birmiş

62/28	Boş idi	Boştu
135/13	Böyle imiş	Böyleymiş
47/19	Bu idi	Buydu
135/25	Bu sözde iken	Bu sözdeyken
66/6	Budala şey imiş	Budala şeymiş
110/24	Bulacak idim	Bulacaktım
56/2	Bulamaz idi	Bulamazdı
110/23	Buluna idin	Bulunaydın
57/25	Bulunmağla	Bulunmakla
57/27	Bulunmağla	Bulunmakla
57/25	Bulunmağla	Bulunmakla
52/27	Bulunmağla	Bulunmakla
113/17	Bulur idi	Bulurdu
25/30	Bulur idim	Bulurdum
25/30	Bulur idim	Bulurdum
98/17	Bulur idim	Bulurdum
128/9	Cesur bilir idim	Cesur bilirdim
40/15	Çağırdı ise	Çağırdıysa
86/24	Çalışıyor idiyse	Çalıştı
65/30	Çekerler imiş	Çekerlermiş
117/3	Çekiyor idi	Çekiyordu
53/16	Çıkışır idi	Çıkışırdı
113/11	Çıkmamış idi	Çıkmamıştı
79/22	Çıkmış idi	Çıkmıştı
123/15	Çıldırırmaktan ise	Çıldırırmaktansa
46/3	Çocuk idi	Çocuktu
46/26	Çocuk iken	Çocukken
97/20	Çok imiş	Çokmuş
44/15	Dakika imiş	Dakikaymış
53/14	Dalar idi	Dalardı
79/24	Dalmış idi	Dalmış idi
50/11	Danışmış idi	Danışmıştı
127/24	Dayanamaz isen	Dayanamazsan
41/27	Değer idi	Değerdi
47/18	Değil idi	Değildi

47/19	Değil idi	Değildi
83/29	Değil idi	Değildi
110/16	Değil idim	Değildim
109/26	Değil idiyse	Değilse
22/27	Değil imiş	Değilmiş
134/31	Değil imiş	Değilmiş
126/27	Demek olur ki	Demek ki
131/21	Demiş idi	Demişti
116/9	Demiş idi ki	Demişti ki
73/16	Der idi	Derdi
105/30	Der idi	Derdi
25/26	Derste idik	Dersteydik
15/4	Dikiyor idi	Dikiyordu
37/5	Dikiyor idim	Dikiyordum
39/28	Dinliyor idim	Dinliyordum
86/4	Diyor idi	Diyordu
61/3	Dolaşır iken	Dolaşırken
48/21	Dolduranlardan idi	Dolduranlardandı
135/21	Doymamış iken	Doymamışken
78/9	Dökülür idi	Dökülürdü
103/21	Dökülüyor idi	Dökülüyordu
117/6	Dökülüyor idi	Dökülüyordu
98/29	Döküyor idi	Döküyordu
98/29	Döküyor idi	Döküyordu
112/13	Döküyor idi	Döküyordu
39/29	Döner idi	Dönüyordu
40/16	Durmaz idi	Durmazdı
131/2	Duruyor idi	Duruyordu
131/8	Duruyor idi	Duruyordu
115/2	Düşecek idi	Düşecekti
117/25	Düşecek idi	Düşecekti
135/1	Düşmüş ola idi	Düşmüş olaydı
64/10	Düşünmüş idi	Düşünmüştü
82/9	Düşünmüş idi	Düşünmüştü
78/22	Düşünüyor idi	Düşünüyordu

110/28	Düşünüyor idi	Düşünüyordu
113/23	Düşünüyor idi	Düşünüyordu
105//26	Düşünüyor imiş	Düşünüyormuş
17/3	Eczahane	Eczane
104/2	Edebilir isem	Edebilirim
99/2	Edemez idi	Cesaret edemezdi
99/2	Edemez idi	Edemezdi
83/22	Edemiyor idi	Edemiyordu
117/5	Edemiyor idi	Edemiyordu
18/27	Eder idi	Ederdi
54/28	Eder idi	Ederdi
51/19	Eder idi	Ediyordu
122/4	Eder idi	Ederdi
46/20	Ediyor idi	Ediyordu
47/12	Ediyor idi	Ediyordu
26/4	Eğlence idi	Eğlenceydi
98/17	Eğlendirir idim	Eğlendirirdim
98/17	Eğlendirir idim	Eğlendirirdim
55/32	Eğlenir idi	Eğlenirdi
22/21	Eğlenir idik	Eğlenirdik
55/6	Etmemiş idi	Etmemişti
57/8	Etmemiş idi	Etmemişti
53/14	Etmeye idi	Etmeseydi
26/12	Etmez idi	Etmezdi
74/2	Etmez idi	Etmezdi
116/25	Etmez idi	Etmezdi
99/1	Etmez idi	Etmiyordu
115/9	Etmez isen	Etmezsen
134/34	Etmiş idim	Etmiştim
73/9	Fark edebilir idi	Fark edebiliyordu
61/25	Geçer iken	Geçerken
62/18	Geçer iken	Geçerken
72/9	Geçer iken	Geçerken
76/2	Geçer iken	Geçerken
26/14	Geçirir idik	Geçirirdik

36/18	Geçirir idim	Geçirirdim
113/12	Geçmemiş idi	Geçmemişti
89/25	Geçmiş idi	Geçmişti
83/25	Gelecek idi	Gelecekti
78/4	Gelir idi	Gelirdi
70/4	Geliyor idi	Geliyordu
50/4	Geliyor idik	Geliyorduk
83/22	Gelmemiş değil idi	Gelmemiş değildi
62/6	Gelmemiş idi	Gelmemişti
109/2	Gelmemiş idi	Gelmemişti
79/32	Gelmemiş idi	Gelmemişti
86/15	Gelmez ise	Gelmezse
27/1	Gelmiş idi	Gelmişti
54/10	Gelmiş idi	Gelmişti
111/27	Gelmiş idim	Gelmiştim
15/19	Gezdirir idi	Gezdirirdi
40/15	Gezer idim	Gezerdim
113/2	Gidecekler idi	Gideceklerdi
138/12	Gider idi	Giderdi
63/17	Gider iken	Giderken
115/3	Girer iken	Girerken
136/7	Girmiş idi	Girmişti
34/18	Gitmez idim	Gitmediğim
116/19	Gitmiş idi	Gitmişti
127/37	Gönderir ise	Gönderirse
36/18	Göremez idi	Göremezdi
111/26	Göremiyor idim	Göremiyordum
54/17	Görmemiş idi	Görmedi
113/11	Görmemiş idi	Görmemişti
73/23	Görmemiş iken	Görmemişken
111/18	Görmüyor idim	Görmüyordum
62/30	Görünmez idi	Görünmezdi
86/24	Görünüyor idiyse	Görünüyorsa
34/21	Görür idim	Görürdüm
36/17	Görür idim	Görürdüm

89/26	Görürler idi	Görürlerdi
102/2	Görüşmek idi	Görüşmekti
34/19	Görüşür idik	Görüşürdük
36/16	Görüşür idik	Görüşür olduk
36/16	Görüşür idik	Görüşür olduk
126/31	Görüşür idik	Görüşürdük
83/27	Görüşüyorlar idi	Görüşüyorlardı
86/5	Gösterir idi	Gösterirdi
124/7	Gösterir ise	Gösterirse
79/25	Gözüküyor idi	Gözüküyordu
125/22	Gözyaşları dökülür idi	Dökülüyordu
46/21	Güler idi	Gülerdi
113/3	Günü idi	Günüydü
68/10	Güzel idi	Güzeldi
133/3	Hamile idim	Hamileydim
111/5	Hasta imiş	Hastaymış
111/7	Hasta imiş	Hastaymış
53/15	Hatırına gelmez idi	Aklına gelmezdi
48/22	Her nasıl ise	Her neyse
22/21	Hoşlanır idik	Hoşlanırdık
78/10	İbaret idi	İbaretti
53/11	İbaret idi	İbaretti
98/31	İbaret idi	İbaretti
98/31	İbaret idi	İbaretti
133/22	İmzada iken	İmzadayken
128/22	İnanabilir idi	İnanabilirdi
134/19	İnliyor idi	İnliyordu
33/28	İstemez idim	İstemezdim
107/21	İstemez isen	İstemezsen
104/18	İstemez iseniz	İstemezseniz
41/33	İstemiyorlar imiş	İstemiyorlarmış
89/8	İster ise	İsterse
101/30	İster isen	İstersen
97/6	İster iseniz	İsterseniz
97/6	İster iseniz	İsterseniz

70/3	İsteyecek idi	İsteyecekti
77/1	İstiyor idi	İstiyordu
77/4	İstiyor idi	İstiyordu
50/12	İstiyor idi	İstiyordu
138/9	İstiyor idi	İstiyordu
116/24	İstiyor idi	İstiyordu
40/7	İstiyor idim	İstiyordum
29/33	İşide idin	İşitseydin
29/33	İşide idin	İşitseydin
99/1	Kabul etmez idi	Kabul etmiyordu
138/9	Kaldırır idi	Kaldırırdı
44/14	Kalır idim	Kalırdım
105/10	Kalır isem	Kalırsam
110/13	Kalkamıyor idim	Kalkamıyordum
133/20	Kalmamış idi	Kalmamıştı
30/28	Kalmış idi	Kalmıştı
27/21	Kalmış imiş	Kalmış
41/5	Kandırır idim	Kandırırdım
128/14	Kandırır isem	Kandırırsam
22/15	Karı idim	Kadındım
73/12	Kaybeder idi	Kaybederdi
131/7	Kaytanı imiş	Kaytanıymış
28/32	Kesiliyor idi	Kesiliyordu
110/18	Kesmemiş idi	Kesmemişti
81/23	Kıskanacak idi	Kıskanacaktı
92/16	Kısmet ise	Kısmetse
92/16	Kısmet ise	Kısmetse
82/29	Kıyafet idi	Kıyafetti
53/18	Koparır idi	Koparırdı
135/2	Kıymaya idin	Kıymayaydın
85/17	Kız almış idi	Kız almıştı
54/24	Kız idi	Kızdı
134/12	Kilitledi idi	Kilitledi
107/21	Komak	Koymak
127/3	Komak	Koymak

76/4	Konuřmakta iken	Konuřmaktayken
26/6	Konuřmaz idi	Konuřmazdı
25/27	Konuřmaz idim	Konuřmazdım
67/2	Konuşur iken	Sohbet ederken
40/7	Konuřurlar iken	Konuřuyorlarken
53/9	Korkar idi	Korkardı
138/17	Kovalıyor idi	Kovalıyordu
53/26	Kovar idi	Kovardı
86/5	Kovar mı idi	Kovar mıydı
83/1	Koya idi	Koyaydı
104/27	Kurtulabilir idim	Kurtulabilirdim
30/7	Mektebe gider iken	Okula giderken
131/19	Memlû değil idi	Dolu değildi
111/19	Merak etmiş idim	Merak etmiştim
73/31	Meřgul idi	Meřguldü
53/20	Meřgul olur idi	Meřgul olurdu
27/6	Methediyorlar idi	Övüyorlardı
50/18	mi idi	miydi
38/18	Mutfakta idi	Mutfaktaydı
37/8	Müsaait imiş	Müsaade etmiş
48/24	Müşterisi idi	Müşterisiydi
113/23	Ne idi	Neydi
113/23	Ne ise	Neyse
53/5	Nikah kıymış idi	Nikah kıymıştı
123/19	Niyetinde iken	Niyetindeyken
126/26	Odamda iken	Odamdayken
25/26	Okur idik	Okurduk
26/8	Okur idik	Okurduk
110/25	Okur iken	Okurken
22/30	Ola idi	Olaydı
41/5	Ola idi	Olaydı
79/2	Ola idi	olaydı
79/5	Ola idi	Olaydı
131/12	Ola idi	Olaydı
63/11	Ola idim	Olsaydım

56/1	Olacak idi	Olacaktı
119/8	Olacak idim	Olacaktım
63/11	Olacak imişim	Olacakmışım
105/2	Olamaz isek	Olamazsak
86/28	Olmamış idi ise	Olmamışsa
28/6	Olmaya idi	Olmasaydı
81/22	Olmaya idi	Olmayaydı
34/23	Olmaz idim	Olmazdım
128/30	Olmaz ise	Olmazsa
128/14	Olmaz ise	Olmazsa
105/2	Olmaz ise	Olmazsa
105/2	Olmaz ise	Olmazsa
76/33	Olmuş idi	Olmuştu
97/13	Olmuş idi	Olmuştu
134/14	Olmuş idi	Olmuştu
47/16	Olmuyor idi	Olmuyordu
46/8	Olur idi	Olurdu
23/2	Olur ise	Olursa
23/2	Olur ise	Olursa
127/25	Olur ise	Olursa
117/8	Oturur iken	Otururken
117/1	Oturuyor idi	Oturuyordu
90/5	Öğretir idi	Öğretirdi
126/14	Ölüyor idim	Ölüyordum
138/8	Öper idi	Öperdi
18/29	Öyle imiş	Öyleymiş
48/11	Sarsar idi	Sarsardı
122/4	Sayıklıyor idi	Sayıklıyordu
86/5	Seve idi	Seveydi
18/26	Sever idi	Severdi
26/5	Sever idi	Seviyordu
46/7	Sever idi	Severdi
46/10	Sever idi	Severdi
26/10	Sever idim	Severdim
35/9	Sever idim	Severdim

25/27	Sever idim	Severdim
97/22	Sever imiş	Severmiş
130/4	Sever imiş	Severmiş
31/3	Sever imişim	Severmişim
105/13	Sever imişsin	Severmişsin
91/6	Sever imişsiniz	Severmişsiniz
101/7	Sever iseniz	Severseniz
25/12	Severler idi	Severlerdi
46/25	Severler idi	Severlerdi
85/17	Severler idi	Severlerdi
22/23	Sevilir imiş	Sevilirmiş
37/3	Sevinir idim	Sevinirdim
126/32	Sevişir idik	Sevişirdik
82/21	Seviyor idi	Seviyordu
82/21	Seviyor idi	Seviyordu
82/22	Seviyor idi	Seviyordu
86/26	Seviyor idi	Seviyordu
132/33	Seviyor idi	Seviyordu
86/3	Seviyor idim	Seviyordum
133/32	Seviyor idin	Seviyordun
87/1	Seviyor idiyse	Seviyorsa
105/26	Seviyor imiş	Seviyormuş
30/7	Sevmeye idi	Sevmeyeydi
32/28	Sevmez imişsin	Sevilmezmişsin
25/29	Sıkar idi	Sıkardı
34/17	Sıkılır idi	Sıkılırdı
55/30	Sıkılmaz mı idi?	Sıkılmaz mıydı?
135/10	Sızlar idi	Sızlardı
82/15	Soğumuş idi	Soğumuştı
79/14	Sora idim	Soraydım
83/15	Sormuş idi	Sormuştu
47/20	Söylemez idi	Söylemezdi
97/14	Söylemez idi	Söylemezdi
113/3	Söylemiş idi	Söylemişti
47/15	Söyler idi	Söylerdi

58/10	Söyler idiyse	Söylerse
28/31	Söyler iken	Söylerken
53/19	Söyler iken	Söylerken
40/10	Söyler ise	Söylerse
132/23	Söyler isem	Söylersem
26/11	Söylese idi	Söyleseydi
32/23	Söylüyor idi	Söylüyordu
85/21	Sürer idi	Sürerdi
49/17	Tartar iken	Tartarken
37/4	Tazelenmiş idi	Tazelenmişti
33/28	Teklif eder idi	Teklif ederdi
83/17	Telaffuz eder idi	Söylerdi
135/25	Telef eder idim	Öldürürdüm
98/17	Teselli bulur idim	Teselli bulurdum
85/20	Titiz idi	Titizdi
115/1	Titriyor idi	Titriyordu
117/25	Titriyor idi	Titriyordu
133/20	Titriyor idi	Titriyordu
117/25	Tutmasa idi	Tutmasaydı
115/2	Tutmuyor idi	Tutmuyordu
68/9	Ufak idim	Ufaktım
51/17	Uğramış idi	Uğramıştı
83/22	Utaniyor idi	Utaniyordu
47/6	Uykuda imiş	Uykudaymış
53/1	Uyur idi	Uyurdu
122/1	Uyur iken	Uyurken
122/3	Uyur iken	Uyurken
37/16	Ümit vermez idi	Ümit vermezdi
22/20	Var idi	Vardı
46/20	Var idi	Vardı
49/30	Var idi	Vardı
54/2	Var idi	Vardı
55/10	Var idi	Vardı
62/29	Var idi	Vardı
50/11	Var idi	Vardı

50/23	Var idi	Vardı
51/6	Var idi	Vardı
85/3	Var idi	Vardı
85/14	Var idi	Vardı
85/14	Var idi	Vardı
85/29	Var idi	Vardı
104/6	Var idi	Vardı
111/18	Var idi	Vardı
109/3	Var idi	Vardı
52/12	Var idi	Vardı
90/2	Var idi	Vardı
49/15	Var iken	Varken
115/25	Var imiş	Varmış
123/13	Var imiş	Varmış
132/4	Var imiş	Varmış
133/32	Var imiş	Varmış
91/6	Var imiş	Varmış
128/26	Var ise	Varsa
134/32	Vasiyetnamesi imiş	Vasiyetnamesiymiş
56/3	Vazgeçemez idi	Vazgeçemezdi
18/22	Verecek idik	Verecektik
27/22	Verir imiş	Verirmiş
62/28	Verirler idi	Verirlerdi
58/10	Vermez idi	Vermezdi
82/6	Vermiş idi	Vermiştii
83/18	Vermişler idi	Vermişlerdi
53/1	Yakar idi	Yakardı
113/15	Yanar idi	Yanardı
105/26	Yanıyor imiş	Yanıyormuş
126/13	Yapabilir idim	Yapabilirdim
119/6	Yapar iken	Yaparken
103/16	Yaptın ise	Yaptınsa
102/15	Yaş idi	Yaştı
22/28	Yaşaya idi	Yaşasaydı
18/26	Yaşında idi	Yaşındaydı

25/7	Yaşında iken	Yaşındayken
20/10	Yaşında olacak idin	Yaşındaydı
101/10	Yaşıyor idim	Yaşıyordum
79/15	Yazacak idim	Yazardım
110/3	Yazılmış idi	Yazılmıştı
41/21	Yazıyor idi	Yazıyordu
110/15	Yazıyor idim	Yazıyordum
110/3	Yazmış idi	Yazmıştı
37/4	Yazmış idim	Yazmıştım
109/16	Yer iken	Yerken
117/3	Yere düşer idi	Yere düşerdi
42/30	Yoğ idi	Yoktu
46/6	Yoğ idi	Yoktu
50/11	Yoğ idi	Yoktu
133/4	Yoğ idi	Yoktu
37/28	Yoğ iken	Yokken
42/1	Yoğ imiş	Yok imiş
34/17	Yoğ idi	Yoktu
42/6	Yoğ imiş	Yokmuş
111/18	Yok idi	Yoktu
110/17	Yok idi	Yoktu
136/2	Yok iken	Yokken
85/13	Yok mu idi?	Yok muydu?
113/15	Yollayacak idi	Yollayacaktı
30/15	Zanneder idim	Sanırdım
135/5	Zanneder iken	Sanırken
82/24	Ziyade değil idi	Fazla değildi
86/29	Ziyade idi	Fazlaydı
97/5	Zor ile	Zorla
97/5	Zor ile	Zorla

Tablo 23. Biçimbirimsel Eş değerlilik-3

Orijinal metinde ayrı olarak kullanılan –imek fiili zamanla eriyip günümüz Türkçesine sadeleştirilmiş metinde idi, imiş, ise, iken şekilleriyle ekleşmiş olarak kullanılmaktadır. Yine aynı şekilde orijinal metinde kelimedenden ayrı olarak kullanılan ile edatı günümüz Türkçesine sadeleştirilmiş metinde ekleşmiş olarak kullanılmıştır.

V. Metinsel Eş Değerlilik

Metinsel eş değerlilik, kaynak metnin işlevi, bağlam özellikleri, kültürel unsurlar gibi yönlerinin hedef metinle eş değerli olmasıdır. Hedef metnin, kaynak metindeki anlam, bağlam ve işlev bütünlüğünü bozmamasıdır. (Seyithanoğlu, 2023, s. 161). Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat romanında kaynak metin ve hedef metin arasında konu ve tür bakımından eş değerliliklerin korunduğu, uyumlu bir dil içi çeviri yapıldığını görmekteyiz. Kaynak metindeki romanın konusu, şahısları ve yazarın romanda uyguladığı teknikler hedef metinde, 21. yüzyılda anlaşılacak bir şekilde aktarılmıştır. Kaynak metin ile hedef metnin örnekleri aşağıdaki gibidir:

Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat romanının sadeleştirilmiş baskısında sözdizimsel olarak cümle boyutunda belirgin değişikliklere rastlanmamıştır. Bunun sebebi ise her iki metnin dilinin de Türkçe olmasıdır.

Kaynak metin: “Aksaray’da ufacık bir oda. Tantanalı değil, lakin pek temiz döşenmiş bir odada, yüzünde bir hüsn ü ânın harabeleri nümâyân, elli elli beş yaşında bir kadın, minder üstünde oturup bir şey dikeyor idi.” (Gülmez, 2018, s. 15).

Hedef metin: “Aksaray’da ufacık bir oda. Gösterişli olmayan; fakat pek temiz döşenmiş bir odada, gençliğinde oldukça güzel olduğu her hâlden belli olan elli elli beş yaşında bir kadın, minder üstüne oturup bir şey dikeyordu.” (Gülmez, 2018).

Kaynak metin: “Bu kadının karşısında on sekiz on dokuz yaşında, yüzünde tüy tüs yok, gayetle güzel gecelik esvâbıyla giyinmiş nev-civan başını eline dayatmış ve yastığın üzerinde bir kitap açmış fakat gözlerini kitaba değil, karşısındaki duvara dikip derin derin düşünmeye varmış ve hayran hayran bakakalmış idi.” (Gülmez, 2018, s. 15).

Hedef metin: “Bu kadının karşısında on sekiz on dokuz yaşında, bıyıkları daha yeni terlemiş, gecelik elbisesiyle giyinmiş yakışıklı bir genç oturup başını eline dayayarak yastığın üzerinde bir kitap açmıştı; fakat gözlerini kitaba değil, karşısındaki duvara dikip derin derin düşünmeye dalmış ve hayran hayran bakakalmıştı.” (Gülmez, 2018, s. 15).

Kaynak metin: “Zîrde zikrolunacak hikâyenin mealinden anlaşılacağına göre âfitâb-ı aşk u muhabbetin henüz sinn-i rüşde varamamış sıbyânın kulûbuna dahi tulû edegeldiği, kârînin garâbet ve taaccübünü mucip olmasın. Çünkü aşk bir emr-i tabîdîr ki nev’-i beni âdemin her bir kısmında, yani erkeğinde dışısında, ufağında büyüğünde, sabisinde bâliğinde,

gencinde ihtiyarında, fakirinde zengininde, âkilinde, gabisinde, âliminde câhilinde, medenîsinde bedevîsinde zuhur eder.” (Gülmez, 2018, s. 24).

Hedef metin: “Aşağıda anlatılacak hikâyenin mealinden anlaşılacağına göre aşk ve sevda güneşinin henüz ergenlik yaşına ulaşmamış çocukların kalplerine de doğduğu, okurların şaşkınlığına sebep olmasın. Çünkü aşk doğal bir hâldir ki insanoğlunun her birinde, yani erkeğinde dişisinde, çocuğunda yetişkininde, küçüğünde büyüğünde, gencinde ihtiyarında, fakirinde zengininde, akıllısında ahmağında, âliminde cahilinde, şehirlisinde köylüsünde ortaya çıkar.” (Gülmez, 2018, s. 22).

Kaynak metin: “İşte Fitnat Hanım’ı gözüyle teşyi etmek için pencereye çıkmış idi. Fakat Ragıbe Hanım çoktan Fitnat’ın gözünden saklanıp gitmiş ve Fitnat Hanım ise gözlerini sokağa dikip ve başını koluna dayatıp zikrettiğimiz hülyalara dalmış idi. Küre-i şemsin yarısını gurup etmiş ve yarısı daha gözücüyor idi. O kuvvetsiz ziyası, o kırmızıya mail rengi, Fitnat Hanım’ın oturmuş olduğu pencereye aksediyor idi. Tabiatın bu suret-i acibesiyile Fitnat Hanım’ın öyle dalgın dalgın oturuşunun ne kadar hazin, ne kadar latif bir manzara irae ettiği tarif ve tasvir olunmak muhaldir.” (Gülmez, 2018, s. 79).

Hedef metin: “İşte Fitnat Hanım Râgıbe Hanım’ı gözüyle uğurlamak için pencereye çıkmıştı; fakat Râgıbe Hanım çoktan Fitnat’ın gözünden kaybolup gitmiş; Fitnat Hanım ise gözlerini sokağa dikip başını koluna dayayıp hayallere dalmıştı. Güneşin yarısı batmış ve yarısı daha gözücüyordu. O kuvvetsiz ışığı kırmızıya yakın rengi, Fitnat Hanım’ın oturmuş olduğu pencereye yansiyordu. Tabiatın bu hayret edilecek hâliyle Fitnat Hanım’ın öyle dalgın dalgın oturuşunun ne kadar hazin, ne kadar latif bir manzara ortaya koyduğu anlatılamaz.” (Gülmez, 2018, s. 72).

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi aktaran mümkün olduğunca cümle yapısını bozmadan, bağlı yapılarda değişiklik yapmadan aktarmaya çalışmıştır. Söz dizimi unsurları da korunmaya çalışılmıştır. Bu şekilde cümleler anlamlarını yitirmeden okuyucuya sunulmuştur. Bu örneklerde zarf-fiil grupları olabildiğince değiştirilmeden aktarılmıştır.

Buna karşın zarf fiillerin değiştirilerek aktarıldığı örnekler de mevcuttur. Aktarıcı bazı bölümlerde zarf fiilleri değiştirerek aktarmıştır.

Kaynak metin: “-Oğlum Talat, ne oldu sana bugün? Âdetin üzere, okuduğun şeylerden bize bir şeyler söylesene. Baksana, dadı onun için bekliyor. Hem de dadı çok merak etti o hikâyenin sonunu dinlemeye...” (Gülmez, 2018, s. 15).

Hedef metin: “Oğlum Talat! Ne oldu sana bugün? Her zaman olduğu gibi, okuduğun şeylerden bize bir şey anlatsana. Baksana, dadı onun için bekliyor. Hem de dadı o hikâyenin sonunu çok merak ediyor...” (Gülmez, 2018, s. 14).

Kaynak metin: “Birazdan sonra yavaş yavaş kalkıp gözlerimi kımıldatmaksızın savuştum. Kapıdan dışarı çıktığım gibi o utanmadan kurtuldum ise de, gayri ihtiyari gözyaşlarım dökülüp hüngür hüngür ağlayarak dadıma gittim. Dadım ihtiyar bir kadın idi. Beni çok sever idi. Ağladığımı gördüğü gibi: ...” (Gülmez, 2018, s. 29).

Hedef metin: “Biraz sonra yavaş yavaş kalkıp gözlerimi kımıldatmadan savuştum. Kapıdan dışarı çıkınca o utanmadan kurtuldum ise de, elimde olmadan gözyaşlarım dökülüp hüngür hüngür ağlayarak dadıma gittim. Dadım ihtiyar bir kadındı ve beni çok severdi. Ağladığımı görünce...” (Gülmez, 2018, s. 27).

Yukarıdaki örneklerden de görüldüğü üzere aktarıcı bazı zarf fiilleri değiştirerek uyarlamıştır. Genel itibarıyla kaynak metin ve hedef metin arasında çok belirli farklılıklar bulunmamaktadır. Bunun sebebi ise iki metnin dilinin de Türkçe olmasıdır.

2.TAAŞŞUK-I TALÂT VE FİTNAT ROMANINDA SÖZ VARLIĞI

2.1.Sözcük

2.1.1.Sözcüğün Anlamı ve Kapsamı

Dil; insanın olduğu her yerde vardır, insanlığın ortak ürünüdür. Dünyaya gelmek, yaşamını devam ettirmek sadece insana has özellikler değildir. Bu özellikler başka canlılarda da mevcuttur. Konuşmak, kendini ifade edebilmek insanın en büyük başarısı olarak kabul edilir.

İnsanoğlunu diğer canlılardan ayıran en büyük özellikler; düşünme ve konuşmadır. İnsan, düşünme yetisi sayesinde bulunduğu dünyayı anlamaya çalışır ve yorumlar. Yorumlarını anlatmaya, aktarmaya çalışır. Yaşadığı çevreye uyum sağlar.

Bir bireyin sosyalleşmesindeki en önemli aşama dil öğrenmesidir. Dil, insanın dünyadaki yerini ve değerini belirleyen en büyük özelliklerdendir. İnsanlar konuştukları dil sayesinde duygu ve düşüncelerini ayrıntıları ile aktarabilir (Aksan, 1990, s. 162).

Sözcük, “Anamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük.” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2005, s. 1130).

Süer Eker 'in sözcüğü tanımlaması ise: “Bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında tek başına kullanıldığında, zihinde belli bir kavrama karşılık olan somut varlığı, nesneyi; belli bir eylem, duygu ve düşünceyi yansıtan ya da kavramlar arasında ilişki kuran dil birimidir. Sözcükler, kavramların yazı veya konuşmadaki biçimleridir.” şeklindedir (2003, s. 557).

Zeynep Korkmaz ise sözcüğü şu şekilde tanımlar: “Bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında belli bir kavrama karşılık olan somut veya belli bir duygu ve düşünceyi yansıtan soyut yahut da somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimi.” (1992, s. 212).

Bu tanımlamalardan yola çıkarak sözcük; hece ya da hecelerden oluşan, zihinde herhangi bir kavrama karşılık gelen, tek başına anlamlı olan ya da diğer anlamlı sözcüklerle arasında ilişki kurabildiğimiz sesler ya da ses öbekleridir

3. Söz Varlığı

3.1. Söz Varlığının Tanımı ve Kapsamı

Söz varlığı, *kelime (sözcük) hazinesi, sözcük dağarcığı, sözcük gömüsü* isimleri ile de anılmaktadır. Genel olarak bir dilde kullanılan sözcüklerin tümü olan söz varlığı; Almancada *Wortschatz, Wortbestand*, İngilizcede *vocabulary*, Fransızcada ise *vocabulaire* kelimeleri ile adlandırılmaktadır.

Bir dilde bulunan sözcüklerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, vokabüler, kelime hazinesi (TDK, 2005, s. 1807) diye tanımlanan söz varlığını Zeynep Korkmaz, “kelime hazinesi” olarak adlandırıp bir dilin bütün kelimelerini; bir kişinin ya da herhangi bir topluluğun söz dağarcığında bulunan kelimelerin toplamı olarak tanımlamıştır (1992, s. 100). Doğan Aksan (2006) ise filoloji ve dilbilim çalışmalarında, bir dilin sözcükleri, terimleri, yabancı dillerden gelen ögeleri, atasözleri, deyimleri, insanlar arasındaki ilişkilerde kullanılması gelenek olmuş kalıp sözleri ve kalıplaşmış birtakım özdeyişleri bir bütün olarak “söz varlığı” başlığı altında ele almaktadır.

3.2. Türkçedeki Söz Varlığı

Türkçenin söz varlığının başlıca özellikleri şunlardır:

- Türkçedeki türetme ve kelime birleştirme becerisi, ona soyut, somut ve çeşitli kavramları kolaylıkla oluşturma, ayrıntılara inen bir kavramlaştırma gücü vermiştir.
- Türkler, farklı toplumlarla sürekli etkileşimde olmuştur. Bu etkileşimin bir önemli bir sonucu ise Türkçedeki yerli kelimelerin birçoğunun kaybolup yerine yabancı kökenli kelimelerin geçmesidir.
- Türkçe, kavramlaştırma sürecinde en çok somut nesnelere ve doğaya dayanmaktadır. Bu şekilde kavramlar daha açık anlaşılmaktadır.
- İkilemeler, Türkçenin anlatımına güç verir ve yaygın olarak kullanılır
- Türkçe eski dönemlerden bu yana çokanlamlılık özelliği göstermektedir.
- Eşanlamlı sözcükler Türkçede sıkça kullanılmıştır.

Günümüzde Türkiye Türkçesinde unutulmuş birçok kelime Türkçenin farklı lehçelerinde ve ağızlarında kullanılmaktadır (Aksan, 2021, s. 51-52)

3.3.Söz Varlığının Zenginliği

Yıllar boyunca bir dilin zengin olup olmadığına nasıl karar verileceği hususunda farklı farklı araştırmalar yapılmıştır.

Herhangi bir dilin zenginliğine o dilin sözcük sayısına bakılıp karar verilmektedir. Buna göre Amerika merkezli Küresel Dil İzleme adlı kuruluşun (The Global Language Monitör) adındaki kuruluşun çeşitli sözlükleri bilgisayarla tarayarak yaptığı araştırmaya göre İngilizcenin söz varlığı, 988.968'dir. Almancanın Duden adlı sözlüğünde ise 500.000 madde başı sözcük bulunmaktadır. Eğer bir dilin zengin olmasındaki ölçüt sözcük sayısı ise bu dillerin zengin olduğu varsayılabilir.

Türkçe ise TDK'nin 2023 basımlı Türkçe Sözlük'üne göre toplam 100.268 söze sahiptir. Bu sayı; söz, terim, deyim, ek ve anlam ilave edilirse 132.334'e çıkar (Türkçe Sözlük, 2023: XII). Bu sayının diğer dillere oranla daha azdır. Söz varlığının zenginliğini sadece kelime fazlalığına bağlamayan Doğan Aksan, Türkçenin zengin bir dil olmadığına katılmamaktadır. Kelime sayısının Avrupa ülkelerine oranla az oluşu; soyut kavramlar açısından yabancı kelime kullanımı ve Türkçenin türetme gücünden kaynaklanmaktadır (Aksan, 2021, s. 157-158).

3.4. Kültürün Söz Varlığına Etkisi

Kültürün tanımı ve sınırları bugüne değin birçok bilim adamı tarafından kendi açılarından yorumlanmıştır. *“Kültürün, en kısa ve en özlü tanımı bir milletin hayat üslubu şeklinde yapılabilir. İnsanlığın hayata ortak olarak verdiği bir şekil vardır. Bunun adına medeniyet denir. Bu ortak şekil içinde, her millet hayata kendisine has bir tarzda şekli verir ki buna kültür denir. Kültür; sanat, bilgi, eğitim, ahlâk, gelenek, görenek, din, devlet, üretim, tüketim ilişkileri, sağlık, akrabalık ilişkileri, insan çevre ilişkileri gibi alanları kapsar. Kültür; bir toplumun kişiliğidir, kimliğidir, karakteridir, özgünlüğüdür.”* (Göker, 1996, s. 35).

Söz varlığının şekillenip bugünkü durumuna gelmesinde toplumun kimliği olan dil ve kültürün etkisi yadsınamaz. Bir toplumun dilde kullandığı sözcükler, deyimler, atasözleri ve anlatım kalıpları incelendiği zaman o dilin dolaylı yollardan da o toplumun kimliği ortaya çıkmaktadır. Toplumların söz varlıkları ve kültürleri arasında çok kuvvetli bir bağ vardır. Doğan Aksan'a göre Türkiye'ye hiç gelmemiş biri bile Türkçenin söz varlığını inceleyerek Türk kültürü hakkında bilgi sahibi olabilir. Bu düşünce ile kültürün dil üzerindeki etkisini ve kültür ile dilin birbirine sıkı sıkıya bağlı iki kavram olduğunu görmekteyiz.

Türkçede kullanılan bacanak, enişte, baldız, görümce, yenge, hala, teyze gibi akrabalık adlarının çoğu dilde birden fazla sözcük ile karşılanması toplumların değişik ve çeşitli alanlardaki birikimlerini, değer ölçülerini kavramlara nasıl aktardığı ile alakalıdır. “*Her dil doğayı, nesneleri, eylemleri kendi yorumuyla dile getirir. Bu nedenle de bir dildeki bir gösterge, bir başka dildekiyle eşdeğerli olamaz; genellikle onu tam olarak karşılayamaz; örneğin İngilizcedeki ‘home’ değişik kullanımları Türkçede yerine göre ev, yuva, yurt, vatan... sözcükleriyle karşılanabilir; eşdeğeri bir Türkçe sözcük yoktur.*” (Aksan, 2006, s. 97).

Bir toplumun diğer toplumlarla olan ilişkisinden dil etkilenmektedir. Savaş, göç, doğa olayları gibi çeşitli nedenlerle birbirlerine yaklaşan topluluklarda karşılıklı olarak birbirlerinin dillerindeki kelimeleri kullanmaya yatkınlık görülmektedir. Kaçınılmaz olan bu alışveriş hemen hemen her dilde görülmektedir. Her dilin bir başka dille ilişkisi bulunur. Çünkü bir dilin başka bir dil ile ilişkisi bulunmaması demek başka bir toplumla hiçbir etkileşiminin bulunmaması demektir. Bu da mümkün değildir. Başka dillerden alınan sözcük oranlarına dikkat edilmesi gerekmektedir. Fazla sözcük alımı dilin kendi varlığını yavaş yavaş yitirmesine, yabancılaşmasına sebep olabilir. Dilimizi kaybetmek, kimliğimizi kaybetmekle eşdeğerdir.

Söz varlığında değişikliklere sebep olan etkileşimi Doğan Aksan üç şekilde ele almaktadır.

a. Yankatman Etkisi: Bir arada yaşamının sonucu olan komşuluk sonucunda dillerin birbirlerini etkilemeleri. Çince ile Japonca, Türkçe ile Farsça gibi.

b. Altkatman Etkisi: Bir dilin, o bölgeyi fethedenlerin dilini etkisi altında bırakması. Yerli dil oradan silinse dahi sonradan galip olan toplumun dilinde izler bırakabilir.

c. Üstkatman Etkisi: Bir ülkeyi egemenliği altına alanların dilinin, o ülkede konuşulan dili etkilemesidir. Balkan dillerinde Türkçenin etkisi bugün bile devam etmektedir.

Aksan, tüm bunların dışında iletişime girmeyen toplumlarda bile yazılı araçlar yolu ile sözcük alışverişi olabileceğini de eklemektedir. (1990, s. 31).

3.5. Söz Varlığının İçerdiği Öğeler

Doğan Aksan Söz varlığının içerdiği öğeleri şu gruplar altında inceliyor:

3.5.1. Temel Söz Varlığı

Aksan, bir dilin söz varlığından bahsederken ilk anılması gerekenlerin *temel söz varlığı* ya da *çekirdek sözcükler* olduğundan bahseder. Bu tanımın sınırları belirlenirken de insanoğlunun odak alınması gerekmektedir: İnsanoğlunun en doğal ihtiyaçları (yemek, içmek, uyumak...) gibi kavramlar, akrabalık adları, sayılar ve insanın maddi manevi ihtiyaçlarını da içine alan kavramlar sayılabilir. Maddi kültür, içinde *flora* ve *faunanın* da bulunduğu kavramlardır. Flora, insanın yaşamında bulunan bitkilerden oluşmakta olup fauna ise özellikle insanoğlunun tarım ve hayvancılıkta yarar gördüğü hayvanlardan oluşur. Her toplumda bu kavramları önemi ve değeri değişiklik gösterir. Örneğin deniz kıyısında yaşayıp hayatını oradan kazanan insanlar için balık ne kadar önemliyse tarım ve hayvancılıkla uğraşanlar için öküz, sığır gibi hayvanlar bir o kadar önemlidir.

Manevi kültür kavramlarında; din, kutsal kavramlar, gelenek ve görenekler bulunmaktadır. Köktürkler döneminde Köktürklerin bağlı bulundukları Şamanizm inancında yer, gök, su, ateş kutsal kavramlar önemliyken yerleşik hayata geçen Uygurlar döneminde ise kabul ettikleri Budizm, Hristiyanlık, Maniheizm gibi dinlere ait terimler önemli olmaya başlamıştır (Aksan, 2021, s. 34-35).

Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra bu dinin kavramlarının çoğunluğu Arapçadan, olduğu alınmıştır: Allah, Kuran, mümin... gibi

Bir dilin tarih boyunca çok az değişime uğrayan temel söz varlığının dışında olan soyut ve somut kavramları anlatan başka sözcükleri de vardır. Bu sözcükler asırlar boyunca değişebilir, yeni anlamlar kazanabilir, kaybolup unutulabilir. (Aksan, 2021, s. 35-36).

3.5.2. Yabancı Sözcükler

Toplumların birbirleri ile iletişim hâlinde olmamaları mümkün değildir. Birbirleri ile iletişim hâlinde olan toplumların sözcük alışverişi yapmaları kadar normal bir durum yoktur. Önemli olan alınan kelimelerin dili tamamen yabancılaştırmamasıdır (Aksan, 2021, s. 37-38).

Taaşuk-ı Talât ve Fitnat orijinal metin ve günümüz Türkçesine sadeleştirilmiş metin karşılaştırmasında görülen ve değişime uğrayan yabancı sözcükler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

25/5	...gâh ...gâh (Far.)	...bazen ...bazen (Ar.)
26/13	...gâh ...gâh (Far.)	Bazen (Ar.)

34/19	...gâh ...gâh (Far.)	Ara sıra (T.)
129/33	Abes (Ar.)	Saçma (T.)
54/27	Acaib (Ar.)	Harika (Ar.)
44/2	Acemi (Ar.)	Şaşkın (T.)
66/8	Âdat (Ar.)	Adetler (Ar.+T.)
48/11	Adi (Ar.)	Âdeta (Ar.)
56/1	Adi (Ar.)	Sıradan (T.)
95/7	Adi (Ar.)	Sıradan (T.)
100/21	Adi (Ar.)	Âdeta (Ar.)
118/16	Adi (Ar.)	Bir hayli (T.+Ar.)
131/29	Adi (Ar.)	Sıradan (T.)
89/20	Adî (Ar.)	Âdeta (Ar.)
131/21	Adî (Ar.)	Âdeta (Ar.)
21/19	Afife (Ar.)	Namuslu (Ar.)
101/25	Âgûş (Far.)	Kucak (T.)
123/11	Âgûş (Far.)	Kucak (T.)
127/27	Âgûş (Far.)	Kucak (T.)
96/4	Ahirki (Ar.)	Son (T.)
47/28	Ahval (T.)	Durum (T.)
111/23	Akıbet (Ar.)	Son (T.)
136/26	Akıbet (Ar.)	Son (T.)
24/7	Âkil (Ar.)	Akıllı (Ar.+T.)
25/31	Âkilane (Ar.)	Akıllica (Ar.)
85/5	Âlâ (Ar.)	Pek (T.)
108/18	Âlâ (Ar.)	Daha iyi (T.+T.)
52/10	Alamet (Ar.)	O türden şeyler (T.)
55/31	Âlem (Ar.)	Dünya (Ar.)
27/27	Anide (Ar.)	Ansızın (T.)
30/31	Anide (Ar.)	Derhal (Far.+Ar.)
39/33	Anide (Ar.)	Hemen (Far.)
42/29	Anide (Ar.)	Derhal (Far.+Ar.)
53/20	Anide (Ar.)	Derhal (Far.+Ar.)
72/3	Anide (Ar.)	Hemen (Far.)
72/29	Anide (Ar.)	Ansızın (T.)
73/13	Anide (Ar.)	Hemen (Far.)

75/27	Anide (Ar.)	Hemen (Far.)
85/23	Anide (Ar.)	Derhal (Far.+Ar.)
98/10	Anide (Ar.)	Birden bire (T.)
115/12	Anide (Ar.)	Birdenbire (T.)
136/22	Anide (Ar.)	Birdenbire (T.)
137/10	Anide (Ar.)	Birdenbire (T.)
120/21	Anîde (Ar.)	Hemen (Far.)
137/19	Anîde (Ar.)	Hemen (Far.)
74/28	Ânîde (Ar.)	Ansızın (T.)
108/28	Ânîde (Ar.)	Birdenbire (T.)
110/24	Ânîde (Ar.)	Hemen (Far.)
114/29	Ânîde (Ar.)	Hemen (Far.)
35/25	An-karib (Ar.)	Çok geçmeden (T.+T.)
60/5	Aralıkta (T.)	Ara sıra (T.)
61/3	Arka (T.)	Peş (Far.)
116/10	Avdet (Ar.)	Geri dönmek (T.+T.)
136/24	Aza (Ar.)	Uzuv (Ar.)
53/24	Bâb (Ar.)	Konu (T.)
94/22	Baht (T.)	Şans (Fr.)
30/34	Bahtlı (T.)	Şanslı (Fr.+T.)
44/4	Bahtlı (T.)	Kader (Ar.)
109/22	Bakıyye (Ar.)	Geri kalan (T.+T.)
73/31	Bâlâ (Far.)	Yukarı (T.)
24/6	Bâliğ (Ar.)	Büyük (T.)
28/19	Bazı defa (Ar.+Ar.)	Bazen (Ar.)
24/8	Bedevî (Ar.)	Köylü (Far.+T.)
65/3	Bendeniz (Far.+T.)	Ben (T.)
66/16	Bermutad (Far.+Ar.)	Her zamanki gibi (Far.+Ar.+T.)
49/17	Ber-mutad (Far.+Ar.)	Her zamanki gibi (Far.+Ar.+T.)
46/2	Beyn (Ar.)	Ara (T.)
49/31	Beyn (Ar.)	Ara (T.)
134/11	Beyn (Ar.)	Ara (T.)
27/14	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
15/6	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
23/3	Bîçâre (Far.)	Çaresiz (Far.+T.)

27/11	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
27/16	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
27/25	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
28/11	Bîçâre (Far.)	Çaresiz (Ar.+T.)
28/23	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
28/26	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
34/16	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
38/9	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
39/10	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
42/2	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
42/28	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
44/2	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+Far.)
44/13	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
45/5	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
46/5	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
47/9	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
47/18	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
47/25	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
49/5	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
51/3	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
51/9	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
53/26	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
54/3	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
54/15	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
61/2	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
65/30	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
67/27	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
69/23	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
70/29	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
73/6	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
78/3	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
78/17	Bîçâre (Far.)	Zavallı (T.)
82/4	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
83/20	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
85/24	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)

86/30	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
103/19	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
123/18	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
132/5	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
133/31	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
135/35	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
138/13	Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)
46/23	Bîhaber (Far.+Ar.)	Habersiz (Ar.+T.)
82/4	Bîhaber (Far.+Ar.)	Habersiz (Ar.+T.)
102/12	Bila-hareket (Ar.+Ar.)	Hareketsiz (Ar.)
24/15	Bilcümle (Ar.)	Bütün (T.)
46/24	Bilcümle (Ar.)	Bütün (T.)
128/7	Birçok (T.)	Bir müddet (T.+Ar.)
82/11	Cari (Ar.)	Geçerli (T.)
34/13	Cihan (Far.)	Dünya (Ar.)
95/1	Cila (Ar.)	Renk (Far.)
110/19	Cisim (Ar.)	Beden (Ar.)
15/24	Civan (Far.)	Genç (T.)
92/27	Cümle (Ar.)	Bütün (T.)
113/29	Cümlesi (Ar.)	Hepsi (T.)
28/23	Cüz'i (Ar.)	Azıcık (T.)
85/20	Cüz'i (Ar.)	Küçük (T.)
21/18	Çehre (Far.)	Yüz (T.)
33/18	Çevre (T.)	Tülbent (Far.)
65/9	Çevre (T.)	Tülbent (Far.)
51/4	Çi-faide (Far.+T.)	Ne fayda (T.+Ar.)
53/2	Daima (Ar.)	Her zaman (Far.+Ar.)
62/21	Daima (Ar.)	Sürekli (T.)
133/11	Daima (Ar.)	Sürekli (T.)
87/20	Demevi (Ar.)	Kanlı canlı (T.+Far.)
98/16	Derdmend (Far.)	Dertli (Far.+T.)
102/28	Desais (Ar.)	Hileler (Ar.)
102/1	Desise (Ar.)	Hile (Ar.)
125/5	Desise (Ar.)	Oyun (T.)
51/12	Deva (Ar.)	Çare (Ar.)

22/22	Devlet (Ar.)	Saadet (Ar.)
72/13	Devlet (Ar.)	Mutluluk (T.)
95/27	Devlet (Ar.)	Saadet (Ar.)
46/11	Dirayet (Ar.)	Kavrayış (T.)
91/24	Dürdanesi (Far.)	İnci tanesi (Cy.+Far.)
29/10	Efkâr (Ar.)	Düşünce (T.)
30/26	Efkâr (Ar.)	Düşünce (T.)
49/10	Efkâr (Ar.)	Düşünce (T.)
51/6	Efkâr (Ar.)	Kafa (Ar.)
82/28	Efkâr (Ar.)	Düşünceler (T.)
83/1	Efkâr (Ar.)	Düşünceler (T.)
83/1	Efkâr (Ar.)	Düşünceler (T.)
86/25	Efkâr (Ar.)	Düşünce (T.)
91/21	Efkâr (Ar.)	Düşünceler (T.)
98/27	Efkâr (Ar.)	Düşünce (T.)
116/13	Efkâr (Ar.)	Fikir (Ar.)
86/10	Ehemmiyet (Ar.)	Önem (T.)
53/8	Ekseriya (Ar.)	Genellikle (T.)
48/3	Ekseriye (Ar.)	Genellikle (T.)
66/14	Esvap (Ar.)	Giysi (T.)
66/14	Esvap (Ar.)	Giysi (T.)
87/6	Esvap (Ar.)	Elbise (Ar.)
15/12	Esvâp (Ar.)	Elbise (Ar.)
91/32	Evsâf (Ar.)	Vasıflar (Ar.+T.)
92/3	Evsâf (Ar.)	Nitelik (Ar.)
92/27	Evsâf (Ar.)	Nitelik (Ar.)
94/4	Evsâf (Ar.)	Nitelik (Ar.)
54/7	Evvel (Ar.)	Önce (T.)
64/13	Evvel (Ar.)	Önce (T.)
109/24	Evvel (Ar.)	Önce (T.)
114/20	Evvela (Ar.)	Önce (T.)
122/12	Evveliden (Ar.+T.)	Önceden (T.)
90/15	Evvelki (Ar.+T.)	Önceki (T.)
109/14	Evvelki (Ar.+T.)	Önceki (T.)
134/10	Evvelsi (Ar.+T.)	Önce (T.)

85/16	Familya (It.)	Aile (Ar.)
113/1	Familya (İt.)	Aile (Ar.)
124/5	Familya (İt.)	Aile (Ar.)
90/2	Fatin (Ar.)	Akıllı (Ar.+T.)
128/14	Febîhâ (Ar.)	Ne âlâ (T.+Ar.)
32/16	Ferace (Ar.)	Ceket (Fr.)
33/28	Ferace (Ar.)	Ceket (Fr.)
34/3	Ferace (Ar.)	Ceket (Fr.)
62/3	Ferace (Ar.)	Pelerin (Fr.)
28/7	Ferâce (Ar.)	Ceket (Fr.)
128/16	Fevkalade (Ar.)	Olağanüstü (T.)
32/4	Fışılta (T.)	Ses (T.)
87/26	Figan (Far.)	Çılgılık (T.)
89/2	Filvaki (Ar.)	Gerçekten (T.)
28/19	Filvâki (Ar.)	Gerçekten (T.)
39/16	Filvâki (Ar.)	Gerçekten (T.)
52/18	Filvâki (Ar.)	Gerçekten (T.)
52/27	Filvâki (Ar.)	Gerçekten (T.)
43/10	Firak (Ar.)	Ayrılık (T.)
87/2	Firak (Ar.)	Ayrılık (T.)
82/4	Fürûat (Ar.)	Ayrıntı (T.)
33/3	Fürûmâye (Far.)	Soysuz (T.)
24/7	Gabî (Ar.)	Ahmak (Ar.)
55/20	Gâh (Far.)	Kimi zaman (T.+Ar.)
65/16	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)
65/17	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)
65/17	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)
68/6	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)
68/7	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)
68/7	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)
73/15	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)
86/30	Gâh (Far.)	Kimi zaman (T.+Ar.)
86/30	Gâh (Far.)	Kimi zaman (T.+Ar.)
121/16	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)
121/17	Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)

104/19	Gâh gâh (Far.)	Zaman zaman (Ar.)
117/5	Gâh gâh (Far.)	Zaman zaman (Ar.)
118/11	Gâh gâh (Far.)	Zaman zaman (Ar.)
109/8	Gaile (Ar.)	Sıkıntı
24/3	Garâbet (Ar.)	Şaşkınlık (T.)
35/20	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
37/15	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
54/21	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
57/10	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
46/2	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
46/23	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
53/7	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
70/33	Gayetle (Ar.+T.)	Son derece (T.+Ar.)
85/6	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
85/16	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
87/14	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
87/15	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
89/16	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
90/1	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
91/25	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
91/25	Gayetle (Ar.+T.)	Son derece (T.+Ar.)
94/22	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
108/14	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
109/20	Gayetle (Ar.+T.)	Son derece (T.+Ar.)
117/29	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
128/2	Gayetle (Ar.+T.)	Epeyce (T.)
135/27	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
136/14	Gayetle (Ar.+T.)	Son derece (T.+Ar.)
48/11	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
37/9	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
67/24	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
54/24	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
15/11	Gayetle (Ar.+T.)	Oldukça (T.)
59/17	Gayret (Ar.)	Şeref (Ar.)
85/20	Gazup (Ar.)	Öfkeli (T.)

66/20	Geçmek (T.)	Sürmek (T.)
27/7	Gönül (T.)	Kalp (Ar.)
117/11	Güvey (T.)	Damat (Far.)
117/15	Güvey (T.)	Damat (Far.)
40/29	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
40/30	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
47/6	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
73/19	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
73/20	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
78/16	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
116/2	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
117/30	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
118/26	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
136/8	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
136/28	Güya (Far.)	Sanki (T.+Far.)
75/17	Hacet (Ar.)	Gerek (T.)
138/7	Hacet (Ar.)	Gerek (T.)
113/29	Hâl (Ar.)	Durum (T.)
120/25	Hâl (Ar.)	Sadece (Far.)
19/31	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
92/25	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
94/23	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
117/19	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
134/24	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
135/26	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
136/6	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
136/12	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
137/5	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
137/30	Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)
81/14	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)
82/2	Hâlet (Ar.)	Hâller (Ar.)
83/14	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)
100/5	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)
107/8	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)
117/29	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)

132/2	Hâlet (Ar.)	Hâl (Ar.)
25/1	Hâli (Ar.)	Uzak (T.)
24/10	Hâlî (Ar.)	Uzak (T.)
54/24	Halim (Ar.)	Yumuşak huylu (T.+Far.)
85/12	Harem (Ar.)	Eş (T.)
89/4	Harem (Ar.)	Eş (T.)
126/20	Harem (Ar.)	Eş (T.)
126/23	Harem (Ar.)	Eş (T.)
18	Hasbihâl (Ar.)	Sohbet (Ar.)
25/10	Hâsılı (Ar.)	Kısacası (T.)
24/12	Hâssa (Ar.)	Duygu (T.)
24/14	Hâssa (Ar.)	Duygu (T.)
32/15	Hatır (Ar.)	Akıl (Ar.)
37/1	Hatır (Ar.)	Akıl (Ar.)
53/15	Hatır (Ar.)	Akıl (Ar.)
139	Hatime (Ar.)	Son (T.)
35/28	Hatta (Ar.)	Belki (Ar.+Far.)
15/18	Hayret (Ar.)	Hayret (Ar.)
73/26	Hemşire (Far.)	Kız kardeş (T.+T.)
75/8	Hemşire (Far.)	Kız kardeş (T.+T.)
75/10	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
78/11	Hemşire (Far.)	Kız kardeş (T.+T.)
82/7	Hemşire (Far.)	Kız kardeş (T.+T.)
100/6	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
100/12	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
100/14	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
101/4	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
115/25	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
115/32	Hemşire (Far.)	Kardeş (T.)
21/22	Hep (T.)	Hem (Far.)
83/26	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
98/14	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
101/9	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
101/9	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
101/10	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)

104/3	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
106/4	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
125/8	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
125/21	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
125/21	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
127/29	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
134/7	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
134/34	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
135/19	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
136/10	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
136/24	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
136/29	Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)
24/16	Hilmsiz (Ar.+T.)	Kaba (T.)
107	Hud'a (Ar.)	Hile (Ar.)
125/6	Hud'a (Ar.)	Hile (Ar.)
136/1	Humma (Ar.)	Sıtma (T.)
137/24	Humma (Ar.)	Sıtma (T.)
123/3	Humma (Ar.)	Sıtma (T.)
131/17	Huruf (Ar.)	Harf (Ar.)
72/30	Hususiyle (Ar.)	Özellikle (T.)
57/3	Hususiyle (Ar.+T.)	Özellikle (T.)
75/20	Hususiyle (Ar.+T.)	Özellikle (T.)
81/7	Hususiyle (Ar.+T.)	Özellikle (T.)
113/13	Hususiyle (Ar.+T.)	Özellikle (T.)
33/25	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
51/12	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
62/10	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
68/15	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
70/30	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
73/31	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
78/22	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
80/1	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
82/14	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
98/17	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
124/4	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)

126/31	Hülya (Ar.)	Hayal (Ar.)
17/7	Hülya (Ar.)	Düşünce (T.)
136/28	Hüsn (Ar.)	Güzellik (T.)
91/25	İrzlı (Ar.)	İffetli (Ar.)
25/15	İstılah (Ar.)	Terim (T.)
25/4	İbrâm (Ar.)	İsrar (Ar.)
120/7	İbrâm (Ar.)	Yalvarma (T.)
24/12	Îcâb kerde (Ar.+Far.)	Gerek (T.)
101/2	İdrak (Ar.)	Anlayış (T.)
102/1	İfrat (Ar.)	Büyüklik (T.)
125/1	İfrat (Ar.)	Aşırı (T.)
101/2	İhtiyar (Ar.)	İrade (Ar.)
115/23	İhtiyar (Ar.)	İrade (Ar.)
28/24	İhtiyarlamak (Ar.+T.)	Yaşlanmak (T.)
105/7	İlelebet (Ar.)	Sonsuza dek (T.+T.)
113	İntikal (Ar.)	Geçiş (T.)
57/14	İptida (Ar.)	Başlangıç (T.)
70/28	İptida (Ar.)	Baş (T.)
76/32	İptida (Ar.)	Başlangıç (T.)
28/29	İsim (Ar.)	Ad (T.)
55/6	İsmet (Ar.)	Namus (Ar.)
85/8	İspir (It.)	At uşağı (T.+T.)
64/5	İstikbal (Ar.)	Gelecek (T.)
100/26	İşbu (T.+T.)	Bu (T.)
82/10	Kaide (Ar.)	Kural (T.)
47/10	Kalem (Ar.)	Şerik (Ar.)
48/24	Kalem (Ar.)	Daire (Ar.)
46/24	Kalem (Ar.)	Dailre (Ar.)
60/9	Kâmil (Ar.)	Olgun (T.)
69/13	Kâmil (Ar.)	Olgun (T.)
67/24	Kâmil (Ar.)	Olgun (T.)
60/9	Karı (T.)	Kadın (T.)
86/10	Karı (T.)	Eş (T.)
24/3	Kâriî (Ar.)	Okurlar (T.)
99/4	Kat'i	Kesin (T.)

131/1	Kaytan (Ar.)	İp (T.)
126/10	Kâzip (Ar.)	Yalan (T.)
47/3	Keder (Ar.)	Dert (Far.)
89/22	Keder (Ar.)	Üzüntü (T.)
89/24	Keder (Ar.)	Üzüntü (T.)
111/26	Keder (Ar.)	Dert (Far.)
82/17	Kerih (Ar.)	İğrenç (T.)
32/19	Kerim (Ar.)	Büyük (T.)
67/24	Kerime (Ar.)	Kız (T.)
49/16	Keyfiyet (Ar.)	Vaziyet (Ar.)
100/9	Keyfiyet (Ar.)	Durum (T.)
37/9	Kişizâde (T.+Far.)	Soylu (T.)
81/4	Kitap (Ar.)	Cüz (Ar.)
52/5	Kol (T.)	Taraf (Ar.)
48/23	Kurb (Ar.)	Yakın (T.)
81/11	Lafz (Ar.)	Söz (T.)
132/16	Lafz (Ar.)	Söz (T.)
73/32	Lakırdı (T.)	Lâf (Far.)
76/31	Lakırdı (T.)	Lâf (Far.)
91/31	Lakırdı (T.)	Söz (T.)
101/12	Lakırdı (T.)	Söz (T.)
15/1	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
15/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
15/17	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
16/2	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
16/32	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
18/23	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
20/12	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
21/23	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
22/15	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
22/26	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
24/17	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
28/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
28/7	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
28/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)

30/25	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
30/34	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
37/14	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
37/16	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
41/14	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
41/31	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
42/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
42/16	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
42/21	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
42/30	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
43/11	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
44/3	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
44/21	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
44/34	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
46/9	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
47/21	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
57/20	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
61/22	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
62/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
65/34	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
67/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
70/1	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
70/25	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
70/27	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
70/28	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
76/7	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
76/26	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
79/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
79/10	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
83/30	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
85/16	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
85/23	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
86/13	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
89/4	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
89/25	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)

90/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
91/5	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
91/7	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
92/17	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
92/20	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
92/24	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
95/31	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
98/28	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
101/6	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
101/10	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
102/2	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
103/1	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
103/6	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
103/14	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
103/15	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
104/1	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
104/6	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
104/18	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
104/20	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
105/30	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
105/32	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
108/22	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
108/25	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
109/21	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
111/17	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
113/22	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
114/30	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
115/22	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
115/28	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
116/6	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
116/24	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
119/12	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
120/3	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
120/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
121/1	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)

125/15	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
125/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
126/24	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
126/26	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
126/31	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
129/7	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
129/8	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
129/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
132/17	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
132/19	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
132/21	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
132/22	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
133/6	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
133/20	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
134/2	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
134/34	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
135/2	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
135/12	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
136/9	Lakin (Ar.)	Fakat (Ar.)
46/21	Latif (Ar.)	Hoş (Far.)
54/25	Letafet (Ar.)	İncelik (T.)
74/22	Letafet (Ar.)	İncelik (T.)
89/4	Macera (Ar.)	Olan biten (T.+T.)
94/3	Macera (Ar.)	Olan biten (T.+T.)
123/22	Macera (Ar.)	Olan biten (T.+T.)
59/28	Madama (Fr.)	Madam (Fr.)
83/9	Madde (Ar.)	Konu (T.)
85/19	Madde (Ar.)	Mesele (Ar.)
109/20	Mahal (Ar.)	Yer (T.)
112/2	Mahal (Ar.)	Yer (T.)
102/20	Mahbub (Ar.)	Sevgili (T.)
105/21	Mahbub (Ar.)	Sevgili (T.)
72/24	Mahbube (Ar.)	Sevgili (T.)
74/28	Mahbube (Ar.)	Sevgili (T.)
97/12	Mahcubiyet (Ar.)	Utangaçlık (T.)

76/2	Mahcup (Ar.)	Utangaç (T.)
55/8	Mahdut (Ar.)	Sınırlı (T.)
57/7	Mahdut (Ar.)	Sınırlı (T.)
62/26	Mahfî (Ar.)	Gizli (Far.+T.)
136/8	Mahrec (Ar.)	Çıkan yer (T.+T.)
92/24	Mahremane (Ar.)	Gizli (Far.+T.)
34/7	Mahsus (Ar.)	Özel (T.)
34/8	Mahsus (Ar.)	Özel (T.)
36/12	Mahsus (Ar.)	Özel (T.)
52/19	Mahsus (Ar.)	Ayırmak (T.)
90/3	Mahsus (Ar.)	Özel (T.)
87/23	Mahza (Ar.)	Yalnız (T.)
15/5	Mahzun (Ar.)	Hüzünlü (Ar.+T.)
79/26	Mail (Ar.)	Yakın (T.)
91/5	Makul (Ar.)	Mantıklı (Ar.+T.)
37/9	Maldar (Ar.+Far.)	Zengin (Far.)
37/15	Maldar (Ar.+Far.)	Zengin (Far.)
37/9	Maldar (Ar.+Far.)	Zengin (Far.)
30/29	Malihulya (Ar.)	Kuruntu (T.)
42/3	Malik (Ar.)	Sahip (Ar.)
42/4	Malik (Ar.)	Sahip (Ar.)
110/19	Malik (Ar.)	Sahip (Ar.)
51/5	Malumat (Ar.)	Bilgi (T.)
33/8	Mamul (Ar.)	Yapılmış (T.)
114/4	Mana (Ar.)	Anlam (T.)
119/7	Mana (Ar.)	Anlam (T.)
131/14	Mana (Ar.)	Anlam (T.)
131/15	Mana (Ar.)	Anlam (T.)
131/18	Mana (Ar.)	Anlam (T.)
25/30	Mânâlı (Ar.+T.)	Anlamlı (T.)
109/3	Mani (Ar.)	Engel (T.)
82/16	Maşuk (Ar.)	Sevgili (T.)
82/19	Maşuk (Ar.)	Sevgili (T.)
123/4	Maşuk (Ar.)	Sevgili (T.)
61/17	Maşuka (Ar.)	Aşık olduğu kadın (Ar.+T.+T.)

69/16	Maşuka (Ar.)	Aşık olduğu kız (Ar.+T.+T.)
69/17	Maşuka (Ar.)	Aşık olduğu kız (Ar.+T.+T.)
69/31	Maşuka (Ar.)	Aşık olduğu kız (Ar.+T.+T.)
77/3	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)
77/3	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)
78/18	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)
81/25	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)
81/26	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)
82/7	Maşuka (Ar.)	Sevgili (T.)
87/13	Maşuka (Ar.)	Sevdiği kadın (T.+T.)
123/16	Mazur (Ar.)	Hazır (Ar.)
119/17	Mazurdur (Ar.)	Kusuruna bakmayın (Ar.+T.)
24/21	Mebnî (Ar.)	Dayanır (T.)
37/13	Mecal (Ar.)	Güç (T.)
43/7	Mecal (Ar.)	Güç (T.)
44/1	Mecal (Ar.)	Güç (T.)
134/6	Mecnunane (Ar.)	Çılgın (T.)
126/32	Meçhuliyet (Ar.)	Bilinmezlik (T.)
24/8	Medenî (Ar.)	Şehirli (Far.+T.)
85/5	Mefruşat (Ar.)	Eşya (Ar.)
82/11	Meftun (Ar.)	Vurgun (T.)
22/29	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
25/8	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
26/6	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
26/7	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
29/16	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
30/7	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
30/14	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
32/1	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
33/31	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
34/9	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
34/15	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
34/18	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
54/12	Mektep (Ar.)	Okul (T.)
127/18	Menfûr (Ar.)	Nefret etmek (Ar.+T.)

58/21	Merak (Ar.)	Titizlenmek (T.)
25/23	Merhum (Ar.)	Rahmetli (Ar.)
22/14	Merhum (Ar.)	Rahmetli (Ar.+T.)
21/17	Merhum (Ar.)	Rahmetli (Ar.+T.)
25/23	Merhum (Ar.)	Rahmetli (Ar.+T.)
18/21	Merhum (Ar.)	Rahmetli (Ar.+T.)
54/9	Merkûm (Ar.)	Adı geçen kişi (T.+T.+T.)
65/22	Merkûm (Ar.)	Efendi (Yun.)
65/31	Mesabe (Ar.)	Değer (T.)
86/16	Mesabe (Ar.)	Derece (Ar.)
37/17	Meserret (Ar.)	Sevinç (T.)
78/8	Meserret (Ar.)	Sevinç (T.)
47/22	Mestûr (Ar.)	Kapalı (T.)
65/19	Meşk (Ar.)	Ders (Ar.)
98/20	Meyus (Ar.)	Kederli (Ar.)
121/24	Meyus (Ar.)	Ümitsiz (Far.)
125/16	Meyus (Ar.)	Ümidi kesmek (Far.+T.)
53/26	Meyusen (Ar.)	Heves kırmak (Ar.+T.)
44/19	Meyusiyet (Ar.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
61/2	Meyusiyet (Ar.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
62/7	Meyusiyet (Ar.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
115/4	Meyusiyet (Ar.)	Kederli (Ar.)
124/8	Meyusiyet (Ar.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
125/9	Meyusiyet (Ar.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
91/13	Meyusluk (Ar.+T.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
134/16	Meyusluk (Ar.+T.)	Ümitsizlik (Far.+T.)
138/18	Mezaristan (Ar.)	Mezarlık (Ar.)
32	Muâhede (Ar.)	Sözleşme (T.)
101/1	Muamele (Ar.)	Davranış (T.)
83/10	Muamma (Ar.)	Bilmece (T.)
118/11	Muamma (Ar.)	Bilmece (T.)
43/4	Mufârakat (Ar.)	Ayrılık (T.)
139/5	Mufassalan (Ar.)	Ayrıntılı (T.)
22/11	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
22/26	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)

24/11	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
24/18	Muhabbet (Ar.)	Sevda (T.)
30/26	Muhabbet (Ar.)	Aşk (Ar.)
33/26	Muhabbet (Ar.)	Aşk (Ar.)
34/16	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
49/25	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
61/22	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
75/3	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
77/5	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
78/6	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
82/24	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
83/5	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
86/4	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
86/6	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
86/23	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
86/28	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
87/1	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
88/10	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
98/1	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
104/30	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
105/28	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
105/29	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
105/32	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
105/32	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
105/33	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
106/1	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
121/6	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
121/8	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
124/6	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
128/24	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
129/15	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
137/2	Muhabbet (Ar.)	Sevgi (T.)
35	Muhâbere (Ar.)	Haberleşme (Ar.+T.)
40/19	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
70/4	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)

79/7	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
79/8	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
79/9	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
98/15	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
102/18	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
132/8	Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)
59/23	Muhil (Ar.)	Bozmak (T.)
41/1	Muin (Ar.)	Yardımcı (T.)
98/29	Mukabil (Ar.)	Karşılık (T.)
133/13	Mukaddime (Ar.)	Başlangıç (T.)
27/22	Mukannen (Ar.)	Belirli (T.)
43/7	Mukavele (Ar.)	Sözleşme (T.)
123/20	Mumaileyh (Ar.)	O (Bahsi geçen kişi anlamında) (T.)
126/6	Munis (Ar.)	Sevimli (T.)
61/15	Murat (Ar.)	Amaç (T.)
27/13	Musibet (Ar.)	Uğursuz (T.)
39/32	Musibet (Ar.)	Bela (Ar.)
139/6	Musibetname (Ar.+Far.)	Felaketname (Ar.+Far.)
94/23	Muteber (Ar.)	İtibarlı (Ar.+T.)
62/11	Muvâfık (Ar.)	Uygun (T.)
109	Muvakkat (Ar.)	Geçici (T.)
59/22	Muzırdır (Ar.)	Zarar vermek (Ar.+T.)
137/23	Müberra (Ar.)	Arınmak (T.)
16/33	Mübtelâ (Ar.)	Alışık
57/1	Müddet (Ar.)	Süre (Ar.)
64/12	Müderriş (Ar.)	Medrese hocası (Ar.+Far.)
82/25	Müessir (Ar.)	Etkili (T.)
50/7	Müezzi (Ar.)	Sıkıcı (T.)
34/11	Müfârakat (Ar.)	Ayrılmak (T.)
109/20	Müferrih (Ar.)	Ferah (Far.)
49/31	Mükâmele (Ar.)	Konuşma (T.)
64/8	Mükâmele (Ar.)	Konuşma (T.)
74/22	Mükâmele (Ar.)	Konuşma (T.)
108/19	Mükâmele (Ar.)	Konuşma (T.)
15/5	Mükedder (Ar.)	Hüzünlü (Ar.+T.)

66/11	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
68/14	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
69/7	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
70/5	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
73/27	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
73/31	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
120/19	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
121/16	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
25/3	Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)
72	Mülakat (Ar.)	Görüşme (Ar.)
73/4	Mülakat (Ar.)	Görüşme (Ar.)
78/1	Mülakat (Ar.)	Görüşme (Ar.)
83/27	Mülakat (Ar.)	Görüşme (Ar.)
83/28	Mülakat (Ar.)	Konuşma (T.)
83/39	Mülakat (Ar.)	Görüşme (Ar.)
133/2	Münafık (Ar.)	Arabozucu (T.+T.)
82/16	Münasebet (Ar.)	Yakınlık (T.)
89/16	Münasip (Ar.)	Uygun (T.)
49/7	Müptedi (Ar.)	Yeni yetme (T.+T.)
110/2	Müptedi (Ar.)	Okumayı yeni öğrenmiş biri (T.)
109/20	Mürtefi (Ar.)	Büyük (T.)
24/15	Müsâvât (Ar.)	Adaletli (Ar.+T.)
50/7	Müseyyib (Ar.)	Dik başlı (T.+T.)
27/19	Müsrif (Ar.)	Savurgan (T.)
82/18	Müşabih (Ar.)	Benzer (T.)
82/19	Müşabih (Ar.)	Benzer (T.)
73/14	Müşahebet (Ar.)	Benzerlik (T.)
73/17	Müşahebet (Ar.)	Benzerlik (T.)
78/12	Müşahebet (Ar.)	Benzerlik (T.)
118/7	Müşahebet (Ar.)	Benzerlik (T.)
135/10	Müşfik (Ar.)	Şefkatli (Ar.)
42/31	Müşkül (Ar.)	Zor (Far.)
122/17	Müşkül (Ar.)	Zor (T.)
123/14	Müşkül (Ar.)	Dert (Far.)
35/20	Müştak (Ar.)	Hasret (Ar.)

94/23	Müteaddit (Ar.)	Sayısız (T.)
52/18	Müteceviz (Ar.)	Geçmiş (T.)
48/4	Müteecâviz (Ar.)	Geçmiş (T.)
103/2	Müvesviz (Ar.)	Vesveseci (Ar.)
50/7	Müzevvir (Ar.)	Ara bozucu (T.+T.)
85/5	Müzeyyen (Ar.)	Süslü (T.)
33/3	Nâ-ehil (Far.+Ar.)	Soysuz (T.)
73/2	Nâkıs (Ar.)	Yarım yamalak (T.+T.)
52/19	Nam (Far.)	Ad (T.)
28/7	Nasıl ki (T.)	Tıpkı (Ar.+T.)
42/15	Nazenin (Far.)	Narin (Far.)
39/20	Ne (T.)	Nasıl (Ar.)
58/15	Ne (T.)	Nasıl (Ar.)
68/17	Ne vakit (T.+Ar.)	Nasıl (T.+Ar.)
123/17	Necat (Ar.)	Kurtuluş (T.)
87	Nedâmet (Ar.)	Pişmanlık (Far.+T.)
21/1	Nekir (Ar.)	Sorgu melekleri (T.+Ar.)
129/34	Nev'umma (Ar.)	Bir derece (T.)
82/25	Nev'ummâ (Ar.)	Bir derece (T.)
15/12	Nev-civân (Far.+Far.)	Yakışıklı bir genç (T.+T.+T.)
75/9	Nezaket (Far.)	İncelik (T.)
70/15	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
70/24	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
88/21	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
90/25	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
99/2	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
84/1	Nihayet (Ar.)	Son (T.)
33/18	Nişan (Far.)	Nişan yüzükleri (Far.+T.)
55/21	Noksan (Ar.)	Eksiklik (T.)
90/30	Noksan (Ar.)	Eksik (T.)
55/21	Noksan (Ar.+T.)	Eksik (T.)
15/2	Nümâyan (Ar.)	Belli olan (T.+T.)
58/24	Nüşa (Ar.)	Muska (Ar.)
58/24	Nüşa (Ar.)	Muska (Ar.)
58/25	Nüşa (Ar.)	Muska (Ar.)

58/26	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
58/28	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
58/30	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
128	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/7	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/8	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/10	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/10	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/12	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/13	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/13	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/15	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/16	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/16	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/19	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/21	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/21	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/24	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/25	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/27	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/28	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/29	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
131/29	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
132/2	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
132/2	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
132/28	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
133/19	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
134/31	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
135/1	Nüsha (Ar.)	Muska (Ar.)
27/1	Peder (Far.)	Baba (T.)
27/2	Peder (Far.)	Baba (T.)
27/2	Peder (Far.)	Baba (T.)
27/19	Peder (Far.)	Baba (T.)
29/14	Peder (Far.)	Baba (T.)
29/22	Peder (Far.)	Baba (T.)

32/13	Peder (Far.)	Baba (T.)
34/1	Peder (Far.)	Baba (T.)
37/10	Peder (Far.)	Baba (T.)
39/16	Peder (Far.)	Baba (T.)
39/19	Peder (Far.)	Baba (T.)
39/19	Peder (Far.)	Baba (T.)
40/15	Peder (Far.)	Baba (T.)
44/5	Peder (Far.)	Baba (T.)
44/16	Peder (Far.)	Baba (T.)
44/32	Peder (Far.)	Baba (T.)
46/13	Peder (Far.)	Baba (T.)
53/4	Peder (Far.)	Baba (T.)
64/13	Peder (Far.)	Baba (T.)
64/20	Peder (Far.)	Baba (T.)
64/28	Peder (Far.)	Baba (T.)
82/30	Peruka (İt.)	Berber (İt.)
62/2	Peruke (İt.)	Peruk (İtal.)
103/9	Ra'ş (Ar.)	Titreme (T.)
39/2	Radde (Ar.)	Durum (T.)
100/28	Radde (Ar.)	Bu (T.)
32/2	Rahle (Ar.)	Sıra (T.)
24/17	Rahm (Ar.)	Merhamet (Ar.+T.)
86/8	Refik (Ar.)	Eş (T.)
89/12	Refik (Ar.)	Eş (T.)
134/5	Reze (Ar.)	Menteşe (Far.)
48/2	Riayeten (Ar.)	Saygı göstermek (T.+T.)
95/29	Ruba (İt.)	Elbise (Ar.)
110/10	Ruba (İt.)	Elbise (Ar.)
113/5	Ruba (İt.)	Elbise (Ar.)
113/8	Ruba (İt.)	Elbise (Ar.)
62/13	Ruba (İtal.)	Elbise (Ar.)
63/7	Ruba (İtal.)	Elbise (Ar.)
57/14	Rûy (Ar.)	Yüz (T.)
46/16	Rüştiye (Ar.)	Ortaokul (T.+T.)
84/2	Saadet (Ar.)	Mutluluk (T.)

24/6	Sabî (Ar.)	Küçük (T.)
62/11	Saç (T.)	Peruk (İtal.)
59/12	Sahih (Ar.)	Gerçekten (T.)
61/28	Sahih (Ar.)	Sahi (Ar.)
70/21	Sahih (Ar.)	Gerçekten (T.)
87/1	Sahiha (Ar.)	Gerçekten (T.)
133/31	Sahiha (Ar.)	Gerçekten (T.)
135/13	Sahiha (Ar.)	Gerçekten (T.)
24/21	Sâir (Ar.)	Başka (T.)
58/25	Saklamak (T.)	Korumak (T.)
60/12	Saklamak (T.)	Korumak (T.)
89/9	Salahiyet (Ar.)	Yetki (T.)
113	Sayfiye (Ar.)	Yazlık (T.)
113/2	Sayfiye (Ar.)	Yazlık (T.)
126/11	Sayfiye (Ar.)	Yazlık (T.)
117/18	Seda (Far.)	Ses (T.)
25/4	Sergüzeşt (Far.+Far.)	Hikâye (Ar.)
45/6	Sergüzeşt (Far.+Far.)	Hikâye (Ar.)
47/28	Sergüzeşt (Far.+Far.)	Hikâye (Ar.)
40/12	Serian (Ar.)	Çabucak (Far.+T.)
75/29	Setre (Ar.)	Uzun ceket (T.+Fr.)
59/8	Seyir (Ar.)	Gezinti (T.)
59/15	Seyir (Ar.)	Gezinti (T.)
59/19	Seyir (Ar.)	Gezinti (T.)
60/18	Seyir (Ar.)	Gezinti (T.)
133/12	Sihhat (Ar.)	Sağlık (T.)
132/6	Sin (Ar.)	Yaş (T.)
96/5	Söylemek (T.)	Demek (T.)
69/25	Sual (Ar.)	Soru (T.)
90/9	Sual (Ar.)	Soru (T.)
114/27	Sual (Ar.)	Soru (T.)
132/2	Suret (Ar.)	İçinde yazılı olanlar (T.+T.+T.)
87/24	Sükûnet (Ar.)	Sakinlik (Ar.)
60/18	Sükût (Ar.)	Sessizlik (T.)
87/24	Sükûtluk (Ar.+T)	Sessizlik (T.)

118/27	Sükûtluk (Ar.+T)	Sessizlik (T.)
118/29	Sükûtluk (Ar.+T)	Sessizlik (T.)
87/20	Şad (Far.)	Mutlu (T.)
125/15	Şad (Far.)	Mutlu (T.)
54/23	Şayan (Far.)	Yaraşmak (T.)
127/23	Şayan (Far.)	Layık (Ar.)
46/24	Şerik (Ar.)	Arkadaş (T.)
24/4	Taaccüb (Ar.)	Şaşırmak (T.)
100/27	Taaccüb (Ar.)	Şaşkınlık (T.)
15/18	Taaccüp (Ar.)	Şaşkınlık (T.)
53/16	Tab' (Ar.)	Huy (Far.)
86/14	Tab' (Ar.)	Yaradılış (T.)
21/16	Tabiat (Ar.)	Huy (Far.)
21/20	Tabiat (Ar.)	Huy (Far.)
28/8	Tabiat (Ar.)	Huy (Far.)
28/13	Tabiat (Ar.)	Huyu suyu (Far.+T.)
28/18	Tabiat (Ar.)	Huy (Far.)
46/21	Tabiat (Ar.)	Yaradılış (T.)
81/21	Tahayyür (Ar.)	Şaşkınlık (T.)
47/28	Tahkik (Ar.)	Araştırma (T.)
51/6	Takrip (Ar.)	Şekil (Ar.)
69/6	Takrip (Ar.)	Vesile (Ar.)
90/25	Takrip (Ar.)	Bahane (Far.)
97/20	Taksirât (Ar.)	Kusurlar (Ar.)
37/25	Talih (Ar.)	Şans (Fr.)
64	Talim (Ar.)	Eğitim (T.)
67/1	Talim (Ar.)	Eğitim (T.)
48/11	Tamahkâr (Ar.)	Açgözlü (T.+T.)
52/14	Tavsif (Ar.)	Nitelik (Ar.)
85	Tatlik (Ar.)	Boşanma (T.)
82/6	Tebeddül (Ar.)	Değişiklik (T.)
136/28	Tebeddül (Ar.)	Değişiklik (T.)
113/7	Tembih (Ar.)	Uyarı (T.)
75	Tenha (Ar.)	Yalnız (T.)
100/1	Tenha (Ar.)	Yalnız (T.)

115/16	Tenha (Ar.)	Yalnız (T.)
37/5	Tenha (Ar.)	Yalnız (T.)
81/21	Terehhüb (Ar.)	Tedirginlik (T.)
73/7	Teşhis (Ar.)	Tanınma (T.)
77/5	Teveccüh (Ar.)	İltifat (Ar.)
61/13	Tuhaf (Ar.)	Yanlışı (T.)
59/14	Umur (Ar.)	Vazife (T.)
27/10	Uslu (T.)	Akıllı (Ar.+T.)
120/13	Usul ile (Ar.+T.)	Usulca (Ar.)
73/6	Üftâde (Far.)	Aşık (Ar.)
40/20	Ümid-bahş (Far.+Far.)	Ümit veren (Far.+T.)
44/19	Ümid-bahş (Far.+Far.)	Ümit verici (Far.+T.)
51/6	Ümit (Far.)	Şey (Ar.)
111/30	Ünsiyetli (Ar.+T.)	Yakın (T.)
102/7	Vak'a (Ar.)	Olay (T.)
139/2	Vak'a (Ar.)	Olay (T.)
89/1	Vak'a (Ar.)	Olay (T.)
15/23	Vakit (Ar.)	Zaman (Ar.)
31/5	Vakit (Ar.)	Zaman (Ar.)
53/15	Vakit (Ar.)	Zaman (Ar.)
58/22	Vakit (Ar.)	Zaman (Ar.)
118/8	Vakit (Ar.)	Zaman (Ar.)
17/5	Valide (Ar.)	Anne (T.)
33/24	Varaka (Ar.)	Kağıt (Far.)
33/9	Varakpâre (Ar.+Far.)	Kağıt parçası (Far.+Far.)
69/5	Vasıta (Ar.)	Göstermelik (T.)
61/16	Vasıta ile (Ar.+T.)	Yolla (T.+T.)
34/11	Vech (Ar.)	Sebeb (Ar.)
21/2	Vech ile (Ar.+T.)	Şu şekilde (T.+Ar.)
48/10	Vechle (Ar.+T.)	Bir şekilde (T.+Ar.+T.)
58/1	Vechle (Ar.+T.)	Vesile ile (Ar.+T.)
124/1	Velev (Ar.)	İsterse (T.)
54/23	Velhasıl (Ar.)	Kısaca (T.)
138/23	Velhasıl (Ar.)	Sonuç olarak (T.+T.)
56/3	Vira (İt.)	Durmadan (T.)

82/13	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
102/18	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
105/13	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
122/15	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
123/1	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
125/19	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
125/19	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
125/21	Visal (Ar.)	Kavuşma (T.)
62/19	Visâl (Ar.)	Kavuşma (T.)
131/23	Yadigâr (Far.)	Hatıra (Ar.)
48/15	Yavaş (T.)	Sert (Far.)
37	Yeis (Ar.)	Keder (Ar.)
52/21	Yılan-kavi (T.+Ar.)	Dolambaçlı (T.)
77/3	Zahir (Ar.)	Görünür (T.)
95/11	Zahir (Ar.)	Galiba (Ar.)
132/23	Zahiren (Ar.)	Açıkça (T.9
55/8	Zat (Ar.)	Kişi (T.)
78/17	Zat (Ar.)	Kendi (T.)
81/23	Zat (Ar.)	Kişi (T.)
60/17	Zati (Ar.)	Zaten (Ar.)
75/22	Zati (Ar.)	Zaten (Ar.)
113/30	Zati (Ar.)	Zaten (Ar.)
64/29	Zekâvet (Ar.)	Zekâ (Ar.)
67/6	Zekâvet (Ar.)	Zekâ (Ar.)
67/9	Zekâvet (Ar.)	Zekâ (Ar.)
46/5	Zevc (Ar.)	Koca (T.)
121/6	Zevce (Ar.)	Eş (T.)
15/4	Zihin (Ar.)	Akıl (Ar.)
26/1	Zihin (Ar.)	Akıl (Ar.)
30/26	Zihin (Ar.)	Akıl (Ar.)
44/24	Zihin (Ar.)	Akıl (Ar.)
110/6	Zihin (Ar.)	Akıl (Ar.)
24/1	Zîr (Far.)	Aşağı (T.)
79/26	Ziya (Ar.)	Işık (T.)
34/17	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)

34/21	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
36/6	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
42/31	Ziyade (Ar.)	Çok (T.)
43/6	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
44/22	Ziyade (Ar.)	O kadar (T.+Ar.)
48/19	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
48/19	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
51/4	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
79/16	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
82/9	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
82/24	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
86/29	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
100/14	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
103/19	Ziyade (Ar.)	Daha çok (T.+T.)
105/29	Ziyade (Ar.)	Çok (T.)
110/20	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
111/18	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
118/16	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
121/3	Ziyade (Ar.)	Çok (T.)
125/18	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
129/33	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
130/2	Ziyade (Ar.)	Fazla (Ar.)
94/19	Zu'mınca (Ar.)	Kendisine göre (T.+T.)
83/21	Zulmet (Ar.)	Karanlık (T.)

Tablo 1. Yabancı Sözcükler-1

3.5.2.1. Yabancı Sözcüklerin Osmanlıcadan Türkçeye Karşılıklar Kılavuzundaki Karşılıkları

Bu bölümde, çalışmasını yaptığımız metinlerde bulunan ve günümüzde az kullanılan yabancı kelime ve kelime gruplarının Osmanlıcadan Türkçeye Karşılıklar Kılavuzundaki karşılıkları tespit edilmiştir.

T.T.F. Özgün	T.T.F. Sadeleşmiş	Osmanlıcadan Türkçeye Karşılıklar Kılavuzu
(66/8) Âdat (Ar.)	Adetler (Ar.)	—

(48/11) Adi (Ar.)	Âdeta (Ar.)	Basbayağı
(21/19) Afife (Ar.)	Namuslu (Ar.+T.)	—
(24/2) Âfitâb (Far.)	Güneş (Ar.)	Güneş
(101/25) Âgûş (Far.)	Kucak (T.)	Kucak
(98/31) Ah u enin etmek (T.+Ar.+T.)	Ah etmek, inlemek (T.+T.), (T.)	İnilti
(96/4) Ahirki (Ar.)	Son (T.)	Eninde sonunda, en son, sonunda
(35/2) Ahitname (Ar.+Far.)	Yemin mektubu (Ar.+Ar.)	—
(46/22) Ahlak-ı zemîme (Ar.+Ar.)	Kötü ahlak (T.+Ar.)	İğrence
(47/28) Ahval (T.)	Durum (T.)	Durum
(54/8) Akd-i izdivaç etmek dan(Ar.+Ar.+T.)	Evlenmek (T.)	İzdivaç: Evlenme
(25/31) Âkilane (Ar.)	Akıllica (Ar.)	—
(42/25) Aklın zâil olması (Ar.+T.)	Aklın baştan gitmesi (T.)	Ortadan kalkmak
(114/22) Alayvâri (Yun.+Far.)	Alay hâlinde (Yun.+Ar.+Far.)	Alay: Takım, grup
(35/25) An-karib (Ar.)	Çok geçmeden (T.+T.)	Karib: Yakın
(131/29) Atf-ı nazar etmek (Ar.+Ar.+T.)	Bakmak (T.)	Nazar: Bakışlar, görü, gengörü
(15/8) Avdet etmek (Ar.+T.)	Geri dönmek (T.+T.)	Dönmek
(136/24) Aza (Ar.)	Uzuv (Ar.)	Örge, örgen
(53/24) Bâb (Ar.)	Konu (T.)	Sorum
(84/3) Bâdi olmak (Ar.+T.)	Sebeup olmak (Ar.+T.)	Sebeup
(57/15) Bahr-ı efkâr (Ar.+Ar.)	Düşünce denizi (T.+T.)	Bahr: Deniz, Efkar: Oylaşma
(73/31) Bâlâ (Far.)	Yukarı (T.)	Üst, yukarı
(24/6) Bâliğ (Ar.)	Büyük (T.)	Ergin
(65/3) Bendeniz (Far.+T.)	Ben (T.)	—
(49/17) Ber-mutad (Far.+Ar.)	Her zamanki gibi (Far.+Ar.+T.)	Alışılmış
(46/2) Beyn (Ar.)	Ara (T.)	Ara
(15/6) Bîçâre (Far.)	Zavallı (Ar.+T.)	Çaresiz
(24/15) Bîcümle (Ar.)	Bütün (T.)	Bütün
(110/26) Biryan olmak (Far.+T.)	Yanmak (T.)	—
(66/17) Bu minval üzere (T.+Ar.+T.)	Bu şekilde (T.+Ar.)	—

(136/32) Câmîd (Ar.)	Ölü (T.)	Cansız, donmuş, donuk, donsuk
(82/11) Cari (Ar.)	Geçerli (T.)	Geçer
(95/1) Cila (Ar.)	Renk (Far.)	Açık, parlatı
(73/8) Cüz'i bir müşahebet (Ar.+T.+Ar.)	Az bir benzerlik (T.+T.+Ar.)	Cüz'i: Pek az, azıcık
(33/18) Çevre (T.)	Tülbent (Far.)	—
(67/6) Dad-ı Hak (Ar.+Ar.)	Allah vergisi (Ar.+T.)	Dad: Tüze, Hak: Hak
(87/20) Demevi (Ar.)	Kanlı canlı (T.+Far.)	Kanlak, kanlı
(64/2) Der-akap (Far.+Ar.)	Hemen (Far.)	—
(98/16) Derdmend (Far.)	Dertli (Far.+Tr)	—
(102/1) Desise (Ar.)	Hile (Ar.)	Al, aldaç, dek, oyun
(72/13) Devlet (Ar.)	Mutluluk (T.)	Devlet
(91/24) Dürdanesi (Far.)	İnci tanesi (Cy.+Far.)	—
(30/26) Efkâr (Ar.)	Düşünce (T.)	Oylaşma
(48/3) Ekseriye (Ar.)	Genellikle (T.)	Çoğun
(24/4) Emr-i tabîi (Ar.+Ar.)	Tabii bir hâl (Ar.+T.+Ar.)	Emir: Buyru, Tabîi: Nomal
(15/12) Esvâp (Ar.)	Elbise (Ar.)	—
(91/32) Evsâf (Ar.)	Vasıflar (Ar.)	Sıfatlar
(40/9) Evvel emirde (Ar.+Ar.)	İlk önce (T.+T.)	—
(85/16) Familya (İt.)	Aile (Ar.)	—
(90/2) Fatin (Ar.)	Akıllı (Ar.+Tr)	Usuğlu
(128/14) Febîhâ (Ar.)	Ne âlâ (T.+Ar.)	—
(28/7) Ferâce (Ar.)	Ceket (Fr.)	—
(15/1) Feth-i kelâm (Ar.+Ar.)	Söz başı (T.)	Kelâm: Söz
(87/26) Figan (Far.)	Çılgılık (T.)	Haykırı
(28/19) Filvâki (Ar.)	Gerçekten (T.)	—
(43/10) Firak (Ar.)	Ayrılık (T.)	Ayrılık
(87/2) Firak (Ar.)	Ayrılık (T.)	Ayrılık
(33/3) Fûrûmâye (Far.)	Soysuz (T.)	Soysuz
(24/7) Gabî (Ar.)	Ahmak (Ar.)	Anlayışsız
(65/16) Gâh (Far.)	Bazen (Ar.)	Ara sıra
(108/9) Gaile (Ar.)	Sıkıntı (T.)	Dert
(24/3) Garâbet (Ar.)	Şaşkınlık (T.)	Yabansılık
(99/3) Gark olmak (Ar.+T.)	Dolmak (T.)	Batma

(18/18) Gayb (Ar.)	Gelecek (T.)	—
(85/20) Gazup (Ar.)	Öfkeli (T.)	—
(122/3) Giriftar olmak (Far.+T.)	Yakalanmak (T.)	Düşmek
(137/5) Giriv kalkması (Ar.+T.)	Çılgılık kopması (T.+T.)	Çılgılık
(57/13) Gurub etmek (Ar.+T.)	Batmak (T.)	Batmak
(117/11) Güvey (T.)	Damat (Far.)	—
(48/12) Hadidü'l-mizaç (Ar.+Ar.)	Öfkeli (T.)	Öfkeli
(93/2) Halas olmak (Ar.+T.)	Kurtulmak (T.)	Kurtulmak
(19/31) Halayık (Ar.)	Hizmetçi (Ar.+T.)	—
(82/2) Hâletlerin cümlesi (Ar.+Ar.)	Hâllerin tümü (Ar.+T.)	Cümle: Cümle
(25/1) Hâli (Ar.)	Uzak (T.)	İssız
(54/24) Halim (Ar.)	Yumuşak huylu (T.+Far.)	Yumuşak
(78/32) Halk-ı alem (Ar.+Ar.)	Herkes (Far.)	—
(73/14) Haml etmek (Ar.+T.)	Yüklemek (T.)	—
(85/12) Harem (Ar.)	Eş (T.)	—
(18) Hasbihâl (Ar.)	Sohbet (Ar.)	Söyleşi, söyleşme
(94/12) Hâsıl olmak (Ar.+T.)	Gerçekleşmek (T.)	Olmak
(25/10) Hâsılı (Ar.)	Kısacası (T.)	Kısacası
(24/12) Hâssa (Ar.)	Duygu (T.)	—
(139) Hatime (Ar.)	Son (T.)	Sonsöz
(98/19) Hayf hayf (Ar.)	Yazık yazık (T.)	—
(47/11) Hayran olmak (Ar.+T.)	Şaşırmak (T.)	Hayramak, hayran kalmak
(73/26) Hemşire (Far.)	Kız kardeş (T.+T.)	Bacı, kız kardeş
(83/26) Heyhat (Ar.)	Ne yazık (T.+T.)	Yazık
(24/16) Hilmsiz (Ar.+T.)	Kaba (T.)	Hilm: Yumuşaklık
(94/16) Himmet etmek (Ar.+T.)	Yardım etmek (T.+T.)	—
(74/8) Hitam vermek (Ar.+T.)	Son vermek (T.+T.)	Bitim, son
(131/17) Huruf (Ar.)	Harf (Ar.)	—
(75/7) Hüda alîm (Far.+Ar.)	Allah bilir (Ar.+T.)	Hüda: Kудay, Alîm: Bilgin
(17/7) Hülya (Ar.)	Düşünce (T.)	Kuruntu
(15/2) Hüsn ü ân (Ar.+Far.)	Oldukça güzel (T.+T.)	Güzellik
(25/15) İstilah (Ar.)	Terim (T.)	—
(55/28) İade-i vizite (Ar.+İt.)	Ziyaret etmek (Ar.+T.)	İade: Gerit
(25/4) İbrâm (Ar.)	İsrar (Ar.)	Üstüne varma
(120/7) İbrâm (Ar.)	Yalvarma (T.)	İbrâm etmek: Üstüne

		varmak
(82/29) İcab etmek (Ar.+T.)	Ortaya çıkarmak (T.+T.)	Gerekmek
(24/12) İcâb kerde (Ar.+Far.)	Gerek (T.)	—
(24/12) İcbar etmek (Ar.+T.)	Zorlamak (Far.+T.+T.)	Zorlamak
(59/22) İctinap etmek (Ar.+T.)	Çekinmek (T.)	—
(51/7) İfade-i meram (Ar.+Ar.)	Meramını anlatmak (Ar.+T.)	İfade: Anlatım, Meram: Murad, maksud
(84/3) İfnâ eylemek (Ar.+T.)	Yok etmek (T.+T.)	Tüketmek, yok etmek
İfrat (Ar.) 102/1	Büyüklik (T.)	Aşırı, aşırılık, aşkın, aşkınlık
(82/29) İhtilal etmek (Ar.+T.)	Alt üst olmak (T.+T.+T.)	Uymazlık
(115/23) İhtiyar (Ar.)	İrade (Ar.)	İrade, irde
(104/20) İhya etmek (Ar.+T.)	Canlandırmak (Ar.+T.)	Canlandırmak, diriltmek
(104/9) İkrar etmek (Ar.+T.)	Karar vermek (Ar.+T.)	Söylemek
(17/6) İktizâ (Ar.)	Gerek (T.)	Lüzum
(75/9) İktiza (Ar.)	Gerek (T.)	Lüzüm
(105/7) İlebet (Ar.)	Sonsuza dek (T.+T.)	—
(21/26) İmtizaç etmek (Ar.+T.)	Anlaşmak (T.)	Bağdaşmak
(51/15) İnd (Ar.)	Yan (T.)	Yan
(27) İnkişâf-ı zamîr (Ar.+Ar.)	Gizliliğin kalkması (T.+T.)	İnkişâf: Açılmak, Zamir: Gönül
(57/14) İptida (Ar.)	Başlangıç (T.)	—
(79/29) İrae etmek (Ar.+T.)	Sergilemek (T.)	—
(69/4) İrtikap etmek (Ar.+T.)	Almak (T.)	—
(55/6) İsmet (Ar.)	Namus (Ar.)	Arığ
(103/16) İsnad eylemek (Ar.+T.)	Yüklemek (T.)	Üsnet
(85/8) İspir (It.)	At uşağı (T.+T.)	—
(73/10) İstikbal etmek (Ar.+T.)	Karşılaşmak (T.)	Gelecek
(49/26) İt'ab-ı zihin etmek (Ar.+Ar.+T.)	Zihin yormak (Ar.+T.)	—
(16/33) İtikat (Ar.)	İnanç (T.)	İnanç
(70/12) İttihaz etmek (Ar.+T.)	Saymak (T.)	—
(138/22) İzaç etmek (Ar.+T.)	Korkutmak (T.)	—
(39/4) Kâil etmek (Ar.+T.)	Razı etmek (Ar.+T.)	Kail olmak: Gönülmek
(60/9) Kâmil (Ar.)	Olgun (T.)	Erişkin
(24/3) Kârîi (Ar.)	Okurlar (T.)	—

(74/2) Kat' etmek (Ar.+T.)	Bozmak (T.)	—
(99/4) Kat'i	Kesin (T.)	—
(131/1) Kaytan (Ar.)	İp (T.)	—
(126/10) Kâzip (Ar.)	Yalan (T.)	—
(81/5) Kelam-ı kadim (Ar.+Ar.)	Kuran (Ar.)	Kelam: Söz, Kadim: Eski
(48/8) Kemâl-i teenni ile (Ar.+Ar.+T.)	Yavaşça (T.)	Ağır davranmak
(59/32) Kemal-i vakar (Ar.+Ar.)	Büyük bir şeref (T.+T.+Ar.)	Kemal: Erişkinlik, Vakar: Ağırbaşlılık
(82/17) Kerih (Ar.)	İğrenç (T.)	İğrenç
(67/24) Kerime (Ar.)	Kız (T.)	Kız
(126/34) Kesb-i âfiyet (Ar.+Ar.)	İyileşmek (T.)	Afiyet: Esenlik
(72/27) Kesp etmek (Ar.+T.)	Almak (T.)	—
(51/7) Keşf-i raz etmek (Ar.+T.)	Sırrını açıklamak (Ar.+T.)	Raz: Giz
(49/16) Keyfiyet (Ar.)	Vaziyet (Ar.)	Nitelik
(21) Keyfiyet-i izdivaç (Ar.+Ar.)	Evlilik meselesi (T.+Ar.)	İzdivaç: Evlenme
(48/23) Kurban (Ar.)	Yakın (T.)	Yakın
(24/19) Kuvve-i câlîbe (Ar.+Ar.)	Çekim kuvveti (T.+Ar.)	—
(79/25) Küre-i şems (Ar.+Ar.)	Güneş (T.)	Güneş
(81/11) Lafz (Ar.)	Söz (T.)	Lâfız
(17/1) Laklakiyat (Ar.)	Boş sözler (T.+T.)	—
(46/21) Latif (Ar.)	Hoş (Far.)	Gökçen
(54/25) Letafet (Ar.)	İncelik (T.)	Gökçenlik
(82/3) Maddenin fûrûatı (Ar.+Ar.)	Meselenin ayrıntısı (Ar.+T.)	Madde: Bölüm
(72/24) Mahbube (Ar.)	Sevgili (T.)	Yavuklu
(76/2) Mahcup (Ar.)	Utangaç (T.)	—
(55/8) Mahdut (Ar.)	Sınırlı (T.)	—
(62/26) Mahfî (Ar.)	Gizli (Far.+T.)	Gizli
(136/8) Mahrec (Ar.)	Çıkan yer (T.+T.)	Çıkıt
(92/24) Mahremane (Ar.)	Gizli (Far.+T.)	Gizli
(87/23) Mahza (Ar.)	Yalnız (T.)	Yalnız
(15/5) Mahzun (Ar.)	Hüzünlü (Ar.+T.)	Üzgün
(39/19) Mal menâl (Ar.+Ar.)	Mal mülk (Ar.+Ar.)	Varıyoğu
(37/9) Maldar (Ar.+Far.)	Zengin (Far.)	—
(30/29) Malihulya (Ar.)	Kuruntu (T.)	—

(42/3) Malik (Ar.)	Sahip (Ar.)	İye
(133/17) Masun buyurmak (Ar.+T.)	Korumak (T.)	Masun: Dokunulmaz
(61/17) Maşuka (Ar.)	Aşık olduğu kadın (Ar.+T.+T.)	Sevgili
(27/11) Me'mul etmek (Ar.+T.)	İnanmak (T.)	Umulur
(24/21) Mebnî (Ar.)	Dayanmak (T.)	...den ötürü
(69/4) Mebni olmak (Ar.+T.)	Dayanmak (T.)	-den ötürü
(85/5) Mefruşat (Ar.)	Eşya (Ar.)	Döşeme
(82/11) Meftun (Ar.)	Vurgun (T.)	—
(42/4) Memât (Ar.)	Ölüm (T.)	Ölüm
(69/18) Memul etmek (Ar.+T.)	Ümit etmek (Far.+T.)	Umulur
(127/18) Menfûr (Ar.)	Nefret etmek (Ar.+T.)	İğrenç, tiksinc
(47/3) Meraklık (Ar.+T.)	Kuruntu (T.)	—
(54/9) Merkûm (Ar.)	Adı geçen kişi (T.+T.+T.)	—
(86/16) Mesabe (Ar.)	Derece (Ar.)	—
(15/8) Meserret (Ar.)	Mutlu (T.)	Sevinç
(47/22) Mestûr (Ar.)	Kapalı (T.)	Örtülü
(64/24) Meşk almak (Ar.+T.)	Ders almak (Ar.+T.)	Örnek
(20/20) Meyûs olmak (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)	Umutsuz
(53/26) Meyusen (Ar.)	Heves kırmak (Ar.+T.)	—
(61/2) Meyusiyet (Ar.)	Ümitsizlik (Far.+T.)	—
(138/18) Mezaristan (Ar.)	Mezarlık (Ar.+T.)	Kabirlik, sinlik
(63/6) Modist matmazel (Fr.+Fr.)	Bayan terzi (T.+Far.)	—
(32) Muâhede (Ar.)	Sözleşme (T.)	Antlaşma
(88/4) Muaheze etmek (Ar.+T.)	Ayıplamak (Ar.+T.)	Çıkışmak
(81/28) Muammanın keşfi (Ar.+Ar.)	Bilmecenin çözümü (T.+T.)	Muamma: Bilmece
(24/4) Mucip olmak (Ar.+T.)	Sebep olmak (Ar.+T.)	—
(139/5) Mufassalan (Ar.)	Ayrıntılı (T.)	Uzun uzadıya
(35) Muhâbere (Ar.)	Haberleşme (Ar.+T.)	Duyulaşma
(40/19) Muhal (Ar.)	İmkânsız (Ar.+T.)	İmkânsız
(59/23) Muhil (Ar.)	Bozmak (T.)	Bozan
(41/1) Muin (Ar.)	Yardımcı (T.)	Yardımcı
(98/29) Mukabil (Ar.)	Karşılık (T.)	Karşı
(133/13) Mukaddime (Ar.)	Başlangıç (T.)	Başlangıç
(27/22) Mukannen (Ar.)	Belirli (T.)	Kesimli

(43/7) Mukavele (Ar.)	Sözleşme (T.)	Söz bağı, sözleşme
(126/6) Munis (Ar.)	Sevimli (T.)	Canayakın
(27/13) Musibet (Ar.)	Uğursuz (T.)	Sınat
(139/6) Musibetname (Ar.+Far.)	Felaketname (Ar.+Far.)	—
(94/23) Muteber (Ar.)	İtibarlı (Ar.+T.)	Geçkil, ileri gelen
(70/21) Muvaffak olmak (Ar.+T.)	Başarılı olmak (T.+T.)	Başarmak
Muvafık gelmek (Ar.+T.)	Uygun gelmek (T.+T.)	Onay, oydaşlık, uygun, yerinde
(109) Muvakkat (Ar.)	Geçici (T.)	Geçici
(59/22) Muzır (Ar.)	Zarar vermek (Ar.+T.)	—
(114/9) Müazzep olmak (Ar.+T.)	Azap çekmek (Ar.+T.)	—
(137/23) Müberra (Ar.)	Arınmak (T.)	—
(16/33) Mübtelâ (Ar.)	Alışık (T.)	Düşkün
(82/25) Müessir (Ar.)	Etkili (T.)	Dokunaklı
(50/7) Müezzi (Ar.)	Sıkıcı (T.)	—
(34/11) Müfârakat (Ar.)	Ayrılmak (T.)	Ayrılış
(109/20) Müferrih (Ar.)	Ferah (Far.)	Yüksek
(27/8) Mükâmele etmek (Ar.+T.)	Konuşmak (T.)	—
(15/5) Mükedder (Ar.)	Hüzünlü (Ar.+T.)	Gamlanmak
(68/14) Mülâhaza (Ar.)	Düşünce (T.)	Düşün, düşünce
(136/3) Mümanaat ile beraber (Ar.+T.+Far.)	Engellemelerine rağmen (T.+Ar.)	Men' etmek, karşı gelmek
(49/7) Müptedi (Ar.)	Yeni yetme (T.+T.)	—
(24/15) Müsâvât (Ar.)	Adaletli (Ar.+T.)	Eşitlik
(50/7) Müseyyib (Ar.)	Dik başlı (T.+T.)	—
(35/20) Müştak (Ar.)	Hasret (Ar.)	Göresili, göresiye
(94/23) Müteaddit (Ar.)	Sayısız (T.)	—
(48/4) Mütecâviz (Ar.)	Geçmiş (T.)	—
(88/7) Müteessif olmak (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)	—
(49/7) Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)	Kederlenmek
(29/22) Mütesseli olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)	Avunan, avunmuş
(103/2) Müvesviz (Ar.)	Vesveseci (Ar.+T.)	—
(83/26) Müyesser olmak (Ar.+T.)	Nasip olmak (Ar.+T.)	Ele geçirmek, kolayı bulunmak
(50/7) Müzevvir (Ar.)	Ara bozucu (T.+T.)	Dolancı
(85/5) Müzeyyen (Ar.)	Süslü (T.)	Bezenmiş, süslü

(33/3) Nâ-ehil (Far.+Ar.)	Soysuz (T.)	—
(73/2) Nâkıs (Ar.)	Yarım yamalak (T.+T.)	Eksik
(42/15) Nazenin (Far.)	Narin (Far.)	Baylan
(123/17) Necat (Ar.)	Kurtuluş (T.)	Kurtulma, kurtulmalık, kurtuluş
(87) Nedâmet (Ar.)	Pişmanlık (Far.+T.)	Pişmanlık
(92/30) Neşet eylemek (Ar.+T.)	Kaynaklanmak (T.)	Çıkma, ileri gelme
(82/25) Nev'ummâ (Ar.)	Bir derece (T.+Ar.)	—
(15/12) Nev-civân (Far.+Far.)	Yakışıklı bir genç (T.+T.+T.)	Genç
(75/9) Nezaket (Far.)	İncelik (T.)	İncelik, naziklik
(90/30) Noksan (Ar.)	Eksik (T.)	Eksiklik
(15/2) Nümâyan (Ar.)	Belli olan (T.+T.)	Görünen
(58/24) Nüşa (Ar.)	Muska (Ar.)	Tüdeş
(38/20) Nüzul (Ar.)	Felç (Ar.)	İniş, inme
(62/2) Peruke (İt.)	Peruk (İt.)	—
(103/9) Ra'se (Ar.)	Titreme (T.)	Ürpe, ürperti
(32/2) Rahle (Ar.)	Sıra (T.)	—
(24/17) Rahm (Ar.)	Merhamet (Ar.)	Acıma
(134/5) Reze (Ar.)	Menteşe (Far.)	—
(48/2) Riayeten (Ar.)	Saygı göstermek (T.+T.)	Saymak
(81/10) Risale-i ahlak (Ar.+Ar.)	Ahlak kitabı (Ar.+Ar.)	Risalle: Cönk, Ahlak: Ahlâk
(74/1) Rişte-i sükût (Far.+Ar.)	Sessizlik (T.)	Sükût: Sessizlik
(62/13) Ruba (İt.)	Elbise (Ar.)	—
(57/14) Rûy (Ar.)	Yüz (T.)	Yüz
(46/16) Rüştüye (Ar.)	Ortaokul (T.+T.)	—
(24/6) Sabî (Ar.)	Küçük (T.)	Çocuk
(59/12) Sahih (Ar.)	Gerçekten (T.)	Doğru
(42/5) Sahra-yı adem (Ar.+Ar.)	Yokluk çölü (T.+T.)	Sahra: Çöl, Adem: Yokluk
(24/21) Sâir (Ar.)	Başka (T.)	Başka
(89/9) Salahiyet (Ar.)	Yetki (T.)	Yetke, yetkeli
(46/9) Sebebe mebnî (Ar.+Ar.)	Sebepten dolayı (Ar.+T.)	...den ötürü
(46/2) Semere (Ar.)	Meyve (Far.)	Yemiş
(25/4) Sergüzeşt (Far.+Far.)	Hikâye (Ar.)	Baştan geçen
(40/12) Serian (Ar.)	Çabucak (Far.+T.)	Çabucak, tezelden

61/17) Ser-rişte almak (Far.+Far.+T.) (	Haber almak (Ar.+T.)	—
(75/29) Setre (Ar.)	Uzun ceket (T.+Fr.)	—
(60/18) Seyir (Ar.)	Gezinti (T.)	Seyir
(46/15) Sıbyân mektebi (Ar.+Ar.)	İlkokul (T.+T.)	Sıbyân: Çocuklar
(24/3) Sıbyânın kulûbuna (Ar.+Ar.)	Çocukların kalplerine (T.+Ar.)	Sıbyân: Çocuklar
(132/6) Sin (Ar.)	Yaş (T.)	Yaş
(24/2) Sinn-i rüşd (Ar.+Ar.)	Ergenlik yaşı (T.+T.)	—
(71/4) Suret almak (Ar.+T.)	Benzemek (T.)	Sıray, yüz
(87/20) Şad (Far.)	Mutlu (T.)	Sevinçli
(127/23) Şayan (Far.)	Layık (Ar.)	Değer, değerli
(110/14) Şedid (Ar.)	Şiddetli (Ar.+T.)	Sert
(29/20) Şerîk (Ar.)	Arkadaş (T.)	Ortak
(15/18) Taaccüp (Ar.)	Şaşkınlık (T.)	—
(53/16) Tab' (Ar.)	Huy (Far.)	—
(85/1) Tabir-i aher (Ar.+Ar.)	Başka bir deyiş (T.+T.+T.)	Tabir: Deyim
(50/8) Tafsilat almak (Ar.+T.)	Ayrıntılı bilgi almak (T.+T.+T.)	Tafsilat: Ayram, ayrıntı
(81/21) Tahayyür (Ar.)	Şaşkınlık (T.)	—
(47/28) Tahkik (Ar.)	Araştırma (T.)	Gerçin
(86/22) Tahkir eylemek (Ar.+T.)	Aşağılamak (T.)	—
(47/29) Tahrir etmek (Ar.+T.)	Yazmak (T.)	—
(27/4) Tahsîn eylemek (Ar.+T.)	Takdir etmek (Ar.+T.)	Alkışlama, beğenme
(51/6) Takrip (Ar.)	Şekil (Ar.)	—
(90/25) Takrip (Ar.)	Bahane (Far.)	—
(97/20) Taksirât (Ar.)	Kusurlar (Ar.+T.)	—
(55/17) Talim etmek (Ar.+T.)	Öğretmek (T.)	Öğretmek
(15/1) Tantanalı (Ar.+T.)	Gösterişli (T.)	Görkem
(85) Tatlik (Ar.)	Boşanma (T.)	—
(83/28) Tavsif etmek (Ar.+T.)	Anlatmak (T.)	—
(90/3) Tayin eylemek (Ar.+T.)	Tutmak (T.)	Belgirtmek
(88/5) Tazip etmek (Ar.+T.)	Eziyet etmek (Ar.+T.)	—
(125/10) Tazyik etmek (Ar.+T.)	Zorlamak (Far.+T.)	Basıç, basıçlamak, baskı, basmak
(60/14) Tebdil etmek (Ar.+T.)	Değiştirmek (T.)	Değiştirmek
(58/3) Tebeddül getirmek (Ar.+T.)	Değişiklik getirmek (T.+T.)	Tebeddül: Değişiklik

(83/6) Tebeddül-i negeh-zuhura (Ar.+Ar.+Ar.)	Ansızın ortaya çıkan değişiklik (T.+T.+T.+T.)	Tebeddül: Değişiş, Zuhur: Başgöstermek
(40/13) Tebyüz etmek (Ar.+T.)	Temize çekmek (Ar.+T.)	Tebyiz: Beyaza çekme
(137/4) Tecerrüd eylemek (Ar.+T.)	Arınmak (T.)	Soyutlanmak
(49/9) Tecessüm etmek (Ar.+T.)	Canlanmak (T.)	Cisimlenme
(133/12) Tedenniye yüz tutmak (Ar.+T.+T.)	Bozulmak (T.)	Alçalmak, gerilemek
(51/18) Teemmül olmak (Ar.+T.)	Etraflıca düşünmek (Ar.+T.)	Düşünmek
Teemmül olmak (Ar.+T.)	Düşünmek (T.)	Düşünmek
(69/23) Tefevvüh etmek (Ar.+T.) 123/5	Söylemek (T.)	Ağız bozmak
(81/13) Tefevvüh eylemek (Ar.+T.)	Söylemek (T.)	—
(18/24) Tekâsül etmek (Ar.+T.)	Tembellik etmek (Far.+T.)	Erinme
(83/8) Tekevvün etmek (Ar.+T.)	Oluşmak (T.)	Kılınmak, olmak, oluşmak
(105/27) Telezzüz etmek (Ar.+T.)	Mutlu olmak (T.+T.)	Tadalmak, tatlanmak
(81/21) Terehhüb (Ar.)	Tedirginlik (T.)	—
(73/27) Tesir (Ar.)	Etki (T.)	Etki
(111/31) Tesmiye etmek (Ar.+T.)	İsimlendirmek (Ar.+T.)	Ad koymak, adlandırmak
(35/29) Teşrîh etmek (Ar.+T.)	Açıklamak (T.)	Dilgelemek
(57/12) Teşyi etmek (Ar.+T.)	Uğurlamak (T.)	Geçirmek
(77/5) Teveccüh (Ar.)	İltifat (Ar.)	Yönel
(54/22) Tezyin olunmak (Ar.+T.)	Süslenmek (T.)	Bezemek
(24/3) Tulû edegelmek (Ar.+T.)	Doğmak (T.)	Doğmak
(70/32) Tulû etmek (Ar.+T.)	Doğmak (T.)	Doğmak
(57/13) Ufk-ı arz (Ar.+Ar.)	Ufuk (Ar.)	Ufk: Ufuk
(59/14) Umur (Ar.)	Vazife (T.)	İşler
(73/6) Üftâde (Far.)	Aşık (Ar.)	Düşkün, düşmüş
(111/30) Ünsiyetli (Ar.+T.)	Yakın (T.)	Görüşüp konuşmak
(102/7) Vak'a (Ar.)	Olay (T.)	Olay, olgu
(83/14) Vâki olmak (Ar.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)	Olmak
(133/18) Valide-i müşfikan (Ar.+Ar.)	Şefkatli anne (Ar.+T.)	—
(33/9) Varakpâre (Ar.+Far.)	Kağıt parçası (Far.+Far.)	Yaprak
(137/5) Vaveyla kalkması (Ar.+T.)	Feryat kopması (Far.+T.)	Çığlık
(21/2) Vech ile (Ar.+T.)	Şu şekilde (T.+Ar.)	Gidiş
(52/10) Vehle-i ulâ (Ar.+Ar.)	İlk bakışta (T.+T.)	—

(124/1) Vele (Ar.)	İsterse (T.)	Bile
(138/23) Velhasıl (Ar.)	Sonuç olarak (T.+T.)	Sözün kıyası
(56/3) Vira (İt.)	Durmadan (T.)	—
(62/19) Visâl (Ar.)	Kavuşma (T.)	Kavuşmak
(37) Yeis (Ar.)	Keder (Ar.)	Umutsuzluk
(52/21) Yılan-kavi (T.+Ar.)	Dolambaçlı (T.)	Helezoni
(114/20) Zahip olmak (Ar.+T.)	İnanmak (T.)	—
(77/3) Zahir (Ar.)	Görünür (T.)	Açık, belli, dışyüz
(60/17) Zati (Ar.)	Zaten (Ar.)	—
(64/29) Zekâvet (Ar.)	Zekâ (Ar.)	—
(46/5) Zevc (Ar.)	Koca (T.)	Koca
(24/1) Zîr (Far.)	Aşağı (T.)	Alt
(94/19) Zu'mınca (Ar.)	Kendisine göre (T.+T.)	—
(83/21) Zulmet (Ar.)	Karanlık (T.)	Karanlık

Tablo 2. Yabancı Sözcüklerin Osmanlıca Karşılıklar Kılavuzundaki Karşılıkları-1

Osmanlıcadan Türkçeye Karşılıklar Kılavuzunda verilen karşılıkların büyük çoğunluğu Türkçe kökenli kelimelerdir.

Âdat, affe, ahitname, âkilane, bendeniz, biryan olmak, bu minval üzere, çevre, der-akap, derdmend, dürdanesi, esvâp, evvel emirde, familya, febîhâ, ferâce, filvâki, gayb, gazup, güvey, hâlî, halk-ı alem, haml etmek, harem, hâssa, hayf hayf, himmet etmek, huruf, ıstılah, îcâb kerde, içtinap etmek, ilelebet, iptida, irae etmek, irtikap etmek, ispir, it'ab-ı zihin etmek, ittihaz etmek, izaç etmek, kârîî, kat' etmek, kat'i, kaytan, kâzip, kesp etmek, kurub, kuvve-i câlîbe, laklakiyat, mahcup, mahdut, maldar, malihulya, meftun, meraklık, merkûm, mesabe, meyusen, meyusiyet, modist matmazel, mucip olmak, musibetname, muzır, müazzep, mücberra, müezzi, mükâmele etmek, müptedi, müseyyib, müteaddit, mütecâviz, müteessif olmak, müteessir olmak, nâ-ehil, nev'umma, peruke, rahle, rahm, reze, ruba, rüştiye, ser-rişte almak, setre, sinn-i rüş, taaccüp, tab', tahayyür, tahkir eylemek, tahrir etmek, takrip, taksirât, tatlik, tavsif etmek, tazip etmek, tefevvüh etmek, terehhüb, valide-i müşfikân, vehle-i ulâ, vira, zati, zu'mınca kelimeleri Osmanlıcadan Türkçeye Karşılıklar Kılavuzunda bulunmamaktadır.

3.5.2.2. Yabancı Kelimelerin Sıklık Sözlüklerindeki Sıklık Sayıları

Bütün dillerde kullanım açısından öne çıkan kelimeler vardır. Bu kelimeler dili kullanıcıların eğitim durumlarından yaş gruplarına kadar birçok faktörden etkilenir ve

kullanıcılar arasında farklılık gösterir. Kelime sıklığı bir dilde kullanılan kelimelerin, birbirine oranla kullanım sıklığını ortaya koyan çalışmalardır (Ölker, 2011).

Bu bölümde Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1950 Arası), Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü ve Çağdaş Türkçenin Sıklık Sözlüğü sözlükleri esas alınmıştır. Bu bölümde incelenen kelimeler, günümüzde kullanımı az olan ya da kullanımı olmayan kelimelerdir.

2003 yılında İlyas Göz tarafından kaleme alınan Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü, 1995-2000 yılları arasındaki Türkçenin yazılı materyalini esas alan sıklık sözlüğüdür. Bu sözlük, tablomuzda YTKS 2 olarak gösterilmiştir.

Gökhan Ölker tarafından 2011 yılında kaleme alınan Yazılı Türkçe Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1950), 1945-1950 yıllarındaki Türkçenin yazılı materyallerini esas alan kelime sıklığı sözlüğüdür. Tablomuzda, Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1950 Arası) sıklık sözlüğü YTKS 1 olarak gösterilmiştir.

Esas aldığımız son sözlük ise Çağdaş Türkçenin Sıklık Sözlüğüdür. Belgin Tezcan Aksu ve Eşref Adalı tarafından 2018 yılında yazılan bu sözlük 2014 yılı ve sonrasında kapsayan sıklık sözlüğüdür. Çağdaş Türkçenin Sıklık Sözlüğü tablomuzda ÇTS olarak gösterilmiştir.

T.T.F (Özgün)	YTKS 1	YTKS 2	ÇTS
(66/8) Âdat (Ar.)	Adat (1)	—	—
(48/11) Adi (Ar.)	33	Adî (13)	—
(48/11) Afife (Ar.)	—	—	—
(24/2) Âfitâb (Far.)	Afitap (1)	—	—
(101/25) Âgûş (Far.)	—	—	—
(98/31) Ah u enin etmek (T.+Ar.+T.)	Ah etmek (2)	Ah etmek (1)	—
(96/4) Ahirki (Ar.)	Ahir (4)	Ahir (2)	—
(35/2) Ahitname (Ar.+Far.)	7	—	—
(46/22) Ahlak-ı zemîme (Ar.+Ar.)	Ahlak (165)	Ahlâk (110)	—
(47/28) Ahval (T.)	30	3	—
(54/8) Akd-i izdivaç etmek (Ar.+Ar.+T.)	İzdivaç (18)	İzdivaç (1)	—

(25/31) Âkilane (Ar.)	Akilane (1)	—	—
(42/25) Aklın zâil olması (Ar.+T.)	Zail olmak (3)	—	—
(114/22) Alayvâri (Yun.+Far.)	Alay (129)	Alay (11)	—
(35/25) An-karib (Ar.)	—	—	—
(131/29) Atf-ı nazar etmek (Ar.+Ar.+T.)	Atıf (9), nazar (111)	Atıf (7), nazar (7)	—
(131/29) Avdet etmek (Ar.+T.) x	40	Avdet (1)	—
(136/24) Aza (Ar.)	152	7	—
(53/24) Bâb (Ar.)	—	—	—
(84/3) Bâdi olmak (Ar.+T.)	—	—	—
(57/15) Bahr-ı efkâr (Ar.+Ar.)	Bahir (2), efkar (31)	Efkâr (1)	—
(73/31) Bâlâ (Far.)	Bala (5)	—	—
(24/6) Bâliğ (Ar.)	Baliğ (1)	Baliğ (1)	—
(65/3) Bendeniz (Far.+T.)	35	—	—
(49/17) Ber-mutad (Far.+Ar.)	Bermtad (5)	—	—
(46/2) Beyn (Ar.)	—	—	—
(15/6) Bîçâre (Far.)	Bîçare (27)	Bîçare (4)	—
(24/15) Bîlcümle (Ar.)	10	2	—
(110/26) Biryan olmak (Far.+T.)	—	—	—
(66/17) Bu minval üzere (T.+Ar.+T.)	Minval (4)	—	—
(136/32) Câmîd (Ar.)	Camit (1)	—	—
(82/11) Cari (Ar.)	24	26	—
(95/1) Cila (Ar.)	7	Cilâ (11)	—
(73/8) Cüz'i bir müşahebet (Ar.+T.+Ar.)	Cüzi (12)	Cüzî (1)	—
(33/18) Çevre (T.)	213	130	42581
(67/6) Dad-ı Hak (Ar.+Ar.)	Hak (747)	Hak (25)	47694
(87/20) Demevi (Ar.)	—	—	—
(64/2) Der-akap (Far.+Ar.)	Derakap (1)	Derakap (1)	—
(98/16) Derdmend (Far.)	—	—	—
(102/1) Desise (Ar.)	1	1	—
(72/13) Devlet (Ar.)	1570	902	246578
(91/24) Dürdanesi (Far.)	—	—	—
(30/26) Efkâr (Ar.)	Efkar (31)	Efkâr (1)	—
(48/3) Ekseriye (Ar.)	Ekseriya (69)	Ekseriya (3)	—

(24/4) Emr-i tabî (Ar.+Ar.)	Emir (327), tabî (4)	Emir (135), tabî (52)	Tabii (97194)
(15/12) Esvâp (Ar.)	Esvap (27)	Esvap (4)	—
(91/32) Evsâf (Ar.)	Evsaf (47)	Evsaf (1)	—
(40/9) Evvel emirde (Ar.+Ar.)	Evvel (825), emir (327)	Evvel (47), emir (135)	—
(85/16) Familya (İt.)	21	3	—
(90/2) Fatin (Ar.)	—	—	—
(128/14) Febîhâ (Ar.)	—	—	—
(28/7) Ferâce (Ar.)	Ferace (12)	Ferace (1)	—
(15/1) Feth-i kelâm (Ar.+Ar.)	Fetih (35), kelam (21)	Fetih (13), kelâm (24)	—
(87/26) Figan (Far.)	5	—	—
(28/19) Filvâki (Ar.)	Filvaki (11)	—	—
(43/10) Firak (Ar.)	2	—	—
(87/2) Firak (Ar.)	2	—	—
(33/3) Fûrûmâye (Far.)	—	—	—
(24/7) Gabî (Ar.)	—	—	—
(65/16) Gâh (Far.)	2	—	—
(109/8) Gaile (Ar.)	8	3	—
(24/3) Garâbet (Ar.)	6	2	—
(99/3) Gark olmak (Ar.+T.)	1	2	—
(18/18) Gayb (Ar.)	—	—	—
(85/20) Gazup (Ar.)	—	—	—
(122/3) Giriftar olmak (Far.+T.)	5	Girif (5)	—
(137/5) Giriv kalkması (Ar.+T.)	—	—	—
(57/13) Gurub etmek (Ar.+T.)	Gurup (4)	—	—
(117/11) Güvey (T.)	12	2	—
(48/12) Hadidü'l-mizaç (Ar.+Ar.)	Hadit (2), mizaç (23)	Mizaç (15)	—
(93/2) Halas olmak (Ar.+T.)	Halas (5)	—	—
(19/31) Halayık (Ar.)	4	2	—
(82/2) Hâletlerin cümlesi (Ar.+Ar.)	Halet (16), cümle (203)	Halet (3), cümle (202)	—
(24/10) Hâlî (Ar.)	—	—	—
(24/21) Hâlî (Ar.)	—	—	—

(54/24) Halim (Ar.)	3	—	—
(78/32) Halk-ı alem (Ar.+Ar.)	Halk (942), alem (56)	Halk (698), alem (1)	Halk (61232)
(73/14) Haml etmek (Ar.+T.)	Hamletmek (2)	—	—
(85/12) Harem (Ar.)	27	20	—
(18) Hasbihâl (Ar.)	Hasbihal (11)	Hasbîhâl etmek (1)	—
(94/12) Hâsıl olmak (Ar.+T.)	Hasıl olmak (130)	Hâsıl olmak (2)	—
(25/10) Hâsılı (Ar.)	Hasılı (24)	Hâsılı (2)	—
(24/12) Hâssa (Ar.)	Hassa (19)	Hassa (2)	—
(139) Hatime (Ar.)	Hatim (1)	Hatim (3)	—
(98/19) Hayf hayf (Ar.)	—	—	—
(47/11) Hayran olmak (Ar.+T.)	32	16	—
(73/26) Hemşire (Far.)	51	33	—
(83/26) Heyhat (Ar.)	9	—	—
(24/16) Hilmsiz (Ar.+T.)	—	—	—
(94/19) Himmet etmek (Ar.+T.)	Himmet (16)	Himmet (5)	—
(74/8) Hitam vermek (Ar.+T.)	Hitam (10)	—	—
(131/17) Huruf (Ar.)	—	—	—
(75/7) Hûda alîm (Far.+Ar.)	Âlim	Alim (1)	—
(17/7) Hülya (Ar.)	30	—	—
(15/2) Hüsün ü ân (Ar.+Far.)	Hüsün (1), an(1)	An (976)	—
(25/15) İstilah (Ar.)	10	1	—
(55/28) İade-i vizite (Ar.+İt.)	İade (24), vizite (2)	İade (33), vizite (2)	—
(120/7) İbrâm (Ar.)	—	—	—
(25/4) İbrâm (Ar.)	—	—	—
(82/29) İcab etmek (Ar.+T.)	İcap etmek (324)	İcap etmek (9)	—
24/12 İcâb kerde (Ar.+Far.)	İcap (166)	İcap (23)	—
(101/3) İcbar etmek (Ar.+T.)	9	—	—
(59/22) İçtinap etmek (Ar.+T.)	6	—	—
(51/7) İfade-i meram (Ar.+Ar.)	İfade (214), meram (8)	İfade (253), meram (5)	İfade (280949)
(84/3) İfnâ eylemek (Ar.+T.)	—	—	—
(102/1) İfrat (Ar.)	18	3	—
(82/29) İhtilal etmek (Ar.+T.)	İhtilal (95)	İhtilâl (32)	—

(115/23) İhtiyar (Ar.)	3	60	—
(104/20) İhya etmek (Ar.+T.)	6	7	—
(104/9) İkrar etmek (Ar.+T.)	9	İkrar (2)	—
(17/6) İktizâ (Ar.)	İktiza (6)	İktiza etmek (1)	—
(75/9) İktiza (Ar.)	6	İktiza etmek (1)	—
(105/7) İlelebet (Ar.)	3	1	—
(21/26) İmtizaç etmek (Ar.+T.)	4	1	—
(51/15) İnd (Ar.)	İndinde (4)	—	—
(27) İnkişâf-ı zamîr (Ar.+Ar.)	İnkişaf (114), zamir(1)	İnkişaf (2), zamir (5)	—
(57/14) İptida (Ar.)	20	İptidâî (1)	—
(79/29) İrae etmek (Ar.+T.)	—	—	—
(69/4) İrtikap etmek (Ar.+T.)	3	—	—
(55/6) İsmet (Ar.)	—	—	—
(103/16) İsnad eylemek (Ar.+T.)	İsnat etmek (9)	İsnat (2)	—
(85/8) İspir (İt.)	—	—	—
(73/10) İstikbal etmek (Ar.+T.)	İstikbal (140)	İstikbal (149)	—
(49/26) İt'ab-ı zihin etmek (Ar.+Ar.+T.)	İtap (2)	—	—
(16/33) İtikat (Ar.)	İtikat (38)	3	—
(70/12) İttihaz etmek (Ar.+T.)	19	—	—
(138/22) İzaç etmek (Ar.+T.)	1	—	—
(39/4) Kâil etmek (Ar.+T.)	Kail (5)	—	—
(60/9) Kâmil (Ar.)	Kamil (1)	Kâmil (5)	—
(24/3) Kârîî (Ar.)	—	—	—
(74/2) Kat' etmek (Ar.+T.)	—	—	—
(99/4) Kat'i	Kati (153)	Kat'i (5)	—
(131/1) Kaytan (Ar.)	1	—	—
(126/10) Kâzip (Ar.)	—	—	—
(81/5) Kelam-ı kadim (Ar.+Ar.)	Kelam (21), kadim (18)	Kelâm (24), kadim (4)	—
(48/8) Kemâl-i teenni ile (Ar.+Ar.+T.)	Kemal (15), teenni (5)	Kemal (3), teenni (1)	—
(59/32) Kemal-i vakar (Ar.+Ar.)	Kemal (15), vakar (13)	Kemal (3), vakar (87)	—
(82/17) Kerih (Ar.)	1	1	—

(67/24) Kerime (Ar.)	9	10	—
(126/34) Kesb-i âfiyet (Ar.+Ar.)	Afiyet (15)	Afiyet (12)	—
(72/27) Kesp etmek (Ar.+T.)	Kesp (2)	—	—
(51/7) Keşf-i raz etmek (Ar.+T.)	Keşif (111)	Keşif (42)	—
(49/16) Keyfiyet (Ar.)	92	4	—
(21) Keyfiyet-i izdivaç (Ar.+Ar.)	Keyfiyet (92), izdivaç (18)	Keyfiyet (4), izdivaç (1)	—
(48/23) Kurb (Ar.)	—	—	—
(24/19) Kuvve-i câlibe (Ar.+Ar.)	Kuvve (6)	Kuvve (3)	—
(79/25) Küre-i şems (Ar.+Ar.)	Küre (13)	Küre (17), şems (3)	—
(81/11) Lafz (Ar.)	Lafız (7)	Lâfız (1)	—
(17/1) Laklakiyat (Ar.)	Laklak (2)	—	—
(46/21) Latif (Ar.)	4	Lâtif (4)	—
(54/25) Letafet (Ar.)	6	2	—
(82/3) Maddenin fûrûatı (Ar.+Ar.)	Madde (989)	Madde (629)	30353
(72/24) Mahbube (Ar.)	—	—	—
(76/2) Mahcup (Ar.)	14	4	—
(55/8) Mahdut (Ar.)	75	1	—
(62/26) Mahfî (Ar.)	—	—	—
(136/8) Mahrec (Ar.)	Mahreç (7)	Mahreç (2)	—
(92/30) Mahremane (Ar.)	2	—	—
(87/23) Mahza (Ar.)	—	—	—
(15/5) Mahzun (Ar.)	19	Mahzun (10)	—
(39/19) Mal menâl (Ar.+Ar.)	Mal (489)	Mal (331)	Mal (37400)
(37/9) Maldar (Ar.+Far.)	—	—	—
(30/29) Malihulya (Ar.)	Malihülya (1)	—	—
(42/3) Malik (Ar.)	92	22	—
(133/17) Masun buyurmak (Ar.+T.)	Masun(9)	—	—
(61/17) Maşuka (Ar.)	2	—	—
(27/11) Me'mul etmek (Ar.+T.)	Memul (1)	—	—
(24/21) Mebnî (Ar.)	Mebni (5)	—	—
(69/4) Mebni olmak (Ar.+T.)	Mebni (5)	—	—
(85/5) Mefruşat (Ar.)	4	1	—
(82/11) Meftun (Ar.)	2	1	—

(42/4) Memât (Ar.)	Memat (2)	—	—
(69/18) Memul etmek (Ar.+T.)	Memul(1)	—	—
(127/18) Menfûr (Ar.)	5	1	—
(47/3) Meraklık (Ar.+T.)	Merak (103)	Merak (130)	Merak (33301)
(54/9) Merkûm (Ar.)	—	—	—
(86/16) Mesabe (Ar.)	4	2	—
(15/8) Meserret (Ar.)	1	—	—
(47/22) Mestûr (Ar.)	—	—	—
(64/24) Meşk almak (Ar.+T.)	Meşk (11)	Meşk (1)	—
(20/20) Meyûs olmak (Ar.+T.)	Meyus olmak (2)	—	—
(53/26) Meyusen (Ar.)	Meyus (16)	—	—
(61/2) Meyusiyet (Ar.)	Meyus (16)	—	—
(138/18) Mezaristan (Ar.)	1	—	—
(63/6) Modist matmazel (Fr.+Fr.)	Matmazel (11)	Matmazel (2)	—
(32) Muâhede (Ar.)	Muahede (49)	Muahede (1)	—
(88/4) Muaheze etmek (Ar.+T.)	4	—	—
(81/28) Muammanın keşfi (Ar.+Ar.)	Muamma (9), keşif (111)	Muamma (7), keşif (42)	—
(24/4) Mucip olmak (Ar.+T.)	Mucip olmak (22)	—	—
(139/5) Mufassalan (Ar.)	Mufassal (11)	Mufassal (1)	—
(35) Muhâbere (Ar.)	Muhabere (34)	Muhabere (1)	—
(40/19) Muhal (Ar.)	9	—	—
(59/23) Muhil (Ar.)	—	—	—
(41/1) Muin (Ar.)	1	—	—
(98/29) Mukabil (Ar.)	212	9	—
(133/13) Mukaddime (Ar.)	2	—	—
(27/22) Mukannen (Ar.)	—	—	—
(43/7) Mukavele (Ar.)	72	6	—
(126/6) Munis (Ar.)	5	1	—
(27/13) Musibet (Ar.)	6	9	—
(139/6) Musibetname (Ar.+Far.)	Musibet (6)	Musibet (9)	—
(94/23) Muteber (Ar.)	20	9	—
(70/21) Muvaffak olmak (Ar.+T.)	253	1	—
(86/15) Muvafık gelmek (Ar.+T.)	Muvafık (36)	—	—
(109) Muvakkat (Ar.)	54	1	—

(59/22) Muzır (Ar.)	18	—	—
(114/9) Müazzep olmak (Ar.+T.)	—	—	—
137/23 Müberra (Ar.)	—	—	—
(16/33) Mübtelâ (Ar.)	Müptela (7)	Müptelâ (2)	—
(82/25) Müessir (Ar.)	39	2	—
(50/7) Müezzi (Ar.)	—	—	—
(34/11) Müfârakat (Ar.)	Müfarekat (1)	—	—
109/20 Müferrih (Ar.)	1	—	—
(27/8) Mükâmele etmek (Ar.+T.)	Mükamele (10)	—	—
(15/5) Mükedder (Ar.)	5	—	—
(68/14) Mülâhaza (Ar.)	39	Mülâhaza (1)	—
(136/3) Mümanaat ile beraber (Ar.+T.+Far.)	Mümaanat (1)	—	—
(49/7) Müptedi (Ar.)	—	—	—
(24/15) Müsâvât (Ar.)	Müsavat (24)	—	—
(50/7) Müseyyib (Ar.)	—	—	—
(35/20) Müştak (Ar.)	8	—	—
94/23 Müteaddit (Ar.)	64	—	—
(48/4) Mütecâviz (Ar.)	Mütecaviz (26)	—	—
(88/7) Müteessif olmak (Ar.+T.)	Müteessif (1)	—	—
(49/7) Müteessir olmak (Ar.+T.)	24	—	—
(29/22) Müteselli olmak (Ar.+T.)	Müteselli (1)	—	—
(103/2) Müvesviz (Ar.)	—	—	—
(83/26) Müyesser olmak (Ar.+T.)	4	—	—
(50/7) Müzevvir (Ar.)	—	—	—
(85/5) Müzeyyen (Ar.)	3	2	—
(33/3) Nâ-ehil (Far.+Ar.)	Ehil (22)	Ehil (18)	—
(73/2) Nâkıs (Ar.)	Nakıs (3)	—	—
(42/15) Nazenin (Far.)	4	1	—
(123/17) Necat (Ar.)	1	2	—
(87) Nedâmet (Ar.)	2	3	—
(92/30) Neşet eylemek (Ar.+T.)	Neşet etmek (3)	Neşet etmek (1)	—
(82/25) Nev'ummâ (Ar.)	—	—	—
(15/12) Nev-civân (Far.+Far.)	Civan (2)	Civan (4)	—
(75/9) Nezaket (Far.)	48	22	—

(90/30) Noksan (Ar.)	47	6	—
(15/2) Nümâyan (Ar.)	—	—	—
(58/24) Nüşa (Ar.)	53	13	—
(38/20) Nüzul (Ar.)	4	—	—
(62/2) Peruke (İt.)	—	Peruk (3)	—
(103/9) Ra'ş'e (Ar.)	3	—	—
(32/2) Rahle (Ar.)	3	4	—
(24/17) Rahm (Ar.)	Rahim (3)	Rahîm (2)	—
(134/5) Reze (Ar.)	1	1	—
(48/2) Riayeten (Ar.)	Riayet (16)	Riayet (2)	—
(81/10) Risale-i ahlak (Ar.+Ar.)	Risale (17), ahlak (165)	Risale (2), ahlâk (110)	—
(74/1) Rişte-i sükût (Far.+Ar.)	Sükût (66)	Sükût (4)	—
(62/13) Ruba (İt.)	2	—	—
(57/14) Rûy (Ar.)	—	—	—
(46/16) Rüştüye (Ar.)	Rüştiye (8)	—	—
(24/6) Sabî (Ar.)	—	Sabi (3)	—
(59/12) Sahih (Ar.)	22	9	—
(42/5) Sahra-yı adem (Ar.+Ar.)	Sahra (13), adem (2)	Sahra (2)	—
(24/21) Sâir (Ar.)	Sair (35)	—	—
(89/9) Salahiyet (Ar.)	129	salâhiyet (3)	—
(46/2) Semere (Ar.)	7	2	—
(25/4) Sergüzeşt (Far.+Far.)	12	1	—
(40/12) Serian (Ar.)	—	—	—
(61/17) Ser-rişte almak (Far.+Far.+T.)	—	—	—
(75/29) Setre (Ar.)	1	—	—
(60/18) Seyir (Ar.)	66	41	—
(46/15) Sıbyân mektebi (Ar.+Ar.)	Mektep (304)	Sübyan (3), mektep (29)	—
(24/2) Sıbyânın kulûbuna (Ar.+Ar.)	—	Sübyan (3)	—
(132/6) Sin (Ar.)	—	1	—
(24/2) Sinn-i rüş (Ar.+Ar.)	Rüş (3)	2	—
(71/4) Suret almak (Ar.+T.)	Suret (1241)	Suret (102)	—
(87/20) Şad (Far.)	2	—	—
(127/23) Şayan (Far.)	34	5	—

(110/14) Şedid (Ar.)	Şedit (2)	—	—
(29/20) Şerik (Ar.)	Şerik (7)	Şerik (1)	—
(15/18) Taaccüp (Ar.)	Taaccüp etmek (1)	—	—
(53/16) Tab' (Ar.)	Tab (1)	—	—
(85/1) Tabir-i aher (Ar.+Ar.)	Tabir (203)	Tabir (17)	—
(50/8) Tafsilat almak (Ar.+T.)	Tafsilat (2)	Tafsilât (1)	—
(81/21) Tahayyür (Ar.)	—	—	—
(47/28) Tahkik (Ar.)	33	4	—
(86/22) Tahkir eylemek (Ar.+T.)	Tahkir (5)	—	—
(47/29) Tahrir etmek (Ar.+T.)	Tahrir (21)	Tahrir (2)	—
(27/4) Tahsîn eylemek (Ar.+T.)	Tahsin (1)	—	—
(51/6) Takrip (Ar.)	1	—	—
(90/25) Takrip (Ar.)	1	—	—
(97/20) Taksirât (Ar.)	Taksirat (1)	—	—
(55/17) Talim etmek (Ar.+T.)	6	3	—
(15/1) Tantanalı (Ar.+T.)	Tantana (1)	Tantanalı (3)	—
(85) Tatlik (Ar.)	—	—	—
(83/28) Tavsif etmek (Ar.+T.)	15	Tavsif (2)	—
(90/3) Tayin eylemek (Ar.+T.)	Tayin (118)	Tayin (26)	—
(88/5) Tazip etmek (Ar.+T.)	1	—	—
(125/10) Tazyik etmek (Ar.+T.)	59	3	—
(60/14) Tebdil etmek (Ar.+T.)	3	Tebdil (2)	—
(58/3) Tebeddül getirmek (Ar.+T.)	Tebeddül (4)	—	—
(83/6) Tebeddül-i negeh-zuhura (Ar.+Ar.+Ar.)	Tebeddül (4), zuhur (27)	Zuhur (1)	—
(40/13) Tebyiz etmek (Ar.+T.)	—	—	—
(137/4) Tecerrüd eylemek (Ar.+T.)	Tecerrüt etmek (1)	—	—
(49/9) Tecessüm etmek (Ar.+T.)	9	2	—
(133/12) Tedenniye yüz tutmak (Ar.+T.+T.)	Tedenni (2)	—	—
(51/18) Teemmül olmak (Ar.+T.)	Teemmül (7)	—	—
(69/23) Teemmül olmak (Ar.+T.)	Temmmül (7)	—	—
(123/5) Tefevvüh etmek (Ar.+T.)	—	—	—
(81/13) Tefevvüh eylemek (Ar.+T.)	—	—	—
(18/24) Tekâsül etmek (Ar.+T.)	Tekasül (2)	—	—

(83/8) Tekevvün etmek (Ar.+T.)	3	—	—
(105/27) Telezzüz etmek (Ar.+T.)	—	—	—
(81/21) Terehhüb (Ar.)	—	—	—
(73/27) Tesir (Ar.)	536	32	—
(111/31) Tesmiye etmek (Ar.+T.)	2	—	—
(35/29) Teşrih etmek (Ar.+T.)	Teşrih etmek (4)	Teşrih (2)	—
(57/12) Teşyi etmek (Ar.+T.)	7	—	—
(77/5) Teveccüh (Ar.)	14	6	—
(54/22) Tezyin olunmak (Ar.+T.)	Tezyin(5)	Tezyin (1)	—
(24/3) Tulû edegelmek (Ar.+T.)	—	—	—
(70/21) Tulû etmek (Ar.+T.)	—	—	—
(57/13) Ufk-ı arz (Ar.+Ar.)	Ufuk (51), arz (21)	Ufuk (58), arz (39)	—
(59/14) Umur (Ar.)	7	32	—
(73/6) Üftâde (Far.)	Üftade (2)	—	—
(111/30) Ünsiyetli (Ar.+T.)	Ünsiyet (2)	Ünsiyet (1)	—
(102/7) Vak'a (Ar.)	Vaka (176)	Vak'a (26)	—
(83/14) Vâki olmak (Ar.+T.)	Vaki olmak (39)	Vaki (3)	—
(133/18) Valide-i müşfikân (Ar.+Ar.)	Valide (28), müşfikane (1)	Valide (4)	—
(33/9) Varakpâre (Ar.+Far.)	Varak (1)	Varak (6)	—
(137/5) Vaveyla kalkması (Ar.+T.)	3	—	—
(21/2) Vech ile (Ar.+T.)	Vecih (72)	Vecih (3)	—
(52/10) Vehle-i ulâ (Ar.+Ar.)	—	—	—
(124/1) Velev (Ar.)	11	2	—
(138/23) Velhasıl (Ar.)	23	Velhâsıl (5)	—
(56/3) Vira (İt.)	1	1	—
(62/19) Visâl (Ar.)	—	—	—
(37) Yeis (Ar.)	13	2	—
(52/21) Yılan-kavi (T.+Ar.)	—	—	—
(114/20) Zahip olmak (Ar.+T.)	—	—	—
(77/3) Zahir (Ar.)	13	4	—
(60/17) Zati (Ar.)	3	Zatî (1)	—
(64/29) Zekâvet (Ar.)	Zekavet(11)	—	—
(46/5) Zevc (Ar.)	Zevç (9)	Zevç (1)	—

(24/1) Zîr (Far.)	—	—	—
(94/19) Zu'mınca (Ar.)	—	—	—
(83/21) Zulmet (Ar.)	4	2	—

Tablo 2. Yabancı Kelimelerin Sıklık Sözlüklerindeki Sıklık Sayıları-1

Taaşuk-ı Talât ve Fitnat romanının özgün metninde bulunan kelimelerin YTKS 1’de bulunma oranları YTKS 2’de bulunma oranlarından daha fazladır. Bu kelimelerin ÇTS’te bulunma oranları oldukça azalmıştır.

1945-1950 yılları arasında özgün metindeki kelimelerin kullanım sıklığı daha fazlayken 1995-2000 yılları arasında azalmıştır. 2014 yılı ve sonrasında ise bu kelimelerin çoğu kullanımı yitirmiştir.

T.T.F. (Sadeleştirilmiş)	Y.T.K.S. 1	Y.T.K.S. 2	Ç.T.S.
(35/29) Açıklamak (T.)	96	277	—
(24/15) Adaletli (Ar.+T.)	1	5	Adalet (50455)
(48/11) Âdeta (Ar.)	237	135	—
(66/8) Adetler (Ar.)	Âdet (102)	Âdet (65)	Adet 72197
(54/9) Adı geçen kişi (T.+T.+T.)	Ad (805), geç (1841), kişi (316)	Ad (954), geçmek (1655),	—
(98/31) Ah etmek, inlemek (T.+T.), (T.)	Ah etmek (2), inlemek (34)	Ah etmek (1), inlemek (15)	—
(81/10) Ahlak kitabı (Ar.+Ar.)	Ahlak (165), kitap (608)	Ahlâk (110), kitap (816)	Kitap (40658)
(24/7) Ahmak (Ar.)	4	6	—
(85/16) Aile (Ar.)	478	753	68047
(90/2) Akıllı (Ar.+T.)	42	73	—
(25/31) Akıllıca (Ar.)	3	13	—
(42/25) Aklın baştan gitmesi (T.)	Akıl (422), baş (1457), gitmek (2073)	Akıl (679), baş (1702), gitmek (2600)	Baş (36138), gitmek (26225)
(114/22) Alay hâlinde (Yun.+Ar.+Far.)	Alay (129), hâl (2439)	Alay (24), hâl (1583)	Hâlinde (90888)
(16/33) Alışık (T.)	3	31	—
(75/7) Allah bilir (Ar.+T.)	—	—	—
(67/6) Allah vergisi	1	—	—

(Ar.+T.)			
(69/4) Almak (T.)	2941	4422	—
(72/27) Almak (T.)	2941	4422	—
(82/29) Alt üst olmak (T.+T.+T.)	—	Altüst olmak (11)	—
(21/26) Anlaşmak (T.)	53	81	Anlaşma (25455)
(83/28) Anlatmak (T.)	705	933	—
(83/6) Ansızın ortaya çıkan değişiklik (T.+T.+T.+T.)	Ansızın (13), orta (906), çıkmak (1859)	Ansızın (21), orta (1537), çıkmak (2777)	Orta (88480)
(46/2) Ara (T.)	2670	2528	43556
(50/7) Ara bozucu (T.+T.)	—	—	—
(47/28) Araştırma (T.)	149	377	76731
(137/23) Arınmak (T.)	2	16	—
(137/4) Arınmak (T.)	2	16	—
(29/20) Arkadaş (T.)	771	764	—
(24/1) Aşağı (T.)	—	381	18370
(86/22) Aşağılamak (T.)	2	381	—
(73/6) Aşık (Ar.)	Âşık (65)	Âşık (62)	—
(61/17) Aşık olduğu kadın (Ar.+T.+T.)	Âşık (65), olmak (20515), kadın (1251)	Âşık (53), olmak (20844), kadın (1898)	Olmak (197808), kadın (177589)
(85/8) At uşağı (T.+T.)	1	—	—
(88/4) Ayıplamak (Ar.+T.)	4	3	—
(43/10) Ayrılık (T.)	126	35	—
(87/2) Ayrılık (T.)	126	35	—
(34/11) Ayrılmak (T.)	626	397	—
(139/5) Ayrıntılı (T.)	Ayrıntı (5)	108	—
(50/8) Ayrıntılı bilgi almak (T.+T.+T.)	Ayrıntı (5), bilgi (453), almak (2941)	Ayrıntı (108), bilgi (985), almak (4422)	Bilgi (962)
(73/8) Az bir benzerlik (T.+T.+Ar.)	Az (612), bir (28157), benzerlik (33)	Az (1036), bir (29286), benzerlik (35)	Az (148038), bir (6069483), benzer(34888)
(114/9) Azap çekmek	Azap (37)	Azap (18)	—

(Ar.+T.)			
(90/25) Bahane (Far.)	27	34	—
(131/29) Bakmak (T.)	1165	2252	—
(70/21) Başarılı olmak (T.+T.)	Başarılı (11) olmak (20515)	Başarılı (232), olmak (20844)	Başarılı (83477), olmak (197808)
(24/21) Başka (T.)	1599	1586	222868
(85/1) Başka bir deyiş (T.+T.+T.)	Başka (1599), bir (28157), deyiş (6)	Başka (1586), bir (29286), deyiş (75)	Bir (6069483)
(133/13) Başlangıç (T.)	145	140	—
(57/14) Başlangıç (T.)	145	140	—
(57/13) Batmak (T.)	54	93	—
(63/6) Bayan terzi (T.+Far.)	Bayan (182), terzi (20)	Bayan (180), terzi (21)	—
(65/16) Bazen (Ar.)	258	363	30127
(27/22) Belirli (T.)	45	131	—
(15/2) Belli olan (T.+T.)	Belli (128), ol (8)	Belli (363)	83615
(65/3) Ben (T.)	2895	5819	401297
(71/4) Benzemek (T.)	265	222	—
(81/28) Bilmececin çözümü (T.+T.)	Bilmece (4), çözüm (9)	Bilmece (14), çözüm (248)	Çözüm (45787)
(82/25) Bir derece (T.+Ar.)	8	—	Bir (6069483), derece (71660)
(17/1) Boş sözler (T.+T.)	Boş (196), söz (1215)	Boş (238), söz (857)	Boş (36069), söz (170935)
(85) Boşanma (T.)	17	7	—
(59/23) Bozmak (T.)	108	146	—
(74/2) Bozmak (T.)	108	146	—
(133/12) Bozulmak (T.)	112	186	—
(66/17) Bu şekilde (T.+Ar.)	Bu (22798), şekil (1733)	Bu (15140), şekil (1328)	Bu (3581117)
(24/15) Bütün (T.)	2682	1447	187268
(24/6) Büyük (T.)	3043	2133	600640
(59/32) Büyük bir şeref (T.+T.+Ar.)	Büyük (3043), bir (28157), şeref (167)	Büyük (2133), bir (29286), şeref (39)	Büyük (600640), bir (6069483)
(102/1) Büyüklük (T.)	122	106	—
(104/20) Canlandırmak	46	37	—

(Ar.+T.)			
(49/9) Canlanmak (T.)	35	36	—
(28/7) Ceket (Fr.)	53	64	—
(40/12) Çabucak (Far.+T.)	21	8	—
(24/19) Çekim kuvveti (T.+Ar.)	Çekim (2), kuvvet (821)	Çekim (36), kuvvet (68)	—
(59/22) Çekinmek (T.)	104	64	—
(87/26) Çıglık (T.)	21	74	—
(137/5) Çıglık kopması (T.+T.)	Çıglık (21)	74	—
(136/8) Çıkan yer (T.+T.)	Çıkmak (1859), yer (2750)	Çıkmak (2777), yer (3361)	—
(24/2) Çocukların kalplerine (T.+Ar.)	Çocuk (1230), kalp (338)	Çocuk (2326), kalp (304)	Çocuk (134043), kalp (44202)
(35/25) Çok geçmeden (T.+T.)	Çok (2659), geç (139)	Çok (5405), geç (167)	Çok (1314013)
(117/11) Damat (Far.)	45	33	—
(24/21) Dayanmak (T.)	382	272	—
(69/4) Dayanmak (T.)	382	272	—
(58/3) Değişiklik getirmek (T.+T.)	Değişiklik (190), getirmek (774)	Değişiklik (233), getirmek (1230)	Değişiklik (31510), getirmek (18816)
(60/14) Değiştirmek (T.)	1	328	—
(86/16) Derece (Ar.)	800	414	71660
(64/24) Ders almak (Ar.+T.)	Ders (271), almak (2941)	Ders (192), almak (4422)	Ders (26445)
(98/16) Dertli (Far.+Tr)	22	20	—
(50/7) Dik başlı (T.+T.)	1	10	—
(24/3) Doğmak (T.)	426	417	—
(70/32) Doğmak (T.)	426	317	—
(52/21) Dolambaçlı (T.)	5	6	—
(99/3) Dolmak (T.)	127	79	—
(56/3) Durmadan (T.)	66	62	—
(47/28) Durum (T.)	755	1668	75372
(24/12) Duygu (T.)	198	420	—
(17/7) Düşünce (T.)	440	501	17334

(30/26) Düşünce (T.)	440	501	17334
(68/14) Düşünce (T.)	440	501	17334
(57/15) Düşünce denizi (T.+T.)	Düşünce (440), deniz (706)	Düşünce (501), deniz (509)	Düşünce (17334), deniz (113054),
(69/23) Düşünmek (T.)	768	1439	—
(90/30) Eksik (T.)	123	134	18705
(15/12) Elbise (Ar.)	Elbise (193)	120	—
(62/13) Elbise (Ar.)	193	120	—
(136/3) Engellemelerine rağmen (T.+Ar.)	Engellemek (1), rağmen (376)	Engellemek (159), rağmen (394)	Rağmen (145149)
(24/2) Ergenlik yaşı (T.+T.)	Ergen (1), yaş (468)	Ergenlik (15), yaş (522)	Yaş (46391)
(85/12) Eş (T.)	153	312	Eşi (84516)
(85/5) Eşya (Ar.)	285	199	—
(73/27) Etki (T.)	74	505	Etkisi (31025)
(49/7) Etkilenmek (T.)	Etkilenme (1)	126	—
(82/25) Etkili (T.)	6	113	59176
(51/18) Etraflıca düşünmek (Ar.+T.)	Etraflıca (13), düşünmek (768)	Etraflıca (1), düşünmek (1436)	—
(54/8) Evlenmek (T.)	180	193	—
(21) Evlilik meselesi (T.+Ar.)	Evlilik (10), mesele (1033)	Evlilik (132), mesele (201)	Evlilik (17265)
(88/5) Eziyet etmek (Ar.+T.)	—	3	—
(139/6) Felaketname (Ar.+Far.)	Felaket (133)	Felâket (68)	—
(38/20) Felç (Ar.)	18	8	—
(109/20) Ferah (Far.)	8	30	—
(137/5) Feryat kopması (Far.+T.)	Feryat (39)	Feryat (24)	—
(82/11) Geçerli (T.)	—	123	23978
(109) Geçici (T.)	64	72	23632
(48/4) Geçmiş (T.)	77	209	29070
(18/18) Gelecek (T.)	86	440	89211
(48/3) Genellikle (T.)	Genellik (1)	216	19221
(94/12) Gerçekleşmek	25	206	Gerçekleşti (21089)

(T.)			
(28/19) Gerçekten (T.)	105	328	47816
(59/12) Gerçekten (T.)	105	328	47816
(17/6) Gerek (T.)	587	653	72926
(24/12) Gerek (T.)	537	653	73926
(75/9) Gerek (T.)	537	653	72926
(15/8) Geri dönmek (T.+T.)	Geri (443), dönmek (630)	Geri (631), dönmek (942)	Geri (110344)
(60/18) Gezinti (T.)	47	10	—
(62/26) Gizli (Far.+T.)	167	205	38742
(92/24) Gizli (Far.+T.)	167	305	38742
(27) Gizliliğin kalkması (T.+T.)	Gizlilik (3), kalkmak (409)	Gizlilik (10), kalkmak (509)	Gizli (38742)
(77/3) Görünür (T.)	12	22	—
(15/1) Gösterişli (T.)	6	8	—
(24/2) Güneş (Ar.)	279	315	44289
(79/25) Güneş (T.)	279	315	44289
(61/17) Haber almak (Ar.+T.)	Haber (687), almak (2941)	Haber (598), almak (4422)	Haber (81045)
(35) Haberleşme (Ar.+T.)	11	22	Haber (81045)
(82/2) Hâllerin tümü (Ar.+T.)	Hâl (2439), tüm (4)	Hâl (1583), tüm (1083)	Tüm (277146)
(131/17) Harf (Ar.)	125	93	—
(35/20) Hasret (Ar.)	88	37	—
(64/2) Hemen (Far.)	541	929	—
(49/17) Her zamanki gibi (Far.+Ar.+T.)	Her zaman (203), gibi (4835)	Her zaman (216), gibi (4994)	Her (666022), zaman (352628), gibi (801915)
(78/32) Herkes (Far.)	460	741	87343
(53/26) Heves kırmak (Ar.+T.)	—	—	—
(25/4) Hikâye (Ar.)	174	216	—
(102/1) Hile (Ar.)	23	13	—
(19/31) Hizmetçi (Ar.+T.)	62	28	—
(46/21) Hoş (Far.)	196	286	19896
(53/16) Huy (Far.)	33	23	—

(15/5) Hüzünlü (Ar.+T.)	8	19	—
(15/5) Hüzünlü (Ar.+T.)	8	19	—
(25/4) Israr (Ar.)	70	52	—
(82/17) İğrenç (T.)	18	15	—
(52/10) İlk bakışta (T.+T.)	19	—	İlk (609770)
(40/9) İlk önce (T.+T.)	49	25	İlk (609770), önce (490943)
(46/15) İlkokul (T.+T.)	91	41	—
(77/5) İltifat (Ar.)	47	20	—
(40/19) İmkânsız (Ar.+T.)	İmkansız (74)	İmkânsız (72)	—
(16/33) İnanç (T.)	31	208	—
(114/20) İnanmak (T.)	292	543	İnanıyorum (24485)
(27/11) İnanmak (T.)	6	543	—
(54/25) İncelik (T.)	34	40	—
(75/9) İncelik (T.)	34	40	—
(91/24) İnci tanesi (Cy.+Far.)	İnci (28), tane (213)	İnci (19), tane (273)	İnci (19175), tane (32925)
(131/1) İp (T.)	56	96	—
(115/23) İrade (Ar.)	169	73	—
(111/31) İsimlendirmek (Ar.+T.)	6	5	—
(124/1) İsterse (T.)	İstemek (2424)	İstemek (2859)	İster (28770)
(94/23) İtibarlı (Ar.+T.)	2	7	—
(126/34) İyileşmek (T.)	24	39	—
(24/16) Kaba (T.)	85	39	—
(33/9) Kağıt parçası (Far.+Far.)	Kâğıt (202), parça (404)	Kâğıt (323), parça (535)	—
(87/20) Kanlı canlı (T.+Far.)	—	1	—
(47/22) Kapalı (T.)	107	145	40172
(83/21) Karanlık (T.)	202	213	—
(104/9) Karar vermek (Ar.+T.)	—	—	karar verdi (901)
(73/10) Karşılaşmak (T.)	211	214	—
(98/29) Karşılık (T.)	185	269	38269

(62/19) Kavuşma (T.)	9	1	—
(92/30) Kaynaklanmak (T.)	Kaynaklı (1)	148	Kaynak (21735)
(37) Keder (Ar.)	50	26	—
(94/19) Kendisine göre (T.+T.)	—	—	—
(99/4) Kesin (T.)	118	175	37043
(25/10) Kısacası (T.)	Kısaca (102)	Kısaca (192)	—
(67/24) Kız (T.)	1578	1088	70334
(73/26) Kız kardeş (T.+T.)	31	33	—
(46/5) Koca (T.)	221	250	—
(53/24) Konu (T.)	373	1934	61254
(27/8) Konuşmak (T.)	582	1053	—
(138/22) Korkutmak (T.)	25	48	—
(133/17) Korumak (T.)	394	341	16639
(46/22) Kötü ahlak (T.+Ar.)	Kötü (190), ahlak (165)	Kötü (423), ahlâk (110)	Kötü (85956)
(101/25) Kucak (T.)	52	50	—
(81/5) Kuran (Ar.)	—	—	—
(93/2) Kurtulmak (T.)	223	269	—
(123/17) Kurtuluş (T.)	48	47	—
(30/29) Kuruntu (T.)	8	4	—
(47/3) Kuruntu (T.)	8	4	—
(97/20) Kusurlar (Ar.+T.)	Kusur (64)	Kusur (67)	—
(24/6) Küçük (T.)	887	996	143892
(127/23) Layık (Ar.)	60	Lâyık (23)	—
(39/19) Mal mülk (Ar.+Ar.)	3	3	Mal (37400)
(134/5) Menteşe (Far.)	2	5	—
(51/7) Meramını anlatmak (Ar.+T.)	Meram (8), anlatmak (705)	Meram (5), anlatmak (933)	—
(24/17) Merhamet (Ar.)	42	24	—
(82/3) Meselenin ayrıntısı (Ar.+T.)	Mesele (1033), ayrıntı (5)	Mesele (201), ayrıntı (108)	—
(83/14) Meydana gelmek	Meydan (784), gelmek	Meydan (296),	Meydana gelen (2361)

(Ar.+T.)	(4641)	gelmek (4033)	
(46/2) Meyve (Far.)	171	186	17622
(138/18) Mezarlık (Ar.+T.)	80	44	—
(58/24) Muska (Ar.)	5	17	—
(87/20) Mutlu (T.)	25	140	52588
(15/8) Mutlu (T.)	Mutlu (25)	140	52588
(105/27) Mutlu olmak (T.+T.)	2	50	—
(72/13) Mutluluk (T.)	Mutlu (25)	151	Mutlu (52588)
(55/6) Namus (Ar.)	38	25	—
(21/19) Namuslu (Ar.+T.)	35	9	—
(42/15) Narin (Far.)	13	9	—
Nasip olmak (Ar.+T.)	16	6	—
(83/26) Ne âlâ (T.+Ar.)128/14	1	3	—
(83/26) Ne yazık (T.+T.)	Ne (2905), yazık (75)	Ne (5098), yazık (137)	Ne (625200), yazık (23886)
(127/18) Nefret etmek (Ar.+T.)	35	51	—
(24/3) Okurlar (T.)	Okur (2)	Okur (182)	—
(102/7) Olay (T.)	280	874	114954
(15/2) Oldukça güzel (T.+T.)	Oldukça (183), güzel (910)	Oldukça (283), güzel (855)	Oldukça (39376), güzel (143382)
(60/9) Olgun (T.)	54	28	—
(83/8) Oluşmak (T.)	Oluş (100)	Oluş (81)	Oluşan (65429)
(46/16) Ortaokul (T.+T.)	68	—	—
(82/29) Ortaya çıkarmak (T.+T.)	—	—	—
(48/12) Öfkeli (T.)	13	24	—
(85/20) Öfkeli (T.)	13	24	—
(55/17) Öğretmek (T.)	79	98	—
(136/32) Ölü (T.)	113	110	19562
(42/4) Ölüm (T.)	430	392	30054
(62/2) Peruk (İt.)	—	3	—
(87) Pişmanlık (Far.+T.)	8	18	—

(39/4) Razi etmek (Ar.+T.)	4	8	—
(95/1) Renk (Far.)	591	545	16665
(42/3) Sahip (Ar.)	595	892	160196
(48/2) Saygı göstermek (T.+T.)	Saygı duymak (4)	Saygı (177)	30349
(94/23) Sayısız (T.)	24	35	Sayı (36219)
(70/12) Saymak (T.)	270	226	—
(24/4) Sebep olmak (Ar.+T.)	180	55	Sebep (17630)
Sebep olmak (Ar.+T.)	180	55	—
(84/3) Sebepten dolayı (Ar.+T.)46/9	Sebep (761), dolayı (353)	Sebep (311), dolayı (172)	Sebep (17630), dolayı (66255)
(79/29) Sergilemek (T.)	Sergi (66)	80	—
(74/1) Sessizlik (T.)	44	72	—
(72/24) Sevgili (T.)	190	257	Sevgilisi (21190)
(126/6) Sevimli (T.)	64	44	—
(50/7) Sıkıcı (T.)	14	10	—
(109/8) Sıkıntı (T.)	82	198	22140
(55/8) Sınırlı (T.)	Sınır (156)	91	17385
(32/2) Sıra (T.)	812	888	92548
(51/7) Sırrını açıklamak (Ar.+T.)	Sır (84), açıklamak (99)	Sır (131), açıklamak (277)	—
(18) Sohbet (Ar.)	24	77	22760
(139) Son (T.)	1481	1337	517087
(96/4) Son (T.)	1481	1337	517087
(74/8) Son vermek (T.+T.)	—	—	—
(105/7) Sonsuza dek (T.+T.)	Sonsuz (70), dek (15)	Sonsuz (100), dek (111)	dek (19340)
(138/23) Sonuç olarak (T.+T.)	Sonuç (110)	Sonuç (963)	Sonuç (37936), olarak (1094053)
(33/3) Soysuz (T.)	3	6	—
(33/3) Soysuz (T.)	3	6	—
(123/5) Söylemek (T.)	1846	1837	17656
(81/13) Söylemek (T.)	1846	1837	17656

(81/11) Söz (T.)	1215	857	170935
(15/1) Söz başı (T.)	Söz (1215), baş (1457)	Söz (857),baş (1702)	Söz (170935), baş (36138)
(32) Sözleşme (T.)	101	97	19987
(43/7) Sözleşme (T.)	101	97	19987
(54/22) Süslenmek (T.)	27	20	—
(85/5) Süslü (T.)	45	21	—
(47/11) Şaşırmak (T.)	100	160	—
(15/18) Şaşkınlık (T.)	26	73	—
(24/3) Şaşkınlık (T.)	26	61	—
(81/21) Şaşkınlık (T.)	26	61	—
(133/18) Şefkatli anne (Ar.+T.)	Şefkat (1), anne (404)	Şefkat (37), anne (1037)	—
(51/6) Şekil (Ar.)	1733	1328	—
(110/14) Şiddetli (Ar.+T.)	173	53	—
(21/2) Şu şekilde (T.+Ar.)	Şu (1471), şekil (1733)	Şu (843), şekil (1328)	Şu (260731)
(24/4) Tabii bir hâl (Ar.+T.+Ar.)	Tabii (382), hâl (2439)	Tabiî (52)	Tabii (97194)
(27/4) Takdir etmek (Ar.+T.)	80	24	—
(81/21) Tedirginlik (T.)	2	20	—
(18/24) Tembellik etmek (Far.+T.)	2	2	—
(40/13) Temize çekmek (Ar.+T.)	Temiz (188)	Temiz (168)	—
(25/15) Terim (T.)	172	59	—
(29/22) Teselli olmak (Ar.+T.)	Teselli (60)	Teselli (15)	—
(103/9) Titreme (T.)	11	11	—
(90/3) Tutmak (T.)	Vesvese (2)	877	—
(33/18) Tülbent (Far.)	7	5	—
(57/13) Ufuk (Ar.)	51	58	—
(57/12) Uğurlamak (T.)	12	16	—
(27/13) Uğursuz (T.)	292	9	Uğur (29083)
(76/2) Utangaç (T.)	4	12	—

(86/15) Uygun gelmek (T.+T.)	Uygun (249), gelmek (4641)	Uygun (429), gelmek (4033)	Uygun(96922)
(24/10) Uzak (T.)	394	444	41179
(24/21) Uzak (T.)	394	444	41179
(75/29) Uzun ceket (T.+Fr.)	Uzun (617), ceket (53)	Uzun (781), ceket (64)	Uzun (184515)
(136/24) Uzuu (Ar.)	40	2	—
(69/18) Ümit etmek (Far.+T.)	61	3	—
(61/2) Ümitsizlik (Far.+T.)	24	6	—
(20/20) Üzülmek (T.)	85	124	—
(88/7) Üzülmek (T.)	85	124	—
(91/32) Vasıflar (Ar.)	Vasıf 230	Vasıf (22)	—
(59/14) Vazife (T.)	679	42	—
(49/16) Vaziyet (Ar.)	578	31	—
(103/2) Vesveseci (Ar.+T.)	Vesvese (2)	Vesvese (5)	—
(82/11) Vurgun (T.)	15	11	—
(122/3) Yakalanmak (T.)	101	126	Yakalandı (24659)
(111/30) Yakın (T.)	663	696	120509
(48/23) Yakın (T.)	663	696	120509
(15/12) Yakışıklı bir genç (T.+T.+T.)	Yakışıklı (16), bir (28157), genç (1050)	Yakışıklı (30), bir (29286), genç (817)	Bir (6069483), genç (162237)
(126/10) Yalan (T.)	91	127	17108
(87/23) Yalnız (T.)	1337	359	27296
(120/7) Yalvarma (T.)	3	1	—
(51/15) Yan (T.)	999	1660	31358
(110/26) Yanmak (T.)	257	263	—
(94/16) Yardım etmek (T.+T.)	134	104	—
(41/1) Yardımcı (T.)	60	89	39939
(73/2) Yarım yamalak (T.+T.)	3	8	—
(132/6) Yaş (T.)	468	522	46391
(48/8) Yavaşça (T.)	39	46	Yavaş (29972)

(98/19) Yazık yazık (T.)	Yzık (75)	Yazık (137)	Yazık (23886)
(47/29) Yazmak (T.)	769	886	—
(35/2) Yemin mektubu (Ar.+Ar.)	Yemin (8), mektup (378)	Yemin (9), mektup (240)	—
(49/7) Yeni yetme (T.+T.)	—	5	—
(89/9) Yetki (T.)	85	106	—
(84/3) Yok etmek (T.+T.)	44	138	—
(42/5) Yokluk çölü (T.+T.)	Yokluk (34), çöl (41)	Yokluk (36), çöl (43)	—
(73/31) Yukarı (T.)	480	129	—
(54/24) Yumuşak huylu (T.+Far.)	Yumuşak (75), huy (33)	Yumuşak (144), huylu (6)	—
(103/16) Yükleme (T.)	29	53	—
(57/14) Yükleme (T.)	29	53	—
(57/14) Yüz (T.)	741	807	32575
(59/22) Zarar vermek (Ar.+T.)	—	—	Zarar (55224)
(60/17) Zaten (Ar.)	216	517	73858
(15/6) Zavallı (Ar.+T.)	Zavallı (197)	66	—
(64/29) Zekâ (Ar.)	Zeka (146)	Zekâ (66)	—
(37/9) Zengin (Far.)	242	175	28185
(49/26) Zihin yormak (Ar.+T.)	Zihin (101), yormak (9)	Zihin (77), yormak (39)	—
(55/28) Ziyaret etmek (Ar.+T.)	99	42	Ziyaret (61174)
(125/10) Zorlamak (Far.+T.)	24	104	—
(101/3) Zorlamak (Far.+T.+T.)	24	104	—

Tablo 3. Yabancı Kelimelerin Sıklık Sözlüklerindeki Sıklık Sayıları-2

Taaşuk-ı Talât ve Fitnat sadeleştirilmiş metinde bulunan kelimelerin sıklığı YTKS 1’de az iken YTKS 2’de artmıştır. YTKS 1 ve YTKS 2’de bulunan kelimelerin çoğu ÇTS’de bulunmamaktadır. Bulunan kelimelerin ise sıklık sayıları oldukça artmıştır.

3.5.3. Deyimler

Deyimler birçok yazar tarafından farklı şekillerde tanımlanmışlardır. Belli bir kavramı, belli bir duygu ya da durumu dile getirmek için birden çok sözcüğün bir arada, seyrek olarak da tek bir sözcüğün yan anlamında kullanılmasıyla oluşan sözdür (Aksan, 1990, s. 37).

Korkmaz'ın deyim tanımı ise: Gerçek anlamından daha başka bir anlamı olan ve dikkat çekici anlatım özelliğine sahip olan kelime öbeği şeklindedir. (Korkmaz, 1992, s. 43).

Yusuf Çotuksöken'in deyim tanımlaması: Genellikle öz anlamından farklı bir anlam içeren iki ya da daha çok sözcükten oluşmuş kalıplaşmış söz şeklindedir. (Çotuksöken, 1992).

32/31	"Elimizde ne var?"	"Elimizden ne gelir?"
136/20	"Gözlerinde cila alameti yok."	"Gözlerinde hiç parıltı alameti yok."
115/9	"Talihin yaver imiş."	"Talihin yaver gitmiş."
59/9	Adın cimri çıkması	Adın cimriye çıkması
30/30	Akla gelmek	Akla takılmak
42/25	Aklım zâil oldu (Ar.+T.)	Aklım başımdan gitti (T.)
61/7	Arkasını bırakmamak	Peşini bırakmamak
82/29	Asabın ihtilal etmesi	Sinirlerin alt üst olması
47/1	Başka ahlak peydâ eylemek	Huyu suyu değişmek
71/4	Bayağı güzel bir kız suretini almak	Normalde olduğundan daha güzel bir kıza benzemek
51/17	Belaya müptela olmak	Belaya tutulmak
131/18	Beyhude çıkmak	Boşuna çıkmak
30/26	Bin türlü efkârın zihne gelmesi	Bin türlü düşüncenin aklından gelip geçmesi
68/2	Bir saatin bir yıl kadar görünmesi	Bir saatin bin yıl gibi gelmesi
37/25	Bu talih her gün önüne gelmez	Bu şans her gün önüne çıkmaz
95/16	Büyüklik takınmak	Kibirlenmek
136/32	Câmid hükmüne girmek	Ölü hâline gelmek
18/21	Can çekişmek	Son nefesini vermek
25/28	Can vermek	Can atmak
134/13	Cananından meysus olmak	Sevdiğinden ümidini kesmek
34/13	Cihandan bütün bütün meysus olmak	Dünyadan umudumu tamamiyle kesmek
47/20	Derdi sır tutmak	Derdi sır gibi saklamak

36/1	Dünyalarca memnun olmak	“Dünyalar benim oldu.”
46/27	Düşünmeye dalmak	Dalgın
15/14	Düşünmeye varmak	Düşünceye dalmak
113/21	Efkâra dalmak	Düşüncelere dalmak
38/23	Fena hâle getirmek	Fenalaşmak
137/5	Giriv kalkması	Çılgılık kopması
36/7	Gönlün derdini bitirmek	Gönlün derdini bildirmek
41/1	Gönlün karar bulmaması	Gönlün durmaması
40/14	Gönlün karar bulması	Gönlün durulup yatışması
27/7	Gönlün tez tez vurması	Kalbin hızlı hızlı çarpması
35/17	Gönlün tez tez vurması	Kalbin hızlı hızlı vurması
30/31	Gönlünün tez tez vurması	Kalbin hızlı hızlı atmaya başlaması
77/4	Gönül yapmak	Gönül kazanmak
79/23	Gözden saklanıp gitmek	Gözden kaybolup gitmek
37/12	Gözlerde bir duman peydâ olması	Gözlerde bir duman oluşması
49/4	Gözleri beri tarafa celp etmek	Gözlerini beri tarafa çekmek
120/12	Gözleri ceviz tanesi gibi dışarıya uğramak	Gözleri ceviz tanesi gibi dışarıya fırlamak
136/21	Gözleri üzerine memat perdesi çekilmesi	Gözleri üzerine ölüm perdesi çekilmesi
95/1	Gözlerinde cila olmaması	Gözlerinde renk kalmaması
57/10	Gözün sokağa gitmesi	Gözün sokağa ilişmesi
22/18	Hatırını bozmamak	Hatırını kırmamak
134/24	Hayat eserinin olmaması	Hayat belirtisinin olmaması
117/7	Hayrete dalmak	Şaşkınlığa dalmak
118/11	Hayrete dalmak	Hayrete düşmek
115/21	Hayrette kalmak	Hayrete düşmek
137/23	Her histen müberra olmak	Her histen arınmış olmak
61/23	Hülya kurmak	Hayal kurmak
62/25	Hülya kurmak	Hayal kurmak
80/1	Hülya kurmak	Hayal kurmak
98/19	Hülya kurmak	Hayal kurmak
98/15	Hülyalar kurmak	Hayaller kurmak
103/26	Hülyalar kurmak	Hayaller kurmak
119/29	Hülyalar kurmak	Hayaller kurmak
70/14	Hülyalara dalmak	Hayallere dalmak
79/24	Hülyalara dalmak	Hayallere dalmak

98/19	Hülyaların kapısının kapanması	Hayallerin kapısının kapanması
98/17	Hülyalarla geçirilen dakikalar	Hayallerle geçirilen dakikalar
113/21	Hülyaya dalmak	Hayale dalmak
28/12	İnsan sırasına koymak	İnsan yerine koymak
66/3	İnsan sırasına koymamak	İnsan yerine koymamak
114/27	İşitmez gibi olmak	Duymazdan gelmek
22/29	Kaleme gitmek	Devlet dairesine gitmek
23/1	Kaleme gitmek	Devlet dairesine gitmek
105/29	Kalıplara girmek	Şekillere girmek
100/17	Kararın kalkması	Huzurun kaçması
117/21	Kendini bilmez	Kendini bilmez bir hâlde
61/20	Keşf-i râz etmek	Sırrı açmak
32/25	Kız vermek	Kız bulmak
50/9	Kulak verip işitmek	Kulak vermek
39/19	Malını menâlini yemek içmek	Malı mülkü yemek içmek
128/12	Mana vermek	Anlam vermek
33/1	Mehdden lahde kadar	Beşikten mezara kadar
26/12	Merakın kalkması	Meraklanmak
129/34	Meyus olarak kalkmak	Ümitsizliğe kapılmak
134/15	Meyus olmak	Ümitsizliğe kapılmak
115/4	Meyusiyet gözüyle bakmak	Kederli bir bakışla bakmak
125/9	Meyusiyet pençesine düşmek	Ümitsizlik pençesine düşmek
39/29	Meyusiyete dönmek	Ümitsizliğe dönmek
109/4	Murada nayil olmak	Murada ermek
135/10	Müşfik bir nazar ile bakmak	Şefkatli bir nazar ile bakmak
125/16	Ömründen meysus olmak	Yaşamaktan ümidini kesmek
29/12	Pancar kesilmek	Kıpkırmızı kesilmek
109/14	Rahatı kalkmak	Rahatı kaçmak
74/1	Rişte-i sükûtu kat' etmek	Sessizliği bozmak
34/22	Sabr u kararın kalkması	Sabırsızlanmak
68/17	Sabrının kalmaması	Sabırsızlanmak
134/19	Sesi olduğu kadar bağırarak	Avazı çıktığı kadar bağırarak
87/19	Suret almak	Şekil almak
118/28	Sükûtuğa hâlel getirmek	Sessizliği bozmak
101/28	Şuuruna halel gelmek	Aklını kaybetmek

36/2	Taze hayat bulmak	Yeniden hayat bulmak
133/12	Tedenniye yüz tutmak	Bozulmak
18/25	Teslîm-i cân eylemek	Ölmek
37/15	Ümidi bütün bütün kesmemek	Ümidi tamamen kesmemek
137/5	Vaveyla kalkması	Feryat kopması
25/32	Vird gibi getirmek	Yinelemek
25/8	Yaşa basmak	Yaşa girmek
22/25	Yaşına gelmek	Yaşına ulaşmak
17/7	Yüz bin hülyanın zihne gelmesi	Zihinde bin bir düşünce olması
15/10	Yüzde tüy tüs olmaması	Bıyıkların yeni terlemesi
15/4	Zihni başka yerde olmak	Aklı başka yerde olmak
26/1	Zihninden eksik olmaz idi	Aklımdan çıkmazdı
44/24	Zihnin karar bulması	Aklın biraz yerine gelmesi
24/8	Zuhûr etmek	Ortaya çıkmak

Tablo 2. Deyimler-1

Orijinal metinde kullanılan yabancı kökenli kelimelerin birçoğunun yerine Türkçe kökenli kelimeler tercih edilmiştir.

Aktarıcı, orijinal metinde kullanılan deyimlerin yerine okuyucular tarafından daha açık anlaşılabilmesi için bu deyimlerin günümüzde daha çok kullanılan şekillerini tercih etmiştir.

3.5.4. Terimler

Doğan Aksan terimleri: Fizik, matematik, felsefe ve toplumbilim gibi bilim dallarından sahne sanatlarına, mimariden kuyumculuk, marangozluk gibi zanaatlara kadar uzanan bu dallara ait kavramların oluşturduğu sözcükler olarak tanımlar (Aksan, 2021, s. 43).

İncelediğimiz bu romanda rastlanılan terimler şunlardır:

38/20	Nüzul isabet etmesi	İnme inmesi
73/12	Nüzul isabet etmesi	İnme inmesi
129/12	Nüzul isabet etmesi	İnme inmesi

Tablo 3. Terimler-1

Akatrııcı, Arapça kökenli “nüzul” kelimesi yerine Türkçe kökenli “inme” kelimesini kullanmayı tercih etmiştir.

3.5.5. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler)

Sözvarlığının bir unsuru olan kalıp sözler, bir toplumda yaşayan insanların arasındaki ilişkiler esnasında kullanılan, kullanılması âdet olan sözlerdir. *Günaydın, afiyet olsun, affedersiniz, güle güle, güle güle oturun ...* gibi (Aksan, 2021, s. 42).

Aksoy, kalıp sözlerin içerisinde; dualar, beddualar, sövgüler, bilmece ve tekerlemelerin de olduğunu öne sürmektedir. “*Canı sağ olsun.*”, “*Allah cezasını versin.*”, “*Çok yaşa.*” gibi. Bunlar arasında deyim özelliği gösterebilecek olanlarının da olduğunu söyler: “*Eline sağlık.*”, “*Gözünü toprak bürüsün.*” gibi (Aksoy, 1993, s. 54).

28/9	"Allah hıfz eyleye!"	"Allah korusun!"
28/10	"Allah hıfz eyleye!"	"Allah korusun!"
22/11	"Allah imdat eyleye!"	"Allah yardım eyleye!"
32/19	Allah kerim	Allah büyük
75/7	Hüda alim	Allah bilir
129/5	Hüda alim	Allah bilir
127/24	Maazallah!	Allah korusun!
132/25	Maazallah!	Allah korusun!

Tablo 4. İlişki Sözleri-1

Bu tabloda, tamamen Arapça kalıplar kullanılmaktansa dilimizde yaygın kullanıma sahip Arapça kelimeler ile Türkçe kelimelerin kullanımı tercih edilmiştir.

3.5.6. Tekrar Öbekleri

Türkçede anlatımı güçlü kılmak amacıyla kullanılan sözvarlığı unsuru ise tekrar öbekleri, diğer adı ile ikilemelerdir. İkilemeler Türkçede sıklıkla kullanılırlar.

Doğan Aksan'ın İkilemeler ile ilgili yaptığı sıralama şöyledir:

1. Değişik Sözcük Türlerinden Aynı Sözcüğü Yinelendiği İkilemeler

- Kapı kapı, sayfa sayfa, zaman zaman... gibi.

2. Değişik Sözcük Türlerinden Eşanlamlılarla Kurulan İkilemeler

- Çarşı pazar, derme çatma, açık seçik... gibi.

3. Değişik Sözcük Türlerinden Tersanlamlılarla Kurulan İkilemeler

- Yer gök, büyük küçük, ileri geri... gibi...

4. Yansımalı İkilemeler

- Horul horul, çıtır çıtır, şırıl şırıl... gibi. (Aksan, 2021, s. 206-207).

Sözvarlığının bir diğer unsuru olan tekrar öbekleri (ikilemeler) anlatımı güçlendirmek amacıyla kullanılmaktadır.

Çalışmamızda bulunan tekrar öbeklerinin örnekleri şu şekildedir:

A. Değişik Sözcük Türlerinden Aynı Sözcüğün Yinelendiği Örnekler

34/19	...gâh ...gâh	Ara sıra
34/14	Bütün bütün	Tamamıyla
51/10	Bütün bütün	Tamamen
57/5	Bütün bütün	Tamamen
69/24	Bütün bütün	Tamamen
73/4	Bütün bütün	Bir hayli
73/29	Bütün bütün	Tamamen
137/9	Bütün bütün	Tamamen
34/13	Cihandan bütün bütün meyûs olmak	Dünyadan umudumu tamamıyla kesmek
121/4	Çabuk çabuk	Kısa zamanda
104/19	Gâh gâh	Zaman zaman
117/5	Gâh gâh	Zaman zaman
27/7	Gönlün tez tez vurması	Kalbin hızlı hızlı çarpması

35/17	Gönlün tez tez vurması	Kalbin hızlı hızlı vurması
30/31	Gönlünün tez tez vurması	Kalbin hızlı hızlı atmaya başlaması
98/19	Hayf hayf	Yazık yazık
15/15	Hayran hayran bakakalmış idi	Hayran hayran bakakalmıştı
37/15	Ümidi bütün bütün kesmedim	Ümidi tamamen kesmedim

Tablo 5. Tekrar Öbekleri-1

Aktarıcı, metnin anlatımına uygun olarak günümüzde kullanımı yaygın ikilemeleri ya da kelimeleri kullanmayı tercih etmiştir.

3.5.7. Argo

“Argo, Türkçe Sözlükte: “1. Her yerde ve her zaman kullanılamayan veya kullanılmaması gereken çoklukla eğitimsiz kişilerin kullandığı söz veya deyim. 2. Kullanılan ortak dilden ayrı olarak aynı meslek veya topluluktaki insanların kullandığı özel dil veya söz dağarcığı, jargon. 3. mec. Serserilerin, külhanbeylerinin kullandığı söz veya deyim.” (TDK, 2005, s. 117).

15/17	Karı (T.)	Kadın (T.)
22/15	Karı (T.)	Kadın (T.)
28/10	Karı (T.)	Kadın (T.)
28/11	Karı (T.)	Kadın (T.)
64/16	Karı (T.)	Kadın (T.)
66/2	Karı (T.)	Kadın (T.)
66/14	Karı (T.)	Kadın (T.)
86/7	Karı (T.)	Kadın (T.)
86/10	Karı (T.)	Eş (T.)
90/10	Karı (T.)	Kadın (T.)
90/16	Karı (T.)	Kadın (T.)
91/8	Karı (T.)	Kadın (T.)
91/15	Karı (T.)	Biri (T.)
97/23	Karı (T.)	Kadın (T.)
97/23	Karı (T.)	Kadın (T.)
102/27	Karı (T.)	Kadın (T.)
119/11	Karı (T.)	Kadın (T.)
119/25	Karı (T.)	Kadın (T.)
130/4	Karı (T.)	Eş (T.)

Tablo 6. Argo-1

Orijinal metinde tespit edilen “karı” kelimesi –Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat özelinde– kullanıldığı dönemde argo olarak kullanılmamıştır. Ancak bu kelime günümüzde argo kelimeler arasındadır. Bu dilin sürekli değişen bir olgu olduğunu göstermektedir.

4.ROMANDA TERCİH EDİLEN BİRLEŞİK FİİLLERİN DEĞİŞİMİ

Bu bölümde dil içi çevirisini yaptığımız 139 sayfadan oluşan Taaşşuk- Talât ve Fitnat Adlı romanda tercih edilen birleşik fiillerin günümüz Türkçesinde ne gibi değişikliğe uğradıkları tablolar ile gösterilmektedir. Sayfa ve satır numaralarını belirttiğimiz orijinal metin ve sadeleştirilmiş metinler arasındaki birleşik fiil tercihi bize 19.-21. yüzyıllar arasında birleşik fiillerin özellikle yardımcı fiiller ile kurulmuş birleşik fiillerin değişimi hakkında bilgi vermektedir.

282 birleşik fiil değişimi tespit edilen romanda kullanılan yardımcı fiiller: “olmak”, “olunmak”, “etmek”, “eylemek”, “edegelmek”tir.

4.1. Ol- yardımcı fiili

Mevlüt Gülmez’in günümüz Türkçesiyle sadeleştirdiği Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat adlı romanda birleşik fiiller genellikle yaygın olan kullanımları ile yazılmıştır. Mevlüt Gülmez, sadeleştirilmiş metninde isim+ol- yerine 12 yerde tek bir fiil, 19 farklı yerde -lA-n eki almış fiil, 3 yerde -l eki almış fiil, 2 yerde -n eki almış fiil, 4 yerde -ş eki almış fiil, 1 yerde -r eki almış fiil, 1 yerde -lA-ş eki almış tek bir fiil kullanmayı tercih etmiştir.

İsim+ol- yardımcı fiili yerine hem isim kısmının hem de yardımcı fiil kısmının değiştirildiği bazen de yardımcı fiil kısmının aynen devam ettirildiği örnekler de mevcuttur. 28 farklı yerde isim kısmı değiştirilip yardım fiil kısmı ol- olarak aynen devam ettirilmiştir. 3 farklı yerde hem isim unsuru hem de yardımcı fiil unsuru kes- olarak değiştirilmiştir. 3 farklı yerde yine aynı şekilde isim unsuru da yardımcı fiil unsuru da değiştirilmiştir. Yardımcı fiil ol- yerine bul- fiili konmuştur. 2 farklı yerde isim unsuru ve yardımcı fiil unsuru olmak üzere her ikisi de değiştirilmiştir. Yardımcı fiil ol- yerine kapıl- fiili kullanılmıştır. 2 farklı yerde isim unsuru değiştirilip yardımcı fiil ol- yerine er- fiili kullanılmıştır. İsim unsurunun da yardımcı fiil unsurunun da değiştirildiği diğer yerlerde yardımcı fiil ol- yerine bulun-, kaybet-, çık-, oluş-, düş-, tutul-, çek- et- fiilleri kullanılmıştır.

38/22	Acemi olmak (Ar.+T.)	Çekinmek (T.)
42/25	Aklım zâil oldu (Ar.+T.)	Aklım başımdan gitti (T.)
92/2	Ârız olmak (Ar.+T.)	Ortaya çıkmak (T.+T.)
25/1	Aşktan hâli olmak (Ar.+Ar.+T.)	Aşktan uzak olmak (Ar.+T.+T.)
84/3	Bâdi olmak (Ar.+T.)	Sebeup olmak (Ar.+T.)

111/1	Bâdi olmak (Ar.+T.)	Sebep olmak (Ar.+T.)
51/17	Belaya müptela olmak (Ar.+Ar.+T.)	Belaya tutulmak (Ar.+T.)
52/18	Belli olmak (T.+T.)	Açığa vurmak (T.+T.)
82/2	Bî-esas olmak (Far.+Ar.+T.)	Temelsiz olmak (Yun.+T.)
110/26	Biryan olmak (Far.+T.)	Yanmak (T.)
122/31	Câri olmak (Ar.+T.)	Gerçekleşmek (T.)
124/6	Celp olmak (Ar.+T.)	Koymak (T.)
78/20	Çatal olmak (T.+T.)	Çatallanmak (T.)
46/19	Dahil olmak (Ar.+T.)	Girmek (T.)
86/28	Def' olmak (Ar.+T.)	Yok olmak (T.+T.)
99/3	Gark olmak (Ar.+T.)	Dolmak (T.)
122/3	Giriftar olmak (Far.+T.)	Yakalanmak (T.)
93/2	Halas olmak (Ar.+T.)	Kurtulmak (T.)
94/12	Hâsıl olmak (Ar.+T.)	Gerçekleşmek (T.)
47/11	Hayran olmak (Ar.+T.)	Şaşırmak (T.)
88/13	Kâil olmak (Ar.+T.)	Razı olmak (Ar.+T.)
92/24	Kâil olmak (Ar.+T.)	Razı olmak (Ar.+T.)
101/26	Kâil olmak (Ar.+T.)	Razı olmak (Ar.+T.)
116/14	Kâil olmak (Ar.+T.)	Razı olmak (Ar.+T.)
61/27	Lazım olmak (Ar.)	Gerekmek (T.)
49/22	Mahcup olmak (Ar.+T.)	Utanmak (T.)
15/7	Mahzun olmak (Ar.+T.)	Hüzünlenmek (Ar.+T.)
116/21	Mahzun olmak (Ar.+T.)	Hüzünlenmek (Ar.+T.)
65/32	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
66/5	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
73/7	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
82/13	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
97/13	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
121/13	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
122/19	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
123/1	Mani olmak (Ar.+T.)	Engel olmak (Far.+T.)
69/4	Mebni olmak (Ar.+T.)	Dayanmak (T.)
128/3	Merak olmak (Ar.+T.)	Merak etmek (Ar.+T.)
24/18	Mevcut olmak (Ar.+T.)	Bulunmak (T.)
51/5	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümitsizliğe düşmek (Far.+T.)

51/13	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümidi kesmek (Far.+T.)
51/13	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümidi kesmek (Far.+T.+T.)
89/20	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümidi kaybetmek (Far.+T.)
102/19	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümitsiz olmak (Far.+T.)
109/13	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümitsizliğe kapılmak (Far.+T.)
134/15	Meyus olmak (Ar.+T.)	Ümitsizliğe kapılmak (Far.+T.)
20/20	Meyûs olmak (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
34/13	Meyûs olmak (Ar.+T.)	Umudu kesmek (Far.+T.)
24/4	Mucip olmak (Ar.+T.)	Sebep olmak (Ar.+T.)
124/8	Mucip olmak (Ar.+T.)	Vesile olmak (Ar.+T.)
105/34	Murada nail olmak (Ar.+Ar.+T.)	Murada ermek (Ar.+T.)
109/5	Murada nail olmak (Ar.+Ar.+T.)	Murada ermek (Ar.+T.)
70/21	Muvaffak olmak (Ar.+T.)	Başarılı olmak (T.+T.)
131/11	Muvaffak olmak (Ar.+T.)	Başarılı olmak (T.+T.)
114/9	Müazzep olmak (Ar.+T.)	Azap çekmek (Ar.+T.)
116/21	Mükedder olmak (Ar.+T.)	Kederlenmek (Ar.+T.)
133/11	Mükedder olmak (Ar.+T.)	Kederlenmek (Ar.+T.)
62/22	Müptelâ olmak (Ar.+T.)	Tutulmak (T.)
62/16	Müsait olmak (Ar.+T.)	Uygun olmak (T.+T.)
88/7	Müteessif olmak (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
49/7	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
78/7	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
78/15	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
78/16	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
87/7	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
87/21	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
88/13	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
103/25	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
104/20	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
111/17	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
117/30	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
117/30	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
118/5	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
120/9	Müteessir olmak (Ar.+T.)	Etkilenmek (T.)
29/22	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)

33/25	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)
35/29	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)
39/5	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)
64/6	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli bulmak (Ar.+T.)
100/22	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli bulmak (Ar.+T.)
110/30	Müteselli olmak (Ar.+T.)	Teselli bulmak (Ar.+T.)
34/11	Mütesellî olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)
34/23	Mütesellî olmak (Ar.+T.)	Teselli olmak (Ar.+T.)
83/26	Müyesser olmak (Ar.+T.)	Nasip olmak (Ar.+T.)
69/6	Nail olmak (Ar.+T.)	Ulaşmak (T.)
70/13	Nail olmak (Ar.+T.)	Erişmek (T.)
98/15	Nail olmak (Ar.+T.)	Kavuşmak (T.)
98/16	Nail olmak (Ar.+T.)	Ulaşmak (T.)
57/14	Nûmâyân olmak (Ar.+T.)	Görölmek (T.)
28/1	Peydâ olmak (Far.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)
28/31	Peydâ olmak (Far.+T.)	Belirmek (T.)
37/12	Peydâ olmak (Far.+T.)	Oluşmak (T.)
69/18	Peydâ olmak (Far.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)
120/21	Peydâ olmak (Far.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)
133/13	Peydâ olmak (Far.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)
95/28	Şad olmak (Far.+T.)	Mutlu olmak (T.+T.)
97/12	Tabii olmak (Ar.+T.)	Doğal olmak (T.+T.)
51/18	Teemmöl olmak (Ar.+T.)	Etraflıca düşünmek (Ar.+T.)
69/23	Teemmöl olmak (Ar.+T.)	Düşünmek (T.)
28/23	Topal olmak (T.+T.)	Aksamak (T.)
83/14	Vâki olmak (Ar.+T.)	Meydana gelmek (Ar.+T.)
61/26	Visale nail olmak (Ar.+Ar+T.)	Kavuşmak (T.)
114/20	Zahip olmak (Ar.+T.)	İnanmak (T.)
118/1	Zahip olmak (Ar.+T.)	İnanmak (T.)
76/33	Zail olmak (Ar.+T.)	Yok olmak (T.+T.)

Tablo 1. Ol- Yardımcı Fiili-1

b. Olun- yardımcı fiili

Bu kullanım ol- yardımcı fiilinde türeme olup “bir başkası tarafından yapılan” anlamı vermektedir. Mevlüt Gülmez sadeleştirilmiş metninde olun- fiili yerine bir başkası tarafından anlamı veren -l, -n, -ş ekleri ile isim+yardımcı fiil kısmının isim kısmının çoğu zaman

Türkçesini kullanıp az önce bahsi geçen ekleri ilave etmiş ve anlatımda sadeliği tercih etmiştir.

52/10	Fark olunmak (Ar.+T.)	Fark edilmek (Ar.+T.)
83/5	Tebdîl olunmak (Ar.+T.)	Dönüşmek (T.)
18/31	Terbiye olunmak (Ar.+T.)	Eğitilmek (T.)
39/21	Tercih olunmak (Ar.+T.)	Kıyaslanmak (Ar.+T.)
54/22	Tezyin olunmak (Ar.+T.)	Süslenmek (T.)

Tablo 2. Olun- Yardımcı Fiili-2

c. Et- yardımcı fiili

Et- yardımcı fiili orijinal metinde sıklıkla kullanılan yardımcı fiillerdendir. Mevlüt Gülmez, sadeleştirilmiş metninde isim+et- yardımcı fiili kullanılan 36 yerde bu fiilleri karşılayan tek bir fiil kullanmıştır. 15 yerde ise isimden fiil yapan -lA ekini kullanıp isimleri fiilleştirmeyi tercih etmiştir. 5 yerde fiillere -Dur ekini eklemiştir. 5 farklı yerde -n ekini fiillere ekleyip kullanmayı tercih etmiştir. 3 farklı yerde -lA-n eki birlikte kullanılarak tek bir fiil şeklinde kullanılmıştır. 8 farklı yerde -l eki kullanılarak tek bir fiil fiil kullanmayı tercih etmiştir. 1 yerde -r eki kullanılarak fiil ile anlatma yoluna gidilmiştir. 2 yerde -t eki kullanılarak tek bir fiil ile anlatılmıştır. 6 farklı yerde -ş eki kullanılarak tek bir fiile dönüştürülmüştür. 1 yerde -lA-ş eki beraber kullanılıp isim+et- yardımcı fiili tek bir fiil ile anlatılmıştır.

İsim+et- yardımcı fiilinin isim kısmı değiştirilip yardımcı fiil kısmı et- olarak devam eden 19 farklı yer, ol- fiilinin kullanıldığı 4 yer, kal- fiilinin kullanıldığı 2, çık-, çıkar-, çek-, aç-, yer-, say-, getir-, edil-, dön-, ver- gibi farklı fiillerin kullanıldığı birer yer vardır.

54/8	Akd-i izdivaç etmek (Ar.+Ar.+T.)	Evlenmek (T.)
117/19	Aks etmek (Ar.+T.)	Yankılanmak (T.)
122/10	Alaka etmek (Ar.+T.)	Tanışmak (T.)
82/29	Asabın ihtilal etmesi (Ar.+Ar.+T.)	Sinirlerin alt üst olması (T.)
47/5	Aşinalık etmek (Far.+T.)	Tanımak (T.)
131/29	Atf-ı nazar etmek (Ar.+Ar.+T.)	Bakmak (T.)
15/8	Avdet etmek (Ar.+T.)	Geri dönmek (T.+T.)
61/24	Avdet etmek (Ar.+T.)	Dönmek (T.)
91/12	Avdet etmek (Ar.+T.)	Geri dönmek (T.+T.)
49/4	Celp etmek (Ar.+T.)	Çekmek (T.)

113/16	Celp etmek (Ar.+T.)	Getirtmek (T.)
99/1	Cerh etmek (Ar.+T.)	Reddetmek (Ar.+T.)
24/11	Galeyan etmek (Ar.+T.)	Coşmak (Ar.)
82/28	Galeyan etmek (Ar.+T.)	Coşmak (T.)
57/13	Gurub etmek (Ar.+T.)	Batmak (T.)
79/25	Gurub etmek (Ar.+T.)	Batmak (T.)
137/19	Hacet etmemek (Ar.+T.)	Gerek kalmamak (T.+T.)
73/14	Haml etmek (Ar.+T.)	Yüklemek (T.)
64/25	Himmat etmek (Ar.+T.)	Yardım etmek (T.+T.)
94/16	Himmat etmek (Ar.+T.)	Yardım etmek (T.+T.)
82/29	İcab etmek (Ar.+T.)	Ortaya çıkarmak (T.+T.)
101/3	İcbar etmek (Ar.+T.)	Zorlamak (Far.+T.)
59/22	İçtinap etmek (Ar.+T.)	Çekinmek (T.)
100/15	İfade etmek (Ar.+T.)	Anlatmak (T.)
116/1	İfşa etmek (Ar.+T.)	Açıklamak (T.)
104/20	İhya etmek (Ar.+T.)	Canlandırmak (Ar.+T.)
104/9	İkrar etmek (Ar.+T.)	Kara vermek (Ar.+T.)
21/26	İmtizaç etmek (Ar.+T.)	Anlaşmak (T.)
55/2	İmtizaç etmek (Ar.+T.)	Anlaşmak (T.)
121/9	İntikal etmek (Ar.+T.)	Geçmek (T.)
79/29	İrae etmek (Ar.+T.)	Sergilemek (T.)
69/4	İrtikap etmek (Ar.+T.)	Almak (T.)
102/28	İrtikâp etmek (Ar.+T.)	Yapmak (T.)
73/10	İstikbal etmek (Ar.+T.)	Karşılaşmak (T.)
49/26	İt'ab-ı zihin etmek (Ar.+Ar.+T.)	Zihin yormak (Ar.+T.)
138/22	İzaç etmek (Ar.+T.)	Korkutmak (T.)
104/2	Kail etmek (Ar.+T.)	Razı etmek (Ar.+T.)
108/11	Kail etmek (Ar.+T.)	Razı etmek (Ar.+T.)
39/4	Kâil etmek (Ar.+T.)	Razı etmek (Ar.+T.)
74/2	Kat' etmek (Ar.+T.)	Bozmak (T.)
27/16	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
34/10	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
34/16	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
89/20	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
107/10	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)

107/25	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
107/26	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
110/12	Keder etmek (Ar.+T.)	Üzüntü etmek (T.+T.)
72/27	Kesp etmek (Ar.+T.)	Almak (T.)
81/21	Kesp etmek (Ar.+T.)	Düşmek (T.)
61/20	Keşf-i râz etmek (Ar.+Ar.+T.)	Sırrı açmak (Ar.+T.+T.)
51/7	Keşf-i raz etmek (Ar.+T.)	Sırrını açıklamak (Ar.+T.)
55/4	Kifayet etmek (Ar.+T.)	Yetinmek (T.)
35/25	Kifâyet etmek (Ar.+T.)	Yetinmek (T.)
27/27	Lakırdı etmek (T.+T.)	Laf etmek (Far.+T.)
87/17	Mahvetmek (Ar.+T.)	Mahvolmak (Ar.+T.)
27/11	Me'mul etmek (Ar.+T.)	İnanmak (T.)
69/18	Memul etmek (Ar.+T.)	Ümit etmek (Far.+T.)
69/32	Memul etmek (Ar.+T.)	Ümit etmek (Far.+T.)
75/15	Memul etmek (Ar.+T.)	Ümit etmek (Far.+T.)
125/18	Meyus etmek (Ar.+T.)	Ümitsizliğe sevk etmek (Far.+Ar.+T.)
126/9	Meyus etmek (Ar.+T.)	Ümitsizliğe düşürmek (Far.+T.)
126/28	Meyus etmek (Ar.+T.)	Ümitsizliğe sevk etmek (Far.+Ar.+T.)
88/4	Muaheze etmek (Ar.+T.)	Ayıplamak (Ar.+T.)
100/16	Muhabbet etmek (Ar.+T.)	Sevmek (T.)
120/7	Mukâvemet etmek (Ar.+T.)	Dayanmak (T.)
74/19	Murat etmek (Ar.+T.)	İstemek (T.)
54/17	Mübalağa etmek (Ar.+T.)	Abartmak (T.)
27/8	Mükâmele etmek (Ar.+T.)	Konuşmak (T.)
69/31	Mülakat etmek (Ar.+T.)	Görüşmek (T.)
70/3	Mülakat etmek (Ar.+T.)	Görüşmek (T.)
82/1	Müşahede etmek (Ar.+T.)	Gözlemlemek (T.)
73/12	Nüzul isabet etmesi (Ar.+Ar.+T.)	İnme inmesi (T.+T.)
129/12	Nüzul isabet etmesi (Ar.+Ar.+T.)	İnme inmesi (T.+T.)
39/20	Peydâ etmek (Ar.+T.)	Sahip olmak (Ar.+T.)
65/18	Peydâ etmek (Ar.+T.)	Oluşmak (T.)
70/33	Peydâ etmek (Ar.+T.)	Meydana getirmek (Ar.+T.)
104/12	Rahm etmek (Ar.+T.)	Merhamet etmek (Ar.+T.)
28/17	Sükût etmek (Ar.+T.)	Susmak (T.)
29/24	Sükût etmek (Ar.+T.)	Susmak (T.)

37/20	Sükût etmek (Ar.+T.)	Sessiz kalmak (T.+T.)
118/17	Sükût etmek (Ar.+T.)	Susmak (T.)
116/7	Sükûtu ihtiyar etmek (Ar.+Ar.+T.)	Susmayı tercih etmek (T.+Ar.+T.)
111/2	Taaccüb etmek (Ar.+T.)	Hayret etmek (Ar.+T.)
47/29	Tahrir etmek (Ar.+T.)	Yazmak (T.)
55/17	Talim etmek (Ar.+T.)	Öğretmek (T.)
72/10	Tarif kabul etmemek (Ar.+Ar.+T.)	Tarif edilememek (Ar.+T.)
61/27	Tasavvur etmek (Ar.+T.)	Tasarlamak (T.)
83/28	Tavsif etmek (Ar.+T.)	Anlatmak (T.)
90/10	Tatlik etmek (Ar.+T.)	Boşamak (T.)
133/8	Tatlik etmek (Ar.+T.)	Boşamak (T.)
134/33	Tatlik etmek (Ar.+T.)	Boşamak (T.)
88/5	Tazip etmek (Ar.+T.)	Eziyet etmek (Ar.+T.)
125/10	Tazyik etmek (Ar.+T.)	Zorlamak (Far.+T.)
60/14	Tebdîl etmek (Ar.+T.)	Değiştirmek (T.)
83/1	Tebdîl etmek (Ar.+T.)	Değiştirmek (T.)
92/26	Tebdîl etmek (Ar.+T.)	Değiştirmek (T.)
40/13	Tebyîz etmek (Ar.+T.)	Temize çekmek (Ar.+T.)
49/9	Tecessüm etmek (Ar.+T.)	Canlanmak (T.)
15/9	Teessüf etmek (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
111/16	Teessüf etmek (Ar.+T.)	Üzülmek (T.)
123/5	Tefevvüh etmek (Ar.+T.)	Söylemek (T.)
18/24	Tekâsül etmek (Ar.+T.)	Tembellik etmek (Far.+T.)
83/8	Tekevvün etmek (Ar.+T.)	Oluşmak (T.)
83/17	Telaftuz etmek (Ar.+T.)	Söylemek (T.)
33/3	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
39/23	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
40/5	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
42/12	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
42/29	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
43/7	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
44/27	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
87/17	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
88/11	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
96/31	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)

97/7	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
103/32	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
104/11	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
104/26	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
105/7	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
124/9	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
135/25	Telef etmek (Ar.+T.)	Öldürmek (T.)
105/27	Telezzüz etmek (Ar.+T.)	Mutlu olmak (T.+T.)
105/28	Telezzüz etmek (Ar.+T.)	Mutlu olmak (T.+T.)
111/31	Tesmiye etmek (Ar.+T.)	İsimlendirmek (Ar.)
75/5	Teşekkür etmek (Ar.+T.)	Sevinmek (T.)
35/29	Teşrih etmek (Ar.+T.)	Açıklamak (T.)
57/12	Teşyi etmek (Ar.+T.)	Uğurlamak (T.)
75/1	Teşyi etmek (Ar.+T.)	Uğurlamak (T.)
78/24	Teşyi etmek (Ar.+T.)	Uğurlamak (T.)
79/21	Teşyi etmek (Ar.+T.)	Uğurlamak (T.)
70/32	Tulû etmek (Ar.+T.)	Doğmak (T.)
70/12	Vasıta ittihaz etmek (Ar.+Ar.+T.)	Vasıta saymak (Ar.+T.)
15/9	Yâd etmek (Far.+T.)	Hatırlamak (Ar.+T.)
139/5	Zannetmek (Ar.+T.)	Sanmak (T.)
110/31	Zapt edememek (Ar.+T.)	Tutamamak (T.)
24/8	Zuhûr etmek (Ar.+T.)	Ortaya çıkmak (T.+T.)

Tablo 3. Et- Yardımcı Fiili-3

d. Eyle- yardımcı fiili

Eyle- yardımcı fiili de çalıştığımız romanda kullanılan yardımcı fiillerdendir. Mevlüt Gülmez, sadeleştirilmiş metinde 5 farklı yerde isim+eyle- yardımcı fiili yerine tek bir fiil kullanmayı tercih etmiştir. 4 farklı yerde -lA eki kullanarak tek bir fiil kullanmıştır. 1 yerde -lA-n eki kullanıp tek bir fiil kullanmayı tercih etmiştir. 2 yerde -Dİr eki kullanılarak tek bir fiil kullanmayı tercih etmiştir. 1 yerde -t ve -n eki kullanılıp tek bir fiil ile anlatma yoluna gidilmiştir.

Orijinal metinde isim+eyle- yardımcı fiili kullanımında isim kısmının da eyle- yardımcı fiil kısmının da değiştirildiği yerler de vardır. 1 yerde eyle- yardımcı fiili yerine başla- fiili, 7 farklı yerde et- yardımcı fiili kullanılmıştır. 1 yerde de eyle- yardımcı fiili aynen eyle- olarak kullanılmıştır.

Eylemek yardımcı fiilinin orijinal metinde birçok örneği mevcutken günümüz Türkçesine sadeleştirilmiş metinde sadece bir örneği mevcuttur. Bu da bu kullanımın günümüzde nadir olduğunu göstermektedir.

25/5	Beyan eylemek (Ar.+T.)	Anlatmaya başlamak (T.+T.)
40/6	Beyan eylemek (Ar.+T.)	Beyan etmek (Ar.+T.)
49/31	Cereyan eylemek (Ar.+T.)	Cereyan etmek (Ar.+T.)
78/12	Hamıl eylemek (Ar.+T.)	Yüklemek (T.)
90/11	Hikâye eylemek (Ar.+T.)	Anlatmak (T.)
103/23	Hikâye eylemek (Ar.+T.)	Anlatmak (T.)
84/3	İfnâ eylemek (Ar.+T.)	Yok etmek (T.+T.)
22/11	İmdat eylemek (Ar.+T.)	Yardım eylemek (T.+T.)
103/16	İsnad eylemek (Ar.+T.)	Yüklemek (T.)
102/20	Keşfeylemek (Ar.+T.)	Keşfetmek (Ar.+T.)
120/11	Mecbur eylemek (Ar.+T.)	İkna etmek (Ar.+T.)
98/27	Medh eylemek (Ar.+T.)	Övmek (T.)
92/30	Neşet eylemek (Ar.+T.)	Kaynaklanmak (T.)
47/1	Peydâ eylemek (Far.+T.)	Değişmek (T.)
73/11	Peydâ eylemek (Far.+T.)	Peydâ olmak (Ar.+Tr)
86/22	Tahkir eylemek (Ar.+T.)	Aşağılamak (T.)
27/4	Tahsîn eylemek (Ar.+T.)	Takdir etmek (Ar.+T.)
24/14	Taksîm eylemek (Ar.+T.)	Paylaştırmak (T.)
89/8	Tatlik eylemek (Ar.+T.)	Boşamak (T.)
90/3	Tayin eylemek (Ar.+T.)	Tutmak (T.)
98/27	Tebdîl eylemek (Ar.+T.)	Değiştirmek (T.)
137/4	Tecerrüd eylemek (Ar.+T.)	Arınmak (T.)
81/13	Tefevvüh eylemek (Ar.+T.)	Söylemek (T.)
98/26	Tekdir eylemek (Ar.+T.)	Azarlamak (Far.+T.)
94/8	Terbiye eylemek (Ar.+T.)	Terbiye etmek (Ar.+T.)

Tablo 4. Eyle- Yardımcı Fiili-4

e. Edegel- fiili ile kurulan birleşik fiil

İsim+edegel- fiili ile kurulan bu yardımcı fiil, günümüz Türkçesinde tek bir Türkçe kelime ile karşılaşmıştır.

24/3	Tulû edegelmek (Ar.+T.)	Doğmak (T.)
------	-------------------------	-------------

Tablo 5. Edegelmek Fiili-5

SONUÇ

Dil içi çeviri, anlaşılması artık zor olan metinlerin günümüz okurlarına sunulması maksadıyla sadeleştirilmesi ya da “aynı dil içerisinde yeniden söylenmesi” olarak da tanımlanmaktadır.

Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat, Halit Ziya’nın yaptığı gibi ya da Anayasa’da olduğu gibi dil devrimi nedeniyle dil içi çevrime uğramış olabilir ancak Türkçenin tarihinde de döneme göre dil içi çeviri yapma ihtiyacı Kabusname örneğinde gördüğümüz üzere duyulmuştur. Mercüme Ahmed’in çevirisi 18. yüzyıl başında dili itibarıyla döneme uygun olmadığı için Nazmizade Murtaza tarafından çevrilmiştir. Dili daha da ağırlaştırmıştır. Dil içi çeviri yalnızca dil devriminin eseri değildir.

Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat adlı eserin sadeleştirilmesinde; günlük dilde kullanılmayan kelimelerin, dilsel yapıların değişmesi, anlam daralması, anlam değişmesi, dilde tabu, ses olayları bulunmaktadır. Bu nedenle bu metnin orijinal baskısı ile sadeleştirilmiş baskısı arasındaki söz varlığı farkları bu çalışmada dil içi çeviri bağlamında değerlendirilmiştir. Bu çalışmada dil içi çevirinin eş değerlilik yöntemlerinin ne olduğuna, *Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat*’ta nasıl uygulandığına değinilmiştir.

Şemseddin Sami’nin 1289/1872 yılı sonlarında bölüm bölüm çıkıp üçüncü bölümde tamamlanan romanı *Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat*, Hadika gazetesinde tefrika edilmiştir. Görmeden evlenmenin ne gibi sorunlara yol açacağı ve kadınların toplumdaki rolünü ele almıştır. Dil içi çeviri sırasında konu bütünlüğü bozulmadan sözdizimsel, biçimbirimsel ve sözcüksel açıdan birçok değişiklik yapıldığı görülmektedir.

“Sözcüksel Eş Değerlilik” başlığı altında aktarıcının metnin dilini sadeleştirme çabasında olduğu, Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin çoğunun yerine Türkçe kökenli sözcükleri kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. Bunun dışında Arapçadan Arapçaya, Arapçadan Farsçaya, Arapçadan Fransızcaya, Farsçadan Arapçaya, Farsçadan Farsçaya, Fransızcadan Fransızcaya, İtalyancadan Arapçaya, İtalyancadan İtalyancaya, İtalyancadan Türkçeye, Türkçeden Arapçaya, Türkçeden Farsçaya, Türkçeden Fransızcaya, Türkçeden İtalyancaya, sözcük değişimleri mevcuttur. Dönemindeki yaygın sözcüklerle değiştirilmiştir. “Sözcük üstü düzeydeki eş değerlilik”te kelime grubu iken yine kelime grubu ile karşılananlar, kelime grubu iken kelime ile karşılananlar, kelime iken kelime grubu ile karşılananlar, Arapça tamlama iken Türkçe tek kelimeye ile karşılananlar ve Farsça tamlama iken başka kelime grupları ile karşılananlar olmak üzere dört başlıkta incelenmiştir.

“Sözdizimsel eş değeriilik” başlığında hedef metin ile kaynak metnin sözdizimsel olarak birbirine uygunluğuna bakılmıştır. “Biçimbirimsel eş değeriilik”; üslup değışimi, bir ekin başka bir eke yerini bırakması ve bir ekin düşmesi olmak üzere üç ayrı başlıkta incelenmiştir. Metinsel eş değeriilikte hedef metin ile kaynak metin arasında bağlam ve işlev bütünlüğü bozulmamıştır. Hedef metin ve kaynak metin konu, şahıs ve yazarın uyguladığı teknik bakımından birbiri ile eş değerdur.

Söz varlığı bölümünde, Taaşşuk-Talât ve Fitnat romanının genel söz varlığına bakılmıştır. Bu bölümde; yabancı kelimeler, deyimler, terimler, ilişki sözleri (kalıp sözler), tekrar öbekleri, argo söz varlığı ürünleri bulunmaktadır. Bu bölümde bulunan ve günümüzde az kullanılan yabancı kelimelerin Osmanlıcadan Türkçeye Karşılıklar Kılavuzundaki karşılıkları verilmiştir. Daha sonra ise hem özgün metnin hem de sadeleştirilmiş metnin günümüzde az kullanılan kelimelerine sıklık sözlüğü çalışması yapılmış, tablolar hâlinde gösterilmiştir.

Çalışmamızın son bölümünde ise romanda tercih edilen birleşik fiiller konusu mevcuttur. Bu bölümde ol-, olun-, et-, eyle-, yardımcı fiilleri ve edegelmek yapısı ile kurulmuş birleşik fiil bulunmaktadır.

Yapılan aktarmalarda aktarıcının günümüz okurları tarafından bildiğini düşündüğü ya da metinden çıkardığı zaman anlamının değışeceğini düşündüğü bazı yapıları olduğu gibi bıraktığı görülmüştür.

Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin Türkçeleştirilmiş olmasının yanı sıra artık anlamını günümüzde bilinmiyor, kullanılmıyor olması da dil içi çeviride etken olmuştur. Örneğin; “der-akap”, “birdenbire” ve “ardından” şeklinde çevrilmiştir. Devlet kelimesinin bugün Türkçede asıl anlamı unutulduğu için “mutluluk” şeklinde aktarıldığını macera kelimesinin de anlam daralmasına uğraması sebebiyle “olan biten” şeklinde çevrildiğini görüyoruz. Yani dil içi çeviride bu açıdan yalnızca Türkçeleştirme değil, anlam daralması ya da değışimi gibi etkenler de söz konusudur.

Yine Türkçe kelimelerden dahi’nin da/de bağlacı, ekmeksiz kelimesinin üvey ile karının eşle karşılanması anlam daralması ve dilde tabu (argo ya da uygunsuz söz) ile ilgili görülmektedir.

Arapça kelimelerin yine başka bir Arapça ya da Arapça kökenli kelimeyle karşılanması hem Türkçeleştirme hem de sözcüğün anlamının unutulması ya da değışmesi ile

bağlantılı görülmektedir. Ayrıca çokluk şekillerinin günümüzde +lAr ekiyle karşılanması bırakılıp daha 1911'deki Yeni Lisan Makalesinde kararlaştırılmıştır. Bu açılardan “muteber” yerine “itibarlı”, “mükedder” yerine “hüzünlü”, “taksirat” yerine “kusurlar”, “muhal” yerine “imkânsız” kullanılmıştır.

Yapılan bu çalışmanın ilk aşamasında Türk Dili ve Edebiyatı için çok önemli bir eser olan *Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat* adlı eserin söz varlığı bakımından uğradığı değişiklikler tespit edilmiştir. Bunun yanında aktarıcının seçtiği kelimelerle anlam bütünlüğü bozulmadan eserin yeniden okurla buluştuğu görülmektedir.

Çalışmanın ikinci aşamasında söz varlığı unsurları ele alınmıştır. Yabancı sözcükler, yabancı sözcüklerin sıklık sözlüklerinde ve Osmanlıca Karşılıklar Kılavuzundaki karşılıkları, çeviri sözcükler, kalıplaşmış sözler, deyimler, ilişki sözleri (kalıp sözler), tekrar öbekleri unsurlarının iki metindeki karşılıklı değişimleri incelenmiştir. Saptanan yabancı kelimelerin 1945-1950 /1995-2000 /2014 sonrası sıklık sözlüklerinde bulunup bulunmadığına bakılıp Osmanlıca Karşılıklar Kılavuzundaki karşılıklarına bakılmıştır. Burada bazı kelimelerin hem sıklık sözlüklerinde hem de Osmanlıca Karşılıklar Kılavuzunda bulunmadığı görülmüştür. Bazı kelimelerin sıklık sözlüklerin ikisinde ya da birinde bulunup Osmanlıca Karşılıklar Kılavuzunda bulunmadığı görülmüştür. Bazı kelimelerin ise sadece Osmanlıca Karşılıklar Kılavuzunda bulunduğu görülmüştür. Kelimelerin çoğunun ise 2014 sıklık sözlüğünde bulunmadığı görülmüştür.

Çalışmanın son aşamasında ise birleşik fiil değişimi incelenmiştir. Bu bölümde kullanılan yardımcı fiiller de incelenmiştir. Burada tespit edilen yardımcı fiiller şunlardır: ol-, olun-, et-, eyle- fiilleridir. Buna ek olarak edegel- fiili ile kullanılan bir isim+yardımcı fiil yapısında bir fiil bulunmaktadır.

Bu çalışmada tespit edilen kelimeler; bu kelimelerin kökenleri, yıllara göre değişiklik göstermesi, hangi yılda ne kadar kullanıldıkları bakımından oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1990). *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriye Dilbilim) 1 (2. Baskı)*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (2006). *Anlambilim (Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi (4. Baskı))*. Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2021). *Türkçenin Sözcük Varlığı (3. Baskı)*. Bilgi Yayınevi.
- Aksoy, Ömer A. (1993). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. İnkılâp Yayınevi.
- Arslan, F. (2011). Diliçi Çeviri ve Gençliğe Hitabe. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, (18), 125-134.
- Aksu, Belgin T., & Adalı, E. (2018). *Çağdaş Türkçenin Sıklık Sözlüğü*. Ötüken Yayınları.
- Atalay, B. (2006). *Divanü Lügati 't- Türk*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Cilt I, s. 30.
- Aydın, H. (2011). “*Dilde En Az Çaba İlkesi*” Üzerine. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, (1), 1-6.
- Bilgin, A. (2007). Şemseddin Sami'nin Edebiyatla İlgili Eserleri ve Görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (22), 39-51.
- Canlı, G. (2019). *William Faulkner'ın Sanctuary Adlı Romanının Kaynak ve Erek Dizgedeki Çeviri Serüveni: Diliçi Çeviri, Öz-Çeviri, Yeniden Çeviri Ve Dolaylı Çeviri Kavramları Işığında Bir İnceleme* (Yayımlanmış Doktora Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çotuksöken, Y. (1992). *Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü* (1. Baskı). Cem Yayınları.
- Eker, S. (2003). *Çağdaş Türk Dili* (2. Baskı). Grafiker Yayınları.
- Göçgün, Ö., Özgül, K. M., Yetiş, K., Uç, H., Akay, H., Çakır, Ö., Şen, C., ... (2006). *Türk Dünyası Ortak Edebiyatı Türk Dünyası Edebiyat Tarihi (Cilt 7)*. Ankara Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, s. 228.
- Göker, O. (1996). *Uygulamalı Türkçe Bilgileri (1. Baskı)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Göz, İ. (2003). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Gülensoy, T. (2018). *Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü (3. Baskı)*. Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Gülmez, M. (2018). *Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat Orijinal Metin*. Palet Yayınları.
- Gülmez, M. (2018). *Taaşşuk-ı Talât ve Fitnat Sadeleştirilmiş Metin*. Palet Yayınları.
- İslamoğlu, F. (2015). Tartışmalı Yönleri İle Diliçi Çeviri Kavramı. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (7), s. 160.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü (1. Baskı)*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ölker, G. (2011). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1950 Arası)*. Kömen Yayınları.
- Ölker, G. (2011). Sözlük Türleri ve Kelime Sıklığı Sözlüğü Üzerine. *Dil Araştırmaları Dergisi* (9), s. 49.
- Ölker, P. (2011). Tanzimat Gazetelerindeki Batı Kaynaklı Kelimeler. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, cilt (8), 22-43.
- Ölker, P. (2016). *Tanzimat Basınının Dili*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ölker, P. (2018). *Bir Dil İçi Aktarım Örneği Nazmizade Murtaza'nın Kâbusname Tercümesi*. Palet Yayınları.
- Ölker, P. (2024). İdeolojik ve Sosyal Değişimlerin Dil Politikalarına Yansıması Bağlamında Anayasa'nın Teşkilat-ı Esasiye'ye Dönüşümü. *Selçuk Üniversitesi 10. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi* (747-753).
- Ölker, P., & Ölker, G. (2023). Klasik Osmanlı Türkçesi Döneminde Sözlü İcranın Yazıya Etkisi: “Şükür-Nâme”. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi* (2), s. 1435.
- Öztürk, M. (2014). *Şemseddin Sami'nin Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme* (Yayınlanmış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Seyithanoğlu, B. (2023). Ahmet Mithat Efendi'nin “Felsefe-i Zenan” Adlı Eserinin Sadeleştirilmiş Metninin Dil İçi Çeviri Bağlamında Değerlendirilmesi. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, s. 153-163.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe Sözlük*. (10. Basım). TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2023). *Türkçe Sözlük*. (12. Basım). TDK Yayınları.
- Uygur, N. (1997). *Dilin Gücü: Denemeler*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Vardar, B. (1978,). Dilbilim Açısından Çeviri. *Türk Dili Dergisi Çeviri Sorunları Özel Sayısı*, s. 61-71.

Yanardağ, Mehmet F. (2020). "Bahar Ve Kelebekler" Hikâyesinde "Yeni Lisan" Makalesinden Yansımalar. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt (17), 855-856.

Yeter, G., & Altunsoy, A. (2018). Recaizade Mehmet Celâl'in Hayal-i Celâl Adlı Eserinin Sadelleştirilmiş Metninin Diliçi Çeviri Bağlamında Değerlendirilmesi. *Erzurum Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (112), s. 251-264.

Zülfikar, H. (1991). *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Elektronik Kaynaklar

<https://sozluk.gov.tr>, 11 Haziran 2024.

<https://dn790004.ca.archive.org/0/items/osmanlicadantr00lk/osmanlicadantr00lk.pdf>, 22 Temmuz 2024.

<https://www.nisanyansozluk.com>, 15 Mayıs 2024.

